ROMAN

kuşlar

NORVEÇÇE ASLINDAN ÇEVİREN: DENİZ CANEFE

İskandinav Edebiyat Ödülü

DÜNYA EDEBİYATI

TİMAŞ

tarjei vesaas

KUŞLAR
Tarjei Vesaas

TİMAŞ YAYINLARI | 3900
Dünya Edebiyatı Dizisi | 31

EDİTÖR
Ayşe Tuba Ayman

KAPAK TASARIMI
Ravza Kızıltuğ

KAPAK FOTOĞRAFI
© Valentino Sani / Trevillion Images

1. BASKI
Ekim, 2015

ISBN
ISBN: 978-605-08-2091-1
9 786050 820911

TİMAŞ YAYINLARI
Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alaybeyoğlu Caddesi, No: 5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24
P.K. 50 Sirkeci / İstanbul

timas.com.tr
timas@timas.com.tr

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 12364

BASKI VE CİLT
Neşe Matbaacılık A.Ş.
Akçaburgaz Mah.
Mehmet Kopuz Sk. No: 17
Kıraç-Esenyurt/İstanbul
Telefon: (0212) 886 83 30
Matbaa Sertifika No: 22861

NORLA

Bu kitabın Norveççeden çevirisi, NORLA tarafından desteklenmiştir.

YAYIN HAKLARI
© Tarjei Vesaas, *Fuglane* orijinal adıyla Gyldendal Norsk Forlag AS tarafından yayımlanan bu kitabın Türkiye'deki tüm yayın hakları Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir. Tanıtım amacıyla yapılacak alıntılar dışında hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

KUŞLAR

Tarjei Vesaas

Çeviri: Deniz Canefe

TİMAŞ

TARJEI VESAAS

1897'de, Norveç'te Vinje'de doğdu. 1923'te yazmaya başlayan Vesaas'ın ilgi çeken ilk romanları çiftlik hayatını anlattığı *Det store spelet* (Büyük Çevrim, 1934) ve *Kvinner ropar heirri* (Kadınlar Yuva Diyor, 1935) oldu. İkinci Dünya Savaşı, eserlerinin daha politik bir ton kazanmasına yol açtı. *Huset i mørkret* (Karanlıktaki Ev, 1945), Nazi işgali altındaki Norveç'in alegorik bir anlatımıdır. Vesaas, ününün doruğuna 1957'de yazdığı ve daha sonra filme de çekilen *Fuglane* (Kuşlar) ile ulaştı.

Diğer eserleri arasında, *Kimen* (Tohum, 1940), uluslararası ödül kazanan hikâye derlemesi *Vindane* (Rüzgârlar, 1952) ve *Is-slottet* (Buz Sarayı, 1963) sayılabilir.

Vesaas 15 Mart 1970'te doğduğu kasabada öldü.

I. BÖLÜM

1

Akşamdı. Mattis, gökyüzü açık mı, bulutsuz mu diye baktı. Öyleydi. Bunun üzerine ablası Hege'yi neşelendirmek istedi:

"Şimşek gibisin."

Bu söz içini ürperttiyse de gökyüzü böyle güzelken güvendeydi.

"Örgü şişlerinle demek istiyorum," diye ekledi.

Aldırmazca başını sallayan Hege elindeki büyük hırkayı örmeye ara vermedi. Şişler ışık saçıyordu. Adamın birinin yakında üzerine geçireceği, sekiz köşeli bir yıldız üzerinde çalışıyordu Hege.

"Evet, biliyorum," dedi öylece.

"Ayrıca ben de senin değerini biliyorum, Hege."

Düşündüğünde yapageldiği gibi orta parmağıyla dizine vuruyordu. Aşağı, yukarı, aşağı, yukarı. Hege, ondan bu sinir bozucu alışkanlığı bırakmasını istemekten çoktan bıkmıştı.

Mattis sürdürdü:

"Yalnızca sekiz köşeli yıldızlarda şimşeğe benzemiyorsun, ne yapsan böylesin."

Hege elini savurdu:

"Evet, evet."

Mattis sevinip sustu.

Şimşekten konuşmak onu böyle kışkırtmıştı. Şimşek sözü, düşünceleri arasında anlaşılmaz bağlar oluşturuyor gibiydi; onu

kendisine çekiyordu. Ölümüne korkuyordu şimşekten – havanın ağırlaştığı sıcak yaz gecelerinde adını ağzına almazdı. Bu gece güvenliydi. Baharda iki fırtına atlatmışlardı, üstelik ne gümbürtülü. Mattis, fırtına doruğa çıkınca, alıştığı üzere ayakyoluna gizlenmişti; böyle yerlere yıldırım düşmediği söylenmişti ona. Bu tüm dünyada geçerli mi bilmiyordu Mattis, en azından burası için o güne dek yüzünü kara çıkarmamıştı.

"Evet, şimşek," diye mırıldandı.

Hege onun sesini duyurmaya çalıştığını anladı, ama bu akşamki yağ çekmelerinden bunalmıştı. Oysa Mattis sözlerini bitirmemişti:

"Düşünürken de," dedi.

Hege ürkmüş gibi, uğursuz bir söz geçmiş gibi başını kaldırdı. "Yeter artık," deyip çabucak üzerini kapattı.

"Ne oldu?" diye sordu Mattis.

"Önemli değil. Sessizce otur işte."

Hege içinde kabaranları bastırmayı başardı. Alık erkek kardeşinin üzüntüsünden nicedir içi kan ağlayan Hege'nin, Mattis "düşünmek" dediğinde yüreği daha bir sızlıyordu.

Mattis bir terslik sezdiyse de bunu, başka kimseler gibi çalışmak yerine boş oturmaktan duyduğu sonsuz üzüntüye yordu – diline doladığı savunmaya girişti:

"Yarın bana iş bulmalısın. Bu artık böyle gitmez."

"Evet," dedi Hege, öylesine.

"Artık bunu görmezden gelemem. Epeydir çalışıp kazanmadım..."

"Yok, çoktandır eve ekmek getirmedin," diye patladı; biraz düşüncesizce, biraz katı. Der demez de üzüldü, Mattis bu konuda kendi söylemediği en ufak söze katlanamazdı.

"Bana böyle dememelisin," diye karşı çıktı, anlaşılmaz bir yüzle.

Hege kızarıp başını eğdi. Mattis susmayacaktı:

"Başkasıyla nasıl konuşuyorsan benimle de öyle konuşacaksın."

"Evet, öyle konuşacağım."

Hege başını kaldırmadı. Bu durumda elinden ne gelirdi? Arada sırada dilini tutamıyor, onu incitiyordu.

2

İki kardeş, kendi başlarına yaşadıkları derme çatma evin basamaklarında oturmuştu. Sıcak, güzel bir haziran akşamıydı; tüm gün güneşe doyan eski ağaç doğramalardan üşengeç kokular yükseliyordu.

Şimşekten, eve ekmek getirmekten konuşmadan önce, epeydir ikisi de tek söz etmemişti. Diz dize öylece oturuyorlardı. Mattis bakışlarını ağaçların tepelerinden ayırmıyordu. Onun bu oturuşunu iyi tanıyordu ablası. Mattis'in bunu bırakamadığını biliyordu, yoksa kesmesini çoktan isterdi.

Burada yalnız ikisi oturuyordu – başka ev yoktu. Alaçamların ötesinde bir yolla dip dibe bir yığın çiftlik vardı. Karşı yönde, uzak kıyılarıyla ışıl ışıl, boylu boyunca bir göl, evin dibindeki yokuşa dek uzanıyordu; Mattis'le Hege'nin kayığı burada bağlıydı. Evi çevreleyen, çitle sarılı açıklık onlarındı; çitlerin ötesindeyse iki kardeşe söz düşmüyordu.

Mattis düşündü: "Neye baktığımı bilmiyor." Ona söylemek istedi.

Mattis'le Hege – ikizleri vardı! Hege bunu bilmiyordu. Ona bundan söz etmemişti.

Çitlerin ilerisinde iki kuru, titrek kavak boy göstermişti; çıplak, ak tepeleri yeşil alaçamların arasında göze batıyordu. Birbirlerine yakındı; köydekiler kendi aralarında onlara *Mattis'le Hege* diyordu. Mattis'in onları duyduğunu anlamamışlardı. Neredeyse

tek bir söz biçimine dönüşmüştü: Mattis–ile–Hege. Mattis'in kulağına çalınmadan çok önce de kullanıldığı belliydi.

Yemyeşil büyüyen alaçamların arasında, yan yana iki kuru, titrek kavak.

Mattis gözlerini ağaçlardan ayıramıyor, bu adlara karşı çıkmak istiyordu. Böylece basamaklara oturduklarında, Hege'den bunu gizli tutmalı diye düşünüyordu. Öfkelenecek, üstelik küplere binecekti – oysa ağacın adı çoktan verilmişti.

Öte yandan, kavakların orada duragelmeleri Mattis'e yumuşak bir güvenlik duygusu veriyordu. Ağaçlar gereksiz de olsa, bulundukları yeri bozsa da çiftçi sobasında yakmak üzere, Mattis'in gözleri önünde onları kesmeye kalkışmamıştı. Korkunç denebilirdi buna, onlara adlarını verenlerin önünde – neredeyse cana kıymak gibi. Çiftçi bu yüzden kesmiyordu ağaçları.

"O adamla tanışmak isterim," diye düşündü Mattis. Oysa adamın eve uğradığı yoktu.

Mattis düşünmeyi sürdürdü:

Peki titrek kavaklara bu adları yakıştıran adam nasıl biriydi? Kim bilir. Yaz akşamları basamaklarda oturup düşünmekten başka elden ne gelir? Bunu yapan bir adamdı, orası kesin. Mattis sorumlunun kadın olabileceğine inanmak istemiyordu, kadınlara karşı yufka yürekliydi. Hege'nin kuru, titrek bir kavağa benzetilmesi Mattis'i de kızdırıyordu; Hege'nin bu ağaçla ilgisi bile yoktu! Kim olsa görürdü bunu. Üstelik bilgili, becerikliydi Hege...

Onu böyle derinden yaralayan neydi?

Çok iyi biliyorsun ne olduğunu, diye geldi yanıt; anlamsızsa da doğrudan.

Bakmamalıyım, gözlerimi kaçırmalıyım – oysa sabah ilk yaptığım, akşam son yaptığım onlara bakmak. Bundan delice ne var?

"Mattis?"

Düşüncelerinden sıyrıldı.

"Ne görüyorsun?"

Onun bu sorularını iyi biliyordu. Böyle oturmamalı, böyle yapmamalı, başkaları gibi davranmalı, kendine "deli" dedirtmemeliydi; çalışmayı denediğinde, bir işe giriştiğinde alay konusu olmamalıydı. Bakışlarını çabucak ablasına yöneltti. Anlaşılmaz gözler. Sürekli umarsız, kuş gibi ürkek.

"Kimseyi gördüğüm yok," dedi.

"Neyse."

"Anlamıyorum seni. Bakmamla görmem bir olsaydı burası neye dönerdi? Adım atacak yer kalmazdı."

Hege başını sallamakla yetindi. Mattis'i kendine getirdiğine göre çalışmayı sürdürebilirdi. Onun gibi basamaklarda boş oturmazdı Hege, elinde örgüsü vardı; örmek zorundaydı.

Mattis onun çalışmasına saygıyla baktı; evlerini çekip çeviren, yuvarlanıp gitmelerini sağlayan bu çalışmaydı. Kendinin kazandığı yoktu. Kimse onu istemiyordu. Ona deli diyor, adı çalışmakla anıldığında gülüyorlardı. O kimdi, çalışmak kimdi. İş bilir köylüler, Deli Mattis'in çalışmaya kalkmasıyla ilgili düzinelerce öykü anlatıyordu – onlar için yalnızca bir şakaydı bu.

Sen taşa sürten gagam, diye düşündü birdenbire – bu onu irkiltti.

Ne?

Kaçırmıştı.

Bu söz, bu imge, içinde kabarmıştı. Ardından o hızla ortadan kaybolmuştu – kör bir duvara bakıyor gibiydi.

Ablasına göz attı çabucak, Hege olanları anlamamıştı. Uslu uslu oturuyordu; öte yandan artık kız sayılmazdı, kırk yaşındaydı.

Bunun gibi düşünceleri ona anlatsaydı ne çıkardı? Sürten gaga – ablası anlamazdı.

Hege yakında oturduğundan Mattis onun düz, koyu kahverengi saçlarını iyice görebiliyordu. Kahverengilerin arasında tek tük ak saç çarptı gözüne birdenbire. Uzun, gümüş saç telleri.

"Bugün şahin gözlerim mi var?" diye düşündü, bir mutluluk dalgasına kapılarak. "Daha önce görmemiştim." Dayanamayıp bağırdı:

"Kız Hege!"

Hege onun sesinin tınısıyla kaygılarından arınarak başını kaldırdı. Konuşmaya katılmaya hazırdı:

"Ne var?"

"Saçların ağarmaya başlamış!"

Hege boynunu büktü.

"Öyle mi?"

"Ağarmış. Bugüne dek görmemiştim. Sen biliyor muydun?"

Karşılık vermedi.

"Çok erken," dedi Mattis. "Daha yeni kırk yaşına girdin. Böyle ağarmış."

Birdenbire izlendiği duygusuna kapıldı. Hege değil. Başka biri. Delici bir bakış. Hege de olabilir, kim bilir. Bir yanlış yaptığını anlasa da ne yanlış yaptığını bilmeyen Mattis ürktü; keskin gözlerini deniyordu yalnızca.

"Hege."

Sonunda ablası ona baktı.

"Şimdi ne var?"

Yok, söylemek istedikleri silinip gitmişti. Bakan eden de kalmamıştı.

"Önemli değil," dedi, "örgüne dön."

Hege gülümsedi:

"Peki, Mattis."

"Kızmadın değil mi?" diye sordu, usulca. "Ağaran saçlarından konuşmama."

Ablası inatçı bir neşeyle saçlarını savurdu:

"Yok. Biliyordum doğrusu."

Işıltılar saçan şişler tüm bu süre boyunca işlemeyi sürdürmüştü. Gün boyunca kendiliğinden işliyor gibiydi.

"Evet, çok keskinsin, gerçekten öylesin," dedi, ağzından çıkmaması gerekenleri unutturmak için.

Önünde baştan çıkarıcı bir ışıltıyla parlayan o sözlerden birini kullanmak için olanak doğmuştu böylece. Uzaklarda böylelerinden, keskin gibi yüreklilik isteyen sözlerden çok vardı. Kendine uymasa da kullandığı bu anlatımlar dilinde güzel bir tat bırakıyor, başını döndürüyordu. Tümü de biraz ürkütücüydü.

"Duyuyor musun, Hege?"

İçini çekti ablası:

"Evet."

Tek söz daha etmedi. Öyleydi işte o. Mattis onu aşırı mı övmüştü?

"Yine de saçlarının ağarması için daha çok erken," diye mırıldandı, ona duyurmamak için usulca. "Ben nasılım peki? Unutmadan gidip bakmalıyım."

"Yatıyor musun, Mattis?"

"Yok, gidip..." Kendime bakacağım, diyecek olduysa da susup içeri girdi.

3

Mattis akşamın güzelliğini ancak eve girince anladı. Büyük göl durgundu. İleride, batı yönündeki tepeler sisle kaplıydı – genelde böyleydi. Yaz başı kokuyordu. Ağaçların ardına gizlenen yolda, araçlar eğlencesine vınlıyor gibiydi. Gökyüzü açıktı, geceleyin fırtına çıkmayacaktı.

"Dosdoğru şimşeğin içinden," diye düşündü, titredi. "Dosdoğrunun içinden."

Yapabilseydi.

Geceleri açıp yatak diye kullandığı sıranın başında derin düşüncelere daldı.

Mattis oturma odasındaki bu sırayı iyi tanıyordu – erken yaşlardan beri onda uyumuştu. Ömrünün kalanında da bunu yapmayı sürdüreceğini iyi biliyordu. Mattis'in küçüklüğünden, eline bıçak verildiği günlerden kalma çizikler vardı çıplak ağaçta. Ayrıca, Mattis'e kalem verildiği günlerden kalma kalın, silik izler de. Bu çizgilerle anlaşılmaz karalamalar, kapağın altındaydı; Mattis geceleri uyumadan önce onları gözden geçirir, değişmediklerinden ötürü severdi. Bunlar neyse oydu. Güvenilirdi.

Arkadaki küçük oda Hege'nindi. Mattis kendini o yönde sürükledi, evdeki tek ayna orada asılıydı.

Odaya girdi. İçerisi güzel kokuyordu. Ona gereken ayna dışında ilgisini çeken olmadı.

Camdaki yansıması gözüne çarpınca, "Hım!" dedi.

Aynada kendine böyle bakalı gerçekten uzun süre geçmişti. Arada sırada, tıraş olacağında buraya aynayı almaya geliyordu; ancak o durumda tıraşa yoğunlaşıyor, sakallarını yine de düzgün kesemiyordu.

Şimdi Mattis'e baktığı söylenebilirdi.

"Yok, yok!" dedi, içinde bir ses. Açıklayamadığı usul, küçük bir çığlık.

"Görecek ne var!" diye mırıldandı.

"Pek yağ yok," diye ekledi.

"Pek et de yok."

"Kirli sakallı," dedi.

Can sıkıcı geliyordu bunlar kulağa.

"Yine de ilginç," dedi çabucak, incelemeyi sürdürdü.

Ayna da iyi sayılmazdı, görüntüyü çarpıtıyordu – öte yandan Hege de Mattis de yıllar içinde buna alışmıştı.

Bu güzel kokulu, kadınsı odada öylece dururken düşüncelere dalıp gitmesi uzun sürmedi.

Bir kız gibi aynada kendime bakıyorum, diye geçirdi içinden, bir canlılık duyarak.

Bu eski aynanın önünde pek çok kız, giyinmeden önce durup kendisine bakmıştır kesin.

Bir yığın güzel, çekici imge getirdi gözlerinin önünde.

Haydi *onları* düşüneyim.

Kendini durduruverdi.

Yok, hafta içinde kızları düşünmemelisin. Bu yasak. Kimse yapmaz.

Düşünceleri karıştı:

"Korkarım ben arada sırada yapıyorum," diye doğruyu söyledi.

Neyse, kimse bilmiyor.

Yüzünü inceledi. Bakışlarını yakaladı. Gözlerine bir başkaldırı yerleşmişti. Yaparım işte, kimseye söylemeyeyim yeter.

Ben böyleyim.

Yine bakışlarıyla karşılaştı. Beklentiyle dolan gözleri genişleyip açılmıştı.

Bu da ne?

"Yok, yok!" dedi içinden, bilmeye istekliyse de kimseye seslenmiyordu. Mattis'in şimdiki gerekçesinden çok daha önemsiz bir nedenle, neredeyse durduk yere böyle sözler edilir.

"Görecek ne var?" dedi, yüksek sesle. Bu deneyimin bir parçası olmayan, onu ele geçirmeye kalkan tüm duyguları uzaklaştırmalıydı.

Karşısındaki kemikli yüz düşünceliydi. Solgundu. Yine de iki göz onu yakalamış, bırakmıyordu.

Karşısındakine içinden şöyle demek geçti: Sen de nereden çıktın böyle! Niye geldin?

Yanıt alamazdı.

Yanıt gözlerdeydi – onun olmayan, uzaklardan gelen, yerle gök arasında görmediği kalmayan gözlerde. Yaklaştı, ışıldadı. O sırada yine gitti, karardı.

Çabucak düşündü: Budala Mattis.

Deli.

Beni böyle, aynada kendime bakarken görseler ne gülerler.

Hege'nin odasına niye geldiğini anımsamıştı en azından. Saçları ağarmış mı bakmaya.

Önde yok. Başını eğdi, tepesinde ağarmış saç ararken aşağı düşen saçlarının altında yukarı tırmandı gözleri. Tek bir ak saç yok. Ardından kulaklarının arkasını olabildiğince inceledi.

Saçının bir teli bile ağarmamıştı. Üstelik Hege'den yalnızca üç yaş küçüktü, Hege kırkına girmişti.

İşte, saçı başında uzun süre duracak biri, diye düşündü.

Öte yandan üç yıl içinde Hege'ye yetişeceğim.

Tek bir ak saç bile yok. Gidip Hege'yi bununla bir korkutayım, diye düşündü, onun bu konuyu sevmediğini unutarak.

Uzun adımlarla dışarı çıktı. Hege basamaklarda oturmayı, örgüsüyle uğraşmayı sürdürüyordur kesin.

İşte oradaydı. Hırka, çevik elleri arasında kendiliğinden büyüyor gibiydi; bir tür sessiz oyun sergileyen ellerin yardımı olmaksızın biçim kazanıyordu.

"Evet?" dedi Hege, onun böyle birdenbire dışarı çıktığını görünce.

Mattis gür saçlarını gösterdi:

"Bende tek bir ak saç bile yok, Hege. Gidip aynaya baktım."

Hege yine bu konuyu tartışmak istemiyordu.

"Peki öyleyse," dedi, kısa kesip.

"Çok iyi değil mi?" diye sordu Mattis.

"Çok iyi, kuşkusuz." dedi, usulca.

"Evet, sen kendine bir bak," dedi, "bence sen de isterdin..."

Hege kendisini tutamadı:

"Of!"

Bunu duyan Mattis sustu. Onu böyle birden durduran, Hege'nin tavrıydı.

"Sorun nedir?" diye sordu, korkuyla.

Sonunda ayağa kalktı ablası.

"Mattis."

Gergin bakışlarını ona dikti.

"Evet, söylesene."

"Bu akşam tutturduğun, bırakmak bilmediğin konuşmayı pek eğlenceli bulmuyorum."

"Eğlence mi? Senle ben eğlenceden ne anlarız?" diye karşılık verdi. Hege'nin bundan söz etmesi çok şaşırtıcı, diye düşündü.

Ablası umarsızca ona baktı. Ürkmüştü. Geç olmadan, Mattis onun başa çıkamayacağı yerlere gitmeden Hege araya girmeliydi.

"Düşündüğünden daha çok eğleniyoruz," diye bastırdı, sözlerini çivi gibi çakarcasına. "Sen düşünmüyorsun. Eğlenmediğimiz gün geçmiyor."

Mattis başını eğse de sormadan edemedi:

"Nasıl?"

"Nasıl mı?" diye sordu, sertçe.

Yine söze başladı. Buna son vermeliydi.

"Düşün, Mattis," dedi, eski yürek sızısını unutup. Küçük bedeniyle ona karşı diklendi.

Mattis yanıtladı:

"Düşünüyorum, öleceğim düşünmekten."

"Öyleyse çok eğlendiğimizi anladın!"

Düşündü, karşılık vermedi.

Hege diretti. Bunu ona en küçük kuşkuya yer bırakmadan anlatması gerekiyordu.

"Başkalarından *daha çok* eğleniyoruz."

"Doğru olabilir mi bu?" diye mırıldandı, duyulur duyulmaz bir sesle.

"Evet!" dedi Hege. "Bunu unutayım deme!"

Burada bıraktı. Mattis duruşunu dikleştirse de karşı koyacak güçten yoksundu. Hege bilgiliydi, eğlence nedir daha iyi bilirdi. Mattis ona karşı gelip kendini küçük düşürmese iyi ederdi. Ablasının bakışlarından öfke okunuyordu.

"Bunu anlamamıştım," dedi Mattis.

Ardından parlak bir düşünceye kapılıp sevinçle ekledi:

"Bana söylediğin iyi oldu."

"Neyi?"

"Bunu bilmediğimi."

Mattis mutluydu, biraz güldü.

"Şimdiden içeri mi gidiyorsun?" diye sordu.

Yanıt vermek yerine bitkince başını sallayan Hege eve gitti.

4

Hege o akşam erkenden de yattı. En azından yatak odasına daha erken çekildi. Mattis nedenini sormak üzereyken, artık dayanamayan Hege onu durdurdu:

"Yarını bekle Mattis. Bugünlük yeter canım."

Mattis onun sözleri karşısında soru sorma isteğini yitirdi. Hege'nin canı sıkkındı, gidebilirdi. Kendisi bir yanlışlık yapmış mıydı? Şu saç konusu. Ablasının saçlarına ak düşerken kendi saçlarının ağarmaması çok mu kötüydü? Ayrıca bu durumda elinden ne gelirdi?

Öte yandan Hege onu besliyordu – avucunda sımsıkı tutuyordu. Üstelik çok bilgiliydi; ablasının öbür özellikleri bir yana, Mattis en çok buna saygı duyuyordu.

Hege başka söz etmeden onu bırakıp gitti. Mattis durup bunları düşündü.

Yarın gidip çiftlikleri dolaşmalı, bana göre iş var mı bakmalıyım, diye düşündü, şimdiden bundan usanarak.

Hege'yle sıkıntı *burada* sonuçta. Hege yıl boyunca beni besliyor. Kırk yıldır bunu yapıyor da diyebilirdi, küçümsememiş olurdu böylece.

Beni besliyor. Beni besliyor.

Bu sözler, kavak ağacı kabuğu dişlemiş gibi acı bir tat bırakıyordu ağzında.

Üstelik yıllardır çiğnemek zorunda kalmıştı onları; şimdi de burada bir başına otururken diline yerleştirmekten, tatmaktan kaçış yoktu. Bildiği en acı sözler bunlardı.

Yarın bir iş buluyorum.

Kendini güvenceye almak için, bir engel çıkmazsa, diye ekledi.

Sisli pusluydu anıları, pek çok günde birileri için çalışmaya başlamasının. Çiftliklerde, tarlalarda, ormanda. Tüm girişimlerinde bir sorun çıkmış, onu, günün işini bitirmekten alıkoymuştu. Bunun üzerine bir daha oralarda istenmemişti. Düşünebilenler, varlıklarıyla verecek işleri olanlar, onu görmeden geçip gidiyordu.

Mattis eve, Hege'ye eli boş dönüyordu. Ablası buna çok alışkındı, tek kötü söz etmiyor, onu sırtlamayı sürdürüyordu. Bu konuda gerçekten ne *düşündüğünü* kim bilebilirdi?

Yarın güçlü ol. Cesurca çiftliklere gidip iş iste.

"Buna bir son ver artık," dedi, boşluğa doğru çatıp. "İş bulmalıyım. Hege'nin saçları ağardı."

Anlamaya başlamıştı:

Hege'nin saçlarını ağartan benim.

Gerçek usulca içini sardı. Tavırlarından çok utandı.

5

Ardından geç oldu. Mattis geç diye bildiğinden de geç. Öte yandan yatmak da istemiyordu canı; dışarı çıktı. İçi içini yiyen birinin yatması, yatakta dönüp durması daha da kötüydü.

Hege de uyumuyor olabilirdi. Yalnızca benden kurtulmak için içeri girdi.

"*Bunu* bilmek eğlenceli değil," dedi yüksek sesle; duvarı geçip ablasına ulaşabilecek yükseklikte bir sesti bu.

Mattis'in canı çok sıkkındı.

Birdenbire kapıldığı bir düşünceyle irkildi:

"Beni bırakmamalısın!" diye sızlandı, odasındaki Hege'den yana dönerek. "Bana, sana ne olursa olsun beni bırakmamalısın."

Bu düşünce kesinlikle yeni değilse de yeniymiş gibiydi, öyleymişçesine acı veriyordu. Mattis düşüncesini sürekli saçma bulur, boş verirdi; Hege şimdiye dek onu bırakmanın sözünü bile etmemişti. Kendisine ne diye işkence edecekti?

Görüntü silinmiyordu. Hege'nin giderek uzaklaştığını gördü. Nesi var nesi yok kolunun altında bir bohça yapmıştı.

Gidiyor musun?

Evet, Mattis.

Çok üzücü bu, Hege.

Evet, Mattis.

Böylece gidiyordu.

Artık onu dinlemiyor, giderek küçülüyordu; sonunda minik, kapkara bir ize dönüşüyor – ardından öyle kalıyordu. Bu anlaşılmaz oyunda tümüyle gözden yitmiyordu.

İşte tam bu sırada büyük olay gerçekleşti:

Mattis basamaklardaki eski yerine oturmuş, gölün üzerinden batıdaki tepelere bakarken Hege'nin gidişiyle ilgili karamsar düşüncelere kapılmıştı. Göl artık kararmış, koyulaşan tepeler derine kaçmıştı. Yaza özgü o güzelim alaca karanlık sarmıştı yeri göğü. Mattis böyle güzelliklere karşı kesinlikle kör değildi.

Evleri, gölün dibindeki yokuşta, sulak bir tepeciğin üzerindeydi. Kozalaklı ağaçların arasında huşlarla kavaklar göze çarpıyordu. Tepeceğin ortasından küçük bir dere geçiyordu. Mattis'in burayı gördüğü başka yerlerin tümünden – bulunduğu az sayıda yerden – daha çok beğendiği oluyordu.

Kim bilir, şimdi de bu duyguya kapıldığı söylenebilirdi – düşüncelere dalıp gittiği ortadaydı, alaca karanlığı giderek koyulaştırmıştı; yalnızca söze dökülemeyecek yumuşaklıkta bir duygu diye değil, alaca karanlık diye de görebiliyordu onu.

O sırada geldi beklenmeyen.

İki titrek kavakla akşam göğüne bakarken, "Yel bu yanda durgun," diye düşünüyordu. Ağaçların uçları arasından akan neydi? Çok berraktı, neredeyse görebileceğini sandı. Yel değildi, bir akıntı yalnızca – üstelik burada hava çok durgundu, öbür ağaçlarda bir yaprak bile kımıldamıyordu.

Ardından minicik bir ses duyuldu! Birdenbire anlaşılmaz bir bağırış. Mattis üzerinde çırpınan bir çift kanadı da o sırada gördü. Bunu umarsız bir kuş dilinde cılız seslenişler izledi.

Dosdoğru evin üzerinden geliyordu.

Mattis'in içine de işliyordu. Coşkudan dili tutulmuştu, ayık otururken ne düşüneceğini şaşırmıştı.

Doğaüstü müydü bu?

Yok, tümüyle doğaldı da...

Evin üzerinde bir çulluk uçuyordu; oysa çulluklar durduk yere böyle yapmazdı, özellikle akşamları. Öte yandan bu çulluk, Mattis'in evinin üzerinde bir uçuş tutturmuştu.

Bu çoktandır böyle olamazdı.

Geçmiş baharlarda yoktu. Anımsayabildiği en eski günlerden bu yana çulluğa denk gelmemişti. Yoksa sık sık dışarıda geçe kaldığından onu görürdü de duyardı da.

Bu akşam çulluk evin, Hege'nin, onun üzerinde uçuyordu. İzleyen tüm akşamlarla sabahlarda da böyle yapacaktı.

Mattis gözüne başka bir evmiş gibi gelen evine baktı, artık başka gözle bakmalıydı. Çulluk şimdiye dek Mattis'in olanların çok uzağında uçuyor gibiydi. Mattis onu şimdiye dek böyle düşünmüştü. Şimdi, bu akşam buradaydı, dosdoğru buraya taşınmıştı.

Bu bir yanılsama değilse – yanılsamalara kendini kaptırdığını biliyordu. Çulluğun yolunu değiştirdiğini duyan var mıydı? Mattis bilmiyordu. Ayrıca niye buraya gelmişti?

Mattis neredeyse soluğunu tutarak oturduğu yerde bekledi. Bu düzgün bir uçuşsa çulluk bir süre sonra, akşam uçuşuna ayırdığı kısa saat boyunca kendi izi üstünde dönüp duracaktı. Mattis bunu uçuşların gerçekleştiği başka bölgelerden biliyordu. Sabah erkenden de kuş önceki yolunu izliyordu, bir avcı böyle söylemişti. Mattis kuru bataklık alanlarda, çullukların incecik ayak izlerinin yanı sıra gagalarından kalma çizikleri de görmüştü.

Coşkuyla bekleyerek otururken süre geçmek bilmedi, kuşku arttı.

Dur, işte oradaydı. Çırpınan kanatlar, kuşun kendisi belli belirsiz, evin tam üzerinden karşı yöne doğru, hızla. Yine görünmez oldu, yumuşak alaca karanlıkla uyuyan ağaçların arasında.

Bunun üzerine sertçe şöyle dedi Mattis:

"Sonunda çulluk geldi demek."

Bunu nasıl, niye dediğini bilmiyordu. Daha az tepki veremezdi – üstelik tepkisini kimse duymamıştı.

Uzun, zorlu bir dönemden sonra bir sıkıntı atlatmış gibi geldi ona.

İlk düşüncesi olanları Hege'ye anlatmaktı, daha oyalanmadan koşmak istedi. Hege uyusun uyumasın, bunu şimdi duymalıydı. Mattis yine de durdu. *Gerçekse* kuş üçüncü kez gelirdi, Mattis kendisinden kuşku duyduğundan üçüncü uçuşu beklemesi gerektiğine inandı. Neşeyle oturup bekledi.

Üçüncü kez görürsem Hege'nin de inanması gerekir. İnanmayan kalmaz.

Hişt, işte yine geldi.

Önceki gibi kanat sesleri, alaca karanlıkta bir gölge, bir ok gibi – sonra dinleyen var mı yok mu aldırmayan cılız ötüş. Dosdoğru çatının üzerinden sonsuza doğru. Ardından yalnızca akşam, oldukça geç.

Neyse, gelmişti. Artık biliyorum, diye sonuca bağladı, ince eleyip sık dokumadan. Açıkça değişmişti duyguları.

Oysa Hege uyuyordu.

Şimdi Hege'nin de duyguları değişecekti.

6

Hege; sekiz köşeli yıldızlarla hırkalarda şimşek gibi çakan, güçlüklerle başa çıkabilen – Mattis ikisi arasından önemli olanı bilemiyordu – Hege uyuyordu. Tam bu sırada neredeyse kendini de önemli görebiliyordu Mattis.

Epey gürültü çıkararak ablasının odasına gitti. Bönlüktü bu yaptığı. Hege çoktan yatmıştı, uyumuş da olabilirdi; böyle kaldırılması uygunsuzdu. Oldukça aksi bir sesle konuştu:

"Şimdi ne var?" diye patladı ablası, Mattis kabaran duygularını dile getiremeden. Onun sesindeki tınıyı çok iyi tanıyordu. Mattis gümbürtüyle içeri daldığında Hege'nin yeni uykuya daldığı açıkça belliydi. Öte yandan bunun ardından neyin geleceğini de biliyordu Mattis; ablası ilk kırıcı tepkisini yumuşatmak için boğazını temizlemeye başlamıştı bile.

"Ne oldu, Mattis?" dedi bitkince, yakınlık gösteren sesi üzgündü de.

Mattis'in gelme nedeni önemliydi. Nasıl söze dökeceğini bilemiyordu. Dosdoğru söyleyecekti işte.

"Bu akşam bir çulluk uçmaya başladı burada!" dedi, çekinerek söylemişti bunu.

Yatağın önünde dururken neredeyse yabancılık denebilecek bir duyguya kapıldı.

Hege sesinin anlamını çözmüştü. Sevinçle, coşkuyla uyuşmuş bir dil. Öte yandan Mattis olağanüstü bilgiler vermek için sayısız kez ona koşmuştu. Çok geçmeden açığa kavuşturulan bilgilerin olağanüstülüğü de böylece biterdi. Sessizce söze başladı:

"Bir çulluk mu? Anlıyorum. Neyse, şimdi gidip biraz uyu, Mattis."

Mattis anlamadı.

Kardeşinin yüzündeki karmaşayı okuyan Hege, "Yat artık, Mattis," dedi usulca.

Düş kırıklığına uğrayan Mattis inledi:

"Dediğimi işitmedin mi? Çulluk taşındı, evimizin çatısı üzerinde uçuyor! Şimdi. Tam sen böyle yatakta otururken!"

Oturuşunu değiştirmeyen Hege'nin görünüşü de değişmedi:

"İşitmez olur muyum. Ne var bunda? Çulluk gönlünce gelip gidemez mi?"

Mattis onu anlamıyordu. Ablası onun bilmediği bir dilde konuşur gibiydi.

"Bunun bir önemi yok mu senin için? Daha önce bir çulluğun yolunu değiştirip senin üzerinden geçtiğini gördün mü?"

Hege omuz silkti:

"Ben ne bilirim."

"Kesinlikle görmemişsindir. Üzerini giy de dışarı gel."

"Dışarı mı? Gece gece?"

"Evet! Sen de görmelisin."

"Yok," dedi.

"Görmelisin! Dışarıda uçuyor şimdi. Bunu görmeye değmez mi sence —"

Hege yatıp sırtını dönüverdi yalnızca. Uykuya susamışcasına esnedi:

"Senin için kuşu izlemek eğlencelidir kesin, ben sonra da bakarım. Buradaysa buradadır, öyle değil mi?"

"Buradaysa buradadır!" diye yineledi, ürkerek. Tümüyle boş bulunup ekledi, "Bir de uyanık geçiniyorsun."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu, ablası.

Korkulu gözlerini ondan ayırmadı. Çabucak açıkladı:

"Bunu anlamıyorsan başka neyi anlayabilirsin?"

Düş kırıklığına uğramıştı, ne yapacağını bilemiyordu.

Hege usulca onun koluna dokundu. Mattis bunu yakınlık belirtisi diye algıladı. Ablasının o sıradaki kötü durumunu, bitkinliğini görmüyordu. Solgun geceliği içinde Hege, ondan kaçırdığı gözlerini duvara çevirmişti.

"Bunu yarın da konuşabiliriz, Mattis. Şimdi yatağa git, işitiyor musun?"

Mattis'e kalırsa böyle bir olanağı tepmek çılgınlıktı.

"*Şimdi* uçuyor, diyorum. Çıkıp bakmak istemiyor musun? Senin ne olduğunu, neye önem verdiğini anlayamıyorum!"

Sonunda Hege'nin tepesi attı. Yatağın kenarına vurup bağırdı:

"Sen bundan ne anlarsın! Karşıma geçmiş ne diyor, *sen* kendin—" Birdenbire sustu.

Mattis korkuyla sordu:

"Neyim ben?"

Hege sırtı dönük haykırdı:

"Benimle uğraşmayı bırakır mısın! Artık dayanamıyorum, bırakmazsan— Neden gitmiyorsun! Gecenin bir yarısı, Mattis, uyumamız gerekiyor."

Kendini iyice geri çeken ablası duvara biraz daha yaklaştı. Mattis onun omuzlarının titrediğini gördü. Bunun karşısında derinden sarsıldı, nedenini bilmese de suçluluk duygusuna kapıldı.

Ne yapacağını şaşırmıştı. Hege'ye kabalık mı etmişti? Çullukla onu sevindirmek istemişti yalnızca.

Ablasının bu olayı kendisi gibi önemli bulmayabileceğini düşünmemişti. Tam bu sırada, dışarıda uçuyordu çulluk – oysa Hege

bunu umursamamış, ona bağırmış, yattığı yerde anlaşılmaz bir umarsızlık içinde ağlamaya başlamıştı.

"Hege biliyorsun— Seni kırmak istemedim, tek söylediğim—"

Bunun üzerine ablası tümüyle çıldırdı, "Sözlerimi işitmedin mi!" diye bağırdı.

Mattis odadan çıkmasına yetecek birkaç adımı çabucak attı. Hege'yi uyandırmaması, tedirgin etmemesi gerekiyormuş gibi usulca kapıyı kapadı.

Kimse kimseye benzemiyor, diye düşündü dışarı çıktığında, şaşkınlıkla. En azından Hege bana benzemiyor. Bana inandığını da sanmıyorum. Oysa gördüm de, duydum da. Görmediysem şurada yanıp kül olayım. Bu akşamlık uçuş bitti işte.

Şimdi bir şarkı söyleyelim, dedi içinden bir ses. Şarkı söylemeye kalkışacak değildi. "Bu akşamlık bitti," sözlerinden sonra böyle yapmak doğal gelmişti ona yalnızca. Ben de bir yığın toplantıya katıldım, bu işler nasıl yapılır bilirim.

Bu akşamlık bitti. Kuş gerçek sevgilisini buldu.

Mattis başını kaldırınca çulluğun geçtiği yerlerde ışık demetleri gördü. Evinin tam üzerinde.

Açıkçası bunu kesinlikle tam bilmiyordu – yine de yukarıda bir olay gerçekleştiği, bir değişim olduğu duygusu vardı içinde. Üstelik yarın, tıpkı bu geceki gibi olağanüstü biçimde, yine olacaktı. Bu kez Hege de görecek, onu buraya bağlamam gerekse bile.

Bundan böyle burası değişecek, diye düşündü, sırasının üzerine kıvrılıp bir çocuk gibi uykuya dalmadan önce.

Benim için mi?

Bu düşünce içini ısıtmıştı.

7

Mattis çulluğu uykusuna taşıdı, ardından kim bilir neden, çok güzel bir düş gördü.

Görmeden önce sesleri duyuldu:

"Geliyoruz, geliyoruz," dedi biri, "bekliyorsun bizi, değil mi?"

"Evet evet," diye karşılık verebildi.

"Çok uzun sürdü, Mattis;" dedi, sıcak bir ses, "neyse, bitti şimdi."

Bunun üzerine geldi de. Evin yukarısında, iki yanında, aşağısıyla yukarısında göz alıcı bir ışık; ayrıca ancak duyulabilecek yükseklikte bir ses – tıpkı tüm seslerin olması gerektiği gibi. Göz açıp kapayıncaya dek baştan aşağı yenilenmişti ev.

"En önemlisi ev değil," dedi Mattis.

Yok, ötekiler de değildi; kendisiydi önemli olan. Işık demetleri dosdoğru içinden geçmiş, onu başka biri yapmıştı. Yeni kaslarını denemek için sağ kolunu bükünce, basınca dayanamayan gömlek kolu yırtılıverdi. Mattis bu düzgün, biçimli kas kütlesine bakıp güldü.

"Bu daha iyi. Bununla neyi tutsam koparırım," dedi, çevresine hızla bakınarak.

"Neredesiniz?" diye bağırdı.

Gizli bir köşeden gülüşmeler duyuldu.

"Olduğumuz yerdeyiz."

Evi baştan aşağı yenilenen Mattis camdaki yansımasına bakmaya gitti. Camdan ona bakan adam gibi sertini görmemişti daha önce. Kendini bütün açılardan görebiliyordu, tümünden de eşit ölçüde iyi görünüyordu. Gururla bağırdı:

"Görüyorsunuz, değil mi?"

"Gördüğümüzden kuşkun olmasın," diye geldi yanıt koruluktan, "senden başkasını görmüyoruz."

"Bekleyin biraz," dedi.

Bir ağızdan karşı çıktılar:

"Şimdi bekleyelim mi?"

"Ne yapacaksın, Mattis?"

"Hazır ol, Mattis!"

"Hazırım, kuşkunuz olmasın," dedi, onların deyişiyle karşılık vererek.

Başını iki yana salladı; böyle yapar yapmaz kızlara – başkalarına da – söyleyecek en doğru sözleri bilir oldu. Önceki gibi umarsız kıvılcımlar değil üstelik. Şimdi bu gözü pek sözlerden birkaçını deneyerek yeni diliyle oynarken gülüyordu.

"Siz, korudakiler," dedi, "siz hazır mısınız?"

"Hazırız," dediler, "kim gelsin istiyorsun?"

"Sen, düşündüğüm, gelir misin?" dedi, kolunu saran gömleği iyice gererek.

Bekleyemiyordu. Neyse ki yanıt çabucak geldi:

"Ben de bunu istiyordum."

Öbür sesler yere gömülmüş gibiydi.

Korunun önünde duruyordu işte kız, artık gizli değildi. Mattis onu düşlerinde binlerce kez görmüşse de şimdi değişik buluyordu. Öte yandan, bir şekilde tanıyordu; biraz bile ürkmemişti. Güzel kokular içinde kız ona yaklaştı.

Ona dokunmasına daha vardı.

"Bir şey yapsana," dedi Mattis.

Kız çabucak anladı:

"Evet," dedi, "bak."

Kolunu salladı, dört bir yan kuş ötüşleriyle doldu.

"Evet, sen çulluğun uçuşunda doğdun," diye başladı, Mattis, "epeydir tüm düşüncelerimdeydin. Diyeceğin varsa şimdi demelisin."

"Demek?"

"Evet."

"Yok, artık konuşmak istemiyorum."

Mattis doğruca gözlerinin içine baktı. O sırada usulca sol kolunu bükerek gömleğinin kolunu yırttı. Büyük, düzgün, yuvarlak kaslar, kızın gözleri önünde, güneşte parladı.

"Kaygılanmana gerek yok," dedi, yatıştırırcasına, "çok gömleğim var."

"Sol kolun da mı?" diye sordu kız, coşkuyla.

"Evet," dedi Mattis, boş vererek, "gömleğin sağ kolu parçalanalı çok oldu."

Kız başka söz etmedi, gördükleri karşısında dili tutulmuştu. Mattis de böyle olmasını istemişti. Tüm dilekleri gerçekleşiyordu. Dahası, söyleyeceklerini doğru biçimde söyleyebiliyordu.

"Şimdi gönlünden geçeni yapabilirsin," dedi kıza. "Güzelliğin eşsiz."

Bunu duyan kız ona yaklaştı.

"Nicedir böyle beklediğimi daha iyi anlamaya başladım," diye ekledi, Mattis.

Bu sırada kız sessizliğini bozmamıştı – Mattis'e açmak istediği bir gizem vardı. Daha da yaklaştı yalnızca. Kolunu sallayınca

çevreleri kuş ötüşleriyle doldu – ardından Mattis'i büyülemek için tüm bedenini oynattı.

Kız bedenini oynatırken Mattis bunun ne olduğunu bilemiyor, adını koyamıyordu. Kız giderek yaklaşıyordu yalnızca. Çulluğun uçuşunda doğan kız Mattis'in yakınındaydı, onundu.

8

Alışıldığı üzere ilk Hege uyandı. Mattis uyanmışsa da yatakta kalıp düşünü yeniden yaşamaya dalmıştı. Hege odasında kımıldandı. Ardından dışarı çıktı. Mattis çabucak duvara dönüp uyuyormuş gibi yaptı. Önceki gecenin ardından böyle yapmak daha güvenli gelmişti ona.

Mutfağa giden Hege ona şöyle bir uğradı. Gergin bir bekleyiş. Neyse geçti. Ablası işine döndü. Çok geçmeden tabak çanak tıngırtılarından oluşan tanıdık sabah sesleri erişti Mattis'e.

Eskisi gibi olmayacak, diye düşündü Mattis, dalgınca. Kalkıp üzerini giydi. Kendinde bir değişiklik hissediyordu, iki güçlü kolla desteklenmişti: Bir yanında çulluk, öbür yanında düş. Bugün de özel bir durum ortaya çıkacak mı, diye kulak kabartmadan edemiyordu. Umulmadık bir söz işitebilir, beklenmedik bir güzellikle karşılaşabilirdi – artık yazgısı değişmişti sonuçta.

Daha değil. Yine de bugün başka günler gibi geçmemeliydi, bunun önünü almalıydı.

"Erken kalkan," dedi Hege'ye, mutfak kapısında durup. Eski deyişin bir parçası dilinin ucuna gelmiş, günaydın demek yerine onu kullanmıştı.

Kendine güveni yerinde değildi. Önceki gece Hege'yle son konuşması epey üzücüydü. Hege'nin yüzünü duvara verip ağlaması yüzünden kendinden başkasını suçlayamıyordu.

Bir de bunun ardından o düşü görmüştü!

Neyse, uykusunu alan Hege olanları geride bırakmıştı. Orada öyle küçücük durmuş ekmek keserken çevikti. Önceki gece olanların üzerini örtmek için daha soğukkanlı, daha umursamaz davranmaya çalışır gibiydi. Mattis'in erken kalkmakla ilgili sözüne karşılık verdi:

"Mutluluğuna diyecek yok bakıyorum."

Mattis içinden güldüyse de, "Ne demek istiyorsun?" diye karşılık verdi.

"Mutlu değil misin?"

"Niye mutlu olduğumu bilmiyorsun," dedi.

Hege önceki geceyle ilgili tek söz etmemişti. Bu da yetmezmiş gibi ekledi:

"Sanırım nedenini biliyorum, konuştuğumuz gibi bugün büyük bir iş yapacaksın. Erken kalkan yol alır kuşkusuz."

Of, Mattis iş arayacağına söz verdiğini unutmuştu. Öte yandan Hege unutmamıştı, orası belliydi. Mattis'in neşesine gölge düşüvermişti.

"Yanılıyorsun," dedi.

"Sen gidip de—"

"Artık bir çulluk var burada," diye, onun sözünü kesti. Bunu bilgi verircesine, yeni durumu açıklarcasına söylemişti. Böyle çok güzel bir olaydan sonra köyde dolaşıp iş araması beklenemezdi sonuçta.

Öte yandan Hege bundan etkilenmemişti, "Ne olmuş?" diye sordu, "Çulluğun gelmesi neyi değiştiriyor?"

"Bilmem ki. Sen de bilmiyorsun demek, öyle mi?"

Mattis'in pek işine yaramasa da gözü pekliği tutmuştu.

"Yemeğini ye hadi," dedi Hege.

Mattis de yedi. Düşünde yaşamayı sürdürüyordu. Hege'nin anlamaya yanaşmadığı bu önemli olayı daha sonra Mattis'in ona göstermesi gerekecekti.

Sessizliği bozdu birdenbire, "Hım!" dedi, ayakkabısının ucuyla yere üç kez vurarak.

"Ne var?"

"Sana demedim."

"Bak sen şu işe," dedi Hege, "anlatmak için ölüp bitiyor gibi görünüyorsun."

Mattis konuşmadan birkaç ısırık daha yediyse de kendini tutamadı.

"Dileyince neler görülebiliyor düşlerde..." dedi.

Hege oyuna katılmamıştı.

"Demek düş gördün," dedi, üzerinde durulması gereksiz bir konuymuş gibi.

"Hım..." dedi Mattis, yine.

"Söylemezsen patlayacaksın."

Ablasının bu sözleri Mattis'in düşünü daha da canlandırıp güzelleştirdi. Neredeyse gerçekti:

"Düşümde gördüğümü anlatayım mı?"

Hege başını salladı.

"Bunu yapamam," dedi, gözlerini kocaman açıp ona bakarak.

Hege, "Öyleyse önemli değilmiş bence," diye çıkıştı, Mattis'e evde içtikleri sulu kahveden doldururken. Ondan uzaklaşmaya başlamıştı bile.

Mattis konuştu:

"Bilesin diye söylüyorum, düzgün kimseler benim düşümde gördüklerimden konuşmaz."

"Öyle mi?"

"Sorup soruşturman yararsız Hege. Bunu çok iyi biliyorsun."

Hege daha çoğunu öğrenmek için en küçük bir ilgi göstermediği gibi konuşmanın tadını da kaçırdı:

"Düşlerin hep tersinin çıktığına güvenebilirsin. Gördüklerinin tam tersi gerçekleşecek."

"Ne?!" diye bağırdı Mattis. Bu sözler onun içini ürpertmişti. Hege onu incitmek istiyor gibiydi. Ağzından çıkanı kulağı duymuyordu, evet sorun bu. Korku içinde, "Bu düşündüğünden daha kötü bir söz," diyen Mattis, önündeki yemeği itti. Birdenbire kalkınca – sıkışık oturduğundan – masayı da kaldırdı. Sulu kahve çevreye saçıldı, fincan da kırıldı.

"Batırdın ortalığı, Mattis."

"Peki kimin suçu bu?"

Hege böyle yaparak onu nasıl üzdüğünü anlamalıydı.

"Mutluluğumu bozamayacaksın işte!" dedi.

"Peki peki, Mattis."

Kendini topladı.

"Neyse, önemli değil, artık eskisi gibi değil burası. Dün geceden beri."

Önceki geceki öfkesini anımsayan Hege üzüldü.

"Bir akşam seninle gidip çulluğa *bakarım*. Söylenmeyi bırak artık."

"İlk uçuş gibi olmaz."

Konuşmayı burada bırakan Hege masayı topladı, yarısı örülmüş hırkayı eline aldı. Bu arada Mattis'in ne yapacağını görmek için gözünü ondan ayırmıyordu. Bunu anlayan Mattis tersçe sordu:

"Şimdi ne var?"

"Söylediğin gibi çiftliklere gidecek misin diye bakıyorum."

Acıması yoktu.

"Evet ama çulluk—"

Hege kaskatıydı:

"Kuşlar, çulluklar bir işe yaramıyor burada. Gideceğini söylediğine göre gideceksin."

Mattis korkuya kapıldı. Hege böyle ayak direttiğine göre geri adım atmayacaktı. Bu konunun Mattis'i tükettiğini görmüyor muydu? Oturduğu güvenli yerden doğrulan Mattis çekinerek sordu:

"Çulluktan sonraki değişiklik böyle mi olacak burada?"

"Kendimizi bırakamayız," dedi Hege, daha önce binlerce kez söylediği gibi.

"Sen öyle görebilirsin."

Bir süre düşündü.

"Neden benim gömleğimi yırtacak kocaman kaslarım yok?" diye sordu, yüksek, keskin bir sesle.

Hege karşılık vermedi.

"Senin sorduğun da yok," diye sürdürdü, coşkuyla.

"Neyi?"

"Sorulmaması gerekenleri."

Hege sinirlendi:

"Sus artık."

İkisi için de güç yerlere gelmişlerdi.

"Yarını bekleyebilir miyim?" diye sordu, iş aramak için çiftliklere yapacağı küçük düşürücü yolculuktan söz ediyordu. Hege genellikle iyi bir ablaydı – öte yandan artık daha çabuk sinirlenir olmuştu.

Mattis, "Bugün *bugün* olduğu için, anlıyorsun değil mi?" diye açıkladı.

"Peki, öyle diyelim," dedi Hege.

9

Bugün bugündü.

Mattis dolaşmaya çıkmıştı.

Düşte üç değişiklik vardı, diye düşündü. Üç bakımdan değişmiştim.

Güzel bir yaz sabahında yürüyordu. Hege içeride oturmuştur, Mattis gitmediği için surat asıyordur – elden ne gelir. Yenilik çok yakın, çok önemliydi. Mattis canlı esintiler, güzel kokular arasındaydı.

Üç büyük değişim. Bu sabah üçünün de yerinde yeller esiyordu, kuşkusu yoktu – ayağını bastığı yerde titreşen teller gibi anılar kalmıştı yalnızca. Bu tellerden birine takılınca büyülü, gerçek bir ses yükselmişti.

Üç değişik açıdan değişmişti – yine de bugün bugündü. Hege'nin anlamamasına şaşırıyorum, diye düşünerek göle gitti.

Orada bir çocuk gibi suya taşlar attı. Göl dümdüzdü, balık tutmaya çalışmak yararsızdı; Mattis kırık dökük kayığının iplerini çözmese de olurdu.

Üç değişim. Çevresinde bir yerdeydiler, dün gece onlarla bir olmuştu. Kendisiyle ilgili değişmesini istediği ne varsa değişmişti.

Suya attığı ağır taşların şapırtısında, gözlerinde uzak, ıslak bir anlatımla duruyordu orada.

"Mattis! Yemek!" diye seslendi Hege, evden. İyi bir ev kadını sesiyle.

Üç değişim, irkildi.

"Çabuk gel!" diye bağırması gerekmiyordu Hege'nin. Yemeğe çağrıldığında ayağını yeterince çabuk tutan Mattis yokuşu hızla çıkıp masaya oturdu.

"Yiyecek olduğu sürece yiyebilirsin," dedi Hege, yemeği ona iterek. Mattis, iş aramaya gitmeye yanaşmadığı için onun böyle ters konuştuğunu iyi biliyordu. Onun için böyle diyordu.

"Üç değişiklik olabilseydi," dedi, yemeğini çiğnerken.

"Ne değişikliğiymiş bunlar?"

"Sana söylemediklerimle ilgili. Kızlarla—"

"Peki, haydi yemeğini bitir."

"Senin değiştiğin yok," dedi kızarak. "Anlayamıyorsun işte."

"Evet," dedi Hege. "Yarın gidecek misin?"

Nasıl da dediği dedik, şaşılası biri, diye düşündü Mattis. Öte yandan, yemek böyle elde ediliyordu.

"Yapacağım demişsem yaparım," diye karşılık verdi; çalışkan işçilerin önünde umarsız dikilme düşüncesiyle içi ürpermişti.

Hege hırkayla uğraşıyordu. Mattis yalvarırcasına sordu:

"Bu akşam kuşu görmeye gelecek misin? Sabah bunu yapmayı istediğini söylemiştin."

"Bu akşam değil, geç olur."

"Yapacağını söylemiştin..."

"Uyumayı yeğlerim," dedi Hege, kısaca.

Mattis çıkıştı:

"Peki bir daha uyanmazsan?! Çok üzülürsün sonra."

Hege irkildi. Mattis anlamadığı bir etki uyandırmıştı onun üzerinde.

"Mattis," diye bağırdı, "kapa çeneni!"

Mattis kaçtı. Hege onun arkasından söylenmeyi sürdürürken korkuya kapılan Mattis kapıdan çıkmıştı bile.

O akşam kıpır kıpır yüreği, kıpır kıpır parmaklarıyla basamaklara oturdu. Bir daha uyanmamayı göze alan Hege yatmaya gitmişti.

Kuşun sırası gelmişti.

Önce sesi duyuldu, ardından neredeyse umarsızca, hızla çırpınan kanatlar göründü.

Yumuşak yaz gecesinin yükseklerinde çarpan kanatlar Mattis'in yüreğinin derinliklerine dokunuyordu. Anlaşılmanın ötesinde bir varlığın karanlık, usul dokunuşuydu bu. Mattis dolup taştı. Benle çulluk gibi, diye gidiyordu dağınık düşünceleri.

Sevinçle söz verdi kendine: Fırtına çıkmazsa Hege'nin istediği gibi yarın gideceğim. Şimşek şakaya gelmez, o durumda gidemem – Hege de bunu bilir.

Çulluğun iki kez daha uçmasını izledikten sonra, yarı aydınlık yaz gecesiyle dolu odaya yatmaya gitti. Düşün kendisini göstermesini boşa bekledi. Kızlar korusunun izi bile yoktu.

10

İki titrek kavak, Mattis'le Hege, sabah güneşinde koyu mavi göğe doğru yükseliyordu. Onları geride bırakan Mattis yola yöneldi. Dudakları sımsıkı yumulu yürüyordu. Bir değişiklik olmayacaksa çulluk ne diye gelmişti? Olup bitecekleri görmek için en iyisi beklemek değil miydi? Yok, demişti Hege.

Mattis kuşla karşılaştığı gecedeki gibi istekli değildi şimdi.

Hege başka türden biri olsaydı bu yolculuğun yararsızlığını önceden görür, Mattis'i göndermezdi. Ancak Hege değişmeyecekti. Değişmesi gerekmiyordu da. Niyeyse.

Yürümeyi sürdürdü.

Ağaçlıktan çıkar çıkmaz çiftlikler yığınıyla karşılaştı. Bunların neredeyse tümünde başarısız bir iş bulma girişimi anısı vardı.

Yol şimdiden dolmaya başlamıştı. Alışıldığı üzere araçlar yayaları yolun kıyısına itiyordu. Çalılar kalkan tozla bozlaşmıştı.

Mattis'in iş aramazken de bu yoldan geçtiği olurdu. Ara sıra Hege onu bitirdiği bir kazağı götürmeye yollar, eline verdiği biraz parayla yiyecek almaya gönderirdi. İş aramak bilinmezlerle doluydu; iyi sonuçlanabileceği gibi utanç içinde küçük düşmeyle de sonuçlanabilirdi.

Çiftliklerdekiler günlük çalışmalarına başlıyordu. Mattis dört bir yanda onlara denk geldi. Yazın ilk işleri, çoğunlukla ot ayıklama. Güçlü, becerikli görünen işçiler, soluk almak, yaşamak gibi doğal

bir davranışmış gibi işe girişiyordu. Kimi sabah tütününü içiyor, kimi ıslık çalıyor, kimi yalnızca kollarını sallıyordu.

Mattis gidip dosdoğru sormalı mıydı? En yakın çiftliğe dalmalı mıydı? Yok, yapmasa daha iyiydi. Bugünün uygunsuzluğuna yönelik bir gerekçe uydurmak zorunda kalıp utanacaklardı. Mattis çiftlikleri yoklamadan birbiri ardına geçti. Onun geçişini, ardından sırtının uzaklaşmasını görenlerin sevinçlerini getirdi gözlerinin önüne.

Öte yandan onlar benimki gibi bir düş göremez, diye düşündü. Bu düşünce ona iyi geldi.

Birbirinden kötü pek çok utanç verici anısı vardı. Yanından geçtiği birçok adam için çalışmayı denemişti; bunları anımsayınca gözlerini yola çiviledi. Onu gören de çabucak uzaklaşıyordu – üzerini örtmek istedikleri ortak bir anıları var gibiydi.

Bugün de değişen olmayacak kuşkusuz. Bunu Hege de ben de çok iyi biliyoruz.

"Artık eve döneyim," diye düşündü, "beni önceden tanıyanların çiftliklerine gidemem."

Öte yandan, bu düşünceye kapılır kapılmaz, tam tersini yaptı. Ana yoldan çıkıp bir çiftlik yoluna saptı. Ona ne olmuştu böyle? Bir anı uyanmıştı içinde. Bu çiftlikte yaptığı küçük bir girişim utançla sonlanmamıştı.

Belki bugün de ona can verecek bir durum ortaya çıkardı.

Mattis çiftçinin karşısına evinin köşesinde çıktı. Adamın yanında bir genç kızla bir genç adam vardı; ellerinde küçük çapalarla üçü de turp tarlasında işe girişmek üzereymiş gibi görünüyorlardı. Mattis iyice yaklaşana dek onlara bakmadı, ardından yerden bitmiş gibi yüzünü gösterdi.

"Günaydın – burada bir iş var mı?" diye sordu çabucak, kaygılı bakışları çiftçinin üzerinde dolaştı. Kuşkulu düşüncelere kapılma

olanağı tanımamalıydı kendine. Adımlarını saptırıp iki genci arkasına almayı başarmıştı.

Çiftçi dosdoğru yanıt vererek onu şaşırttı, onun da kuşkulu düşüncelere olanak vermediği ortadaydı.

"Evet, turpları seyreltebilirsen?.."

Önce biraz soluğu kesilen Mattis'in yüzüne geniş bir gülümseme yerleşti.

"Tam da düşündüğüm gibi," dedi. "Artık eskisi gibi değilse böyle olmalı."

"Ne demek istiyorsun?"

"Önemli değil," dedi Mattis. "Bugün benim için eskisi gibi olmayacak. Ancak sen bunu bilmiyorsun."

İlerleyen kızla genç adam şimdi Mattis'in önüne geçmişti. Onların bakışmalarını Mattis çok iyi tanıyordu; onun için iyi bir gösterge değildi bu.

Çiftçiye dönen Mattis, "Çulluğun uçuşuyla ilgili," dedi çabucak, gergin bir tavırla.

"Çulluğun uçuşu mu?"

"Evet. Bunun ne olduğunu bilmiyor musun?" diye sordu, durumu biraz düzelmişti.

Çiftçi kimle karşı karşıya olduğunu kuşkusuz anlamıştı şimdi; ancak artık çok geç kalmıştı, sözünden dönecek değildi.

"Çullukları bilirim," dedi, "yine de sen bu turp tarlasında çalışmak istiyorsun, öyle değil mi? Sana bir çapa bulalım da görelim en hızlı kim seyreltiyor."

Çiftçi bu son sözleri eklemek zorunluluğu duymuş, büyük olasılıkla söylemeden edememişti.

Mattis duyarlıydı, sözlerin etkisi onun üzerinde kendini gösterdi.

"Evet, kimin daha hızlı koştuğuna da bakabiliriz," dedi, küçük bir kahkahayla. Neredeyse gerçek bir kahkaha sesi çıkarmayı başarmıştı.

Biraz şaşıran çiftçi çabucak gülüşmeye katıldı.

"Turplara ilk kim varacak mı demek istiyorsun?"

İkisi de birbirini bastırmaya çalışırcasına kahkaha atıyordu.

"Çalışmaya başlamadan önce biraz yemek ister misin?"

Mattis başını iki yana salladı.

"Evde çok yemeğimiz var, sağ ol."

Bu türden sözler edebilmek güzel, diye geçirdi içinden.

Artık çalışma sırası gelmişti. Mattis'e de bir çapa bulunduktan sonra birlikte turp tarlasına yürüdüler. Mattis tarlayı korkutucu ölçüde büyük bulmuştu; ucu bucağı görünmeyen topraklar tepelerin ardında gözden yitiyordu.

Çiftçiye dönüp mutsuz bir sesle sordu:

"Bu kadar çok turp neye yarıyor?"

Sarsılmış, ezilmiş bir durumdaydı.

"Ne, şimdiden mi? Daha başlamadan?" dedi adam. Başkasına anlamsız görünebilecek bu sözleri açıkça kavrayan Mattis başını eğdi.

"Bunları yapayım mı?" dedi, çabucak konuyu değiştirerek. Ayaklarının dibindeki turp sırasını gösteriyordu.

Çiftçi başını salladı.

"Daha önce böyle işler yapmışsındır, Mattis. Turpların arasında nasıl boşluk bırakılacağını biliyorsundur, öyle değil mi?"

Çiftçi kuşkusuz bunu söylemek zorunluluğu duymuştu; hasatı, emeklerinin karşılığını belirleyebilen seyreltme, önemli bir işti.

"Bunu bilmeden kırk yaşıma yaklaşabilir miyim?" dedi Mattis. "Şunun şurasında üç yıl kaldı," diye ekledi. Böyle bir durumda katı olunmalıydı. Yanıtıyla övünüyordu.

"Doğru söze ne denir," diye karşılık verdi çiftçi, "yine de boşluk bırakmanın sana nasıl *öğretildiğini* sormam gerek. Bana gösterir misin?"

Mattis oldukça beceriksiz bir biçimde gösterdi.

"Yok," dedi çiftçi, "bu işlerden pek anlamayan biri göstermiş olmalı sana. Bak, böyle yapılmalı."

Mattis yine başını eğdi.

Genç adamla kız bakıştı. Yan yana çalışmak üzere yerlerini almışlardı. Mattis kızla çiftçinin arasındaki iki sıranın kendisine düşmesine sevinmişti.

"Haydi!" diye bağırdı genç adam. "İşte başlıyoruz. Bakalım karşıya önce kim varacak?"

Kıza bakıp güldü. Bu ikisi bakışıp gülüşmeyi seviyordu. Bunu gören Mattis kuşkulandı.

Öte yandan, haydi, kolları sıvama sırası gelmişti. Mattis ötekiler gibi yapmayı, çabuk çabuk çalışmayı denedi. Ayrık otunun sarmadığı yer yoktu; yatağın yanlarıyla üzerine, turpların arasına yürümüştü. Şimdi sökülüp yakıcı güneşin eline bırakılmaları gerekiyordu. Turplar da çok yakındı, dolayısıyla çoğu sökülmeliydi. Mattis'in bunu çabucak, doğru biçimde yapması gerekiyordu, üstelik çapayla erişemediği yerde elini kullanarak.

Gergindi. Yapamıyordu işte.

Çok geçmeden o bildik öykü kendisini yineleyecekti; çalışırken denetimden çıkan düşünceleri onu şaşırtıp iş göremez duruma getirecekti.

Bu düşünceyle birlikte süreç başladı: Birbirine dolanan parmakları istediğinin tersini yapıyor, onu yavaşlatıyordu.

Sol yanında birisi boğazını temizledi. Çiftçiydi bu, üzerine eğildiği turp fidelerini sevgiyle seyreltiyordu.

Mattis çabucak savunmaya geçti. Bunun bir anlam taşıması gerekmiyordu kuşkusuz. Nedensiz yere de boğaz temizlenirdi.

Yine de Mattis'in gerginliği giderek tırmandı, bitkiler arasında sendeleyen parmakları yanlış saplara asılıyordu. Elindeki çapa pek işe yaramıyordu, çok katıydı.

"Böyle çapalara alışkın değilim," dedi adama, "sapı çok uzun."

"Ben olsam onla uğraşmazdım," dedi çiftçi, "parmaklarımı kullanırdım. Parmaklarınla daha iyi iş çıkarırsın."

"Bunu söylediğine sevindim." dedi Mattis, içten bir sesle. Adamın sözlerinde arkadaşça bir destek bulmuştu, iki gence karşı yarışta bu destek ona gerekiyordu.

İlk birkaç metre boyunca onlara ayak uydurdu da. Sonuçta ayrık otu yolmak için yalnızca on parmağı vardı. İkili hızlarını korumakta çok iyiydi. Ağır işe karşın neşeleri de yerinde görünüyordu. Mattis onların sevgili olduğunu çoktan anlamıştı. Bu kötüydü; öte yandan izlemek onu eğlendiriyor, coşturuyordu. Mattis daha önce bir çift sevgilinin böyle yakınına geldiğini anımsamıyordu.

Kız mutluluk dolu gözlerle bakıyordu Mattis'e. Mattis'in *ondan* çekinmek için bir nedeni yoktu; kızın bakışlarından, yanındaki genç adama duyduğu sevgi taşıyordu. Onun sözlerine gülüyordu. Kaygıyla bekleyen Mattis'ten yana döndü sonunda. Mattis sözlerle dile getiremeyeceği ölçüde sevindi. Bir kızın gülen yuvarlak yüzü mutlulukla ışıldıyordu karşısında.

"Geldiğin iyi oldu," dedi kız, "bu korkunç tarlada daha çoğuz şimdi." İçinden gelerek söylemişe benziyordu. Mattis o ne söylese inanacaktı. Kendisine inanmak için. Yüreklendi, kızı sevindirmek için elindeki tek güzelliği ortaya sürdü:

"Çulluk uçuşunu bilir misin?" diye sordu. Aralarındaki sıralar yakın olduğundan bunu sessizce, gizlice söyleyebilmişti.

Kız çok düşünmeden yanıtladı.

"Bilirim. Ne olmuş?"

"Önemli değil."

Mattis en çok şunu düşünüyordu: Şimdi bir kızla konuşuyorum. Belki bu yalnızca başlangıç.

"Ancak böyle bir uçuş evinin üzerinden geçmemiştir, değil mi?" diye sürdürdü sözlerini, alışılmadık bir güvenceye kapılarak.

Kız, başını iki yana salladı. O sırada ayrık otlarını yolmayı, avuç dolusu kalın sapı yakıcı güneşin altına atıp çürümeye bırakmayı sürdürüyordu. Mattis kızın yanındaki sırada elinden geldiğince iyi çalışıyordu. Bu arada konuştular.

"Çulluk senin evinin üzerinden de uçmaz sanırım," dedi kız, kötülükten uzak bir tavırla.

"Kim bilir," dedi Mattis.

İçi coşkuyla kıpır kıpırdı.

"Evet, öyle," dedi kız, dalgınca; ayrık otlarıyla, karşısındaki genç adamla ilgileniyordu.

Artık bundan konuşulmadı. Mattis çulluktan kurnazca söz ettiğini düşünüyordu. Kızı beğenmişti – ancak yanında sevgilisi bulunan bir kızla çok konuşmamalıydı. Bu konuda kuralların katılığını biliyordu. Kızla biraz konuştuktan sonra susması gerekiyordu.

"Ben..." diye başladıysa da bağlantı kopmuştu. Genç adam, kızın çıplak bacağını çimdikliyordu. Mattis onu çabucak yitirmişti. Kız yanında başka kimse yokmuş gibi davranıyordu.

Düşümdekinden biraz değişik yürüyor işler, dedi kendi kendine. Kuralların katılığı düşünülürse bundan çoğunun olmaması daha iyi büyük olasılıkla.

En kötüsü de tüm bu düşünmenin ona yığınla süre yitirtmesiydi. Gençler onun önüne geçmişti şimdi. Çok geçmeden de

iyice ilerlediler, Mattis onların sırtlarını görür oldu. Ürpererek çiftçiye döndü. Ardından bir kez daha ürperdi: Adam üç sırayı birden yapıyordu. İlkin gençler gibi o da iki sırayla başlamıştı.

"Üç sırayı birden nasıl yapabiliyorsun?" diye sordu Mattis, öylece.

"Ne de olsa," diye başladı çiftçi düşüne düşüne, "bizim için tümünü bir arada tutmak kolay – en azından bu da bir çalışma biçimi," dedi, ayrık otlarını çekip çıkarırken.

Mattis bu konuyu bir yana bırakıp çiftçiye yaklaştı, neredeyse fısıldayarak konuştu:

"Sanırım şu ikisi sevgili. Öyleymiş gibi görünüyor."

Çiftçi başını salladı.

"Sen önceden biliyor muydun?"

"Evet," dedi adam, "onlara iş vermemin nedeni bu." diye açıkladı, Mattis'e göz kırparak. Çiftçi de sesini alçaltmıştı, "Turp seyreltmekte üstlerine yok. İşin sıkıcılığını, zorluğunu anlamıyorlar. Kuşkusuz seninle benim gibiler için öyle değil."

Ne bilge bir adamdı. Mattis onun yakınında bulunmaktan neredeyse ürktü – öte yandan çiftçi ona bugün çok iyi davranmış, tüm süre boyunca arkadaşlık göstermişti. Yok, korkmuyordu Mattis; bu adamla konuşabildiği gibi işin zorluğunu, sıkıcılığını çok iyi anlayabilirdi.

"Evet," dedi, "turpları seyreltmenin nasıl olduğunu *biz* biliriz."

"Daha değil," diye karşılık verdi çiftçi, dümdüz, "şimdiden yorulmuş olamayız, değil mi? Yeni başlamışken?"

Mattis bir kez daha başını eğdi.

"Yok, yorulmadık kuşkusuz."

Çiftçi üç sırayla birden ilgilense de çabucak öne geçmeye başlamıştı. Ardından yeniden iki sıraya döndü, uygun olanı da buydu. Bunun üzerine Mattis'den uzaklaşması uzun sürmedi.

Mattis umarsızca bağırdı:

"Beni arkada mı bırakıyorsun?"

"Korkarım yapmak zorundayım," dedi çiftçi, "elinden geldiğince beni izlemen gerekecek."

"Çok çalıştığımı görmüyor musun?"

"Hım." dedi çiftçi, ayrık otlarının üzerine basarak.

Böylece Mattis yalnız kaldı. Hım, son sözüydü adamın. Bunu nasıl anlamalıydı? Mattis yine gerilmeye başladı, düşüncelerle çalışma arasındaki bilindik çatışma yoğunlaştı. Turp sıraları ardında giderek uzayan bir kuyruğu andırıyordu. Üşengeç kuyruk, dendiğini duymuştu bunun için. Bu üşengeç kuyruk değil, dedi kendisine, daha hızlı çalışamıyorum işte.

Oysa işte kuyruk – özellikle bu konularda Mattis gibi alıngan biri için – utanç verici biçimde uzanıyordu. Kendi sıraları parlak yeşil otlarla kaplıydı, oysa iki yandaki sıralar temiz toprakla örtülüydü, turplar eşit aralıklıydı.

Mattis geri kalmasın diye öbürlerini durdurmanın bir yolu olsaydı... İşler çok ters gidiyordu. Çalışkan adam gençlere yetişecekti; çok geçmeden üçü birden minik tepeyi aşacak, öteki yana inen yokuşta gözden yitecekti.

Bu oldu da.

Mattis geri kalmıştı. Tarlada bir başına bırakılmış gibiydi. Ter içinde, yapayalnız. Güneş yakıp kavuruyor, gömleği ıslak sırtına yapışıyordu.

Tüm bu turplar, diye düşündü, tiksinerek. Ne işe yarar? Dünyada turptan başka bir şey yok mu?

Mattis eğilmeyi çoktan bırakmış, emeklemeye başlamıştı. Parmakları söyleneni yapmıyor, düşüncelerini yanlış anlıyor, arada sırada işlemeyi büsbütün bırakıyordu.

Deneyimlerinden çok iyi tanıyordu bunu, bekliyordu da. Elinden geldiğince çalışmayı denediyse de düşünceleri öteye beriye

uçuşuyordu. Bir süre sonra ayrık otu yerine turpları yolmaya başladığını anladı. İrkilip doğruldu, titreyerek çevresine bakındı.

Ben...

Yok, yok.

Çiftçiyle sevgililer tepenin ardından dönüyordu; üçü de ikişer yeni sıraya girişmişti. Görünür olduklarında başını kaldıran kız, orada umarsız, yapayalnız dikilen Mattis'e kısaca el salladı. Yolunan otlar arasında kısa süreyle sallanan bir el yalnızca. Ancak bu Mattis'e neler anlamına geliyordu.

Bu iyiliği karşılıksız kalmayacak, diye söz verdi, artık geri duramazdı. Biraz sonra karşılaştıklarında, sevgilisi olsun olmasın, kıza söyleyecekti.

Bu arada elleri de bir süreliğine söz dinler oldu. Dizleri üzerinde ilerlerken artık turpları değil otları yoluyordu. Birbirlerine yaklaştıklarından Mattis hızlanıyormuş gibi görünüyor, aralarındaki uzaklık giderek azalıyordu. Ancak Mattis büsbütün durdu, sevgilileri düşünmeye dalıp gitmişti.

Gerçekten sevgiliydiler.

Çiftçinin onları beğenmesi, arada sırada gülümsemeye değer bulması boşa değildi. Yalnızca işi düşünüyor olamazdı – sevgililer tarlayı mutlu bir yere çeviriyordu. Sürekli gülüşüp konuşuyorlar, bu sırada düzgünce çalışmayı da elden bırakmıyorlardı. Mattis genç adamla kızın birbirlerine yaklaştıkları sıralarda sergilediklerini birçok küçük davranışı özenle gözlemledi, bunları bilmekte yarar vardı.

Gerçek sevgililer böyleydi demek. Çiftçinin uğraştığı sıralarda onlara ayak uydurabilmesine sevinmesi gerekirdi. Üçüyle Mattis arasında ayrık otlarından arındırılmış koyu bir boşluk vardı. Onun savsaklanmış iki sırası önünde biçimsizce uzanıyordu.

Ancak elinden ne gelirdi: Işıltılı sevgililerin görüntüsüne, konuşmalarına vurulmuş; taşkın neşelerine, anlaşılmaz bakışlarına

dalmıştı. Şimdi tam karşısındaydılar. Kahkahalar güçlükleri yırtıp geçiyordu.

Mattis doğruldu.

"Siz böyle çok sevgiliyken ben demek isterim..." diye parladı, dosdoğru güzel kıza bakarak. Ardından dili tutuldu.

Genç adam da kız da şaşkınlıkla onu bekledi. Gülmeyi bırakmışlardı. Kendisi anlamasa da sesindeki, yüzündeki beğeniyle, onların gülüşlerini bölen Mattis'ti.

Adam da durup doğrulmuştu.

Boşa bekliyorlardı. Sonunda çiftçi yumuşak bir sesle konuştu:

"Söylesene, Mattis."

Ne kız ne genç adam karıştı söze, ikisi de kaygıyla bekliyordu.

Boşa bekliyorlardı, üçü de. Mattis'in söylemeye başladığını bitirdiği olmazdı – yine de bu kez bir tür bağlantı kurmayı başarmış, bir başına bocalamaktan kurtulmuştu. Söze dökmek istediği daha çoktu, üstelik başka biçimde söylemek istiyordu, ancak alışılageldiği üzere söyleyeceklerini unutmuş, ilgisiz konularla karıştırmıştı.

"Sonuçta sevgilisiniz, öyle değil mi?" dedi sonunda, bıraktığı yerden konuşmayı sürdürerek.

"Evet," diye yanıtladı kız, "sevgiliyiz."

"Evet, işte böyle olmalı insan," diye ağzından kaçırıverdi Mattis.

"Öyle de denebilir," dedi kız, önemsemezcesine başını sallayarak.

Bu kıza düşümü başından sonuna dek anlatabilirim, diye geçirdi içinden Mattis.

"Başka diyeceğim yok," diye mırıldandı, utanarak. "Söylemek istediğim yalnızca bunlardı demek istiyorum."

"Yazık," dedi kız.

"Haydi!" dedi genç adam, kendisinin de orada olduğunu, ayrık otu yolma yarışı yaptıklarını ikisine anımsatarak.

Bu olağanüstü işçileri çalıştıran şanslı çiftçi arkalarında gülüyordu. Belli ki Deli Mattis'e aldırmıyordu, kimse aldırmıyordu ona.

"Evet evet," dedi kız, haydi çağrısına karşılık. "İnan duydum seni."

Haydi, dedi Mattis'in içinden bir ses, ona aldırmayan genç adama doğru.

Dördü birden yeniden çalışmaya başladılar.

Güneş yaktıkça yakıyordu. Tarlada sökülmüş bitkiler solgun yatıyordu. Sıcak bir koku yükseliyordu topraktan.

Mattis arkasını dönüp çiftçiye baktı. O da yorgunluk, bıkkınlık duyuyor mudur, diye sordu kendi kendine. Onun gibi güçlü, bilgili biri büyük olasılıkla yorulmamıştır. Mattis artık yorulmuş, susamıştı; parmaklarının üzerindeki tüm denetimi yitirmişti. Kız onu biraz canlandırmışsa da Mattis beceremediği bu işin altında ezilmeyi sürdürüyordu. Üstelik şimdi üçü yine, bu kez onun arkasından, uzaklaşıyordu; tarla karamsar, ıssız bir yere dönüşüyordu. Arada sırada düşünceleri karışan Mattis ayrık otları yerine turpları yolduğunu anlıyor, durmak zorunda kalıyordu.

Uzun çabaların sonunda tepeye ulaşıp da karşı yönde aşağı doğru çalışmaya başlayınca daha da yalnızlaştı. Öbürleri yok olmuş gibiydi.

Parlak yeşil otlarla kaplı sıralar ona gözdağı verircesine uzanıyordu. En azından yemeğin karşılığını kazanmalıyım, diye düşünerek kazmaya girişti. Ardından bir süre oturdu. Kimse onu göremezdi; içine düştüğü karmaşa ellerini düğüm yapmıştı. Ayrıca yorulunca oturmak ne güzeldi.

Biraz sonra üçünün de tepenin üzerinde belirdiğini görünce irkildi. Şimdiden! Beceriksizce çalışmaya başlayıp bir yığın güzelim turpu yok etti. Olsun, birilerinin gelmesi yine de iyiydi. Tepenin bu yamacı çok ıssızdı. Sevgililer önceki gibi şakımıyordu, bunun dışında değişen yoktu. Çiftçi yorulmuşa benzemiyordu. Böyle

büyük bir tarlası olan yorulmaz, çalışmayı sürdürürdü. Başını işinden kaldırmıyordu bile.

Oldukça şaşırtıcı bir ses onları irkiltti. Mattis'ti bu.

"Ne olursunuz durun!" diye bağırdı. İçinden kopan bir bağırıştı bu.

Çiftçi çabucak doğruldu, toprak kaplı eliyle alnını sildi. Kan ter içinde kalmıştı.

Mattis kötü durumdaydı. Tarlada bir kez bile gidip gelmeden bitip tükenmişti. Burunun altında tozdan silik bir bıyık oluşmuştu. Öbürleri de bu durumdaydı, ancak umursamıyor gibiydiler.

Mattis çekinerek çiftçiye doğru yürüdü.

"Geride kaldığımı görmüyor musunuz?"

Adam çekinerek yanıtladı:

"Evet, ne olmuş?"

"Bunu biliyor muydun?"

"Evet evet," dedi çiftçi, konuyu kapatmak istercesine.

"Yok, ben böyle karmaşık iş sevmiyorum," dedi Mattis, ağırbaşlı bir tavırla.

"Öyle görünüyor," dedi çiftçi, yeniden turpların üzerine eğilerek.

Mattis, "Durmamı istiyor musun?" diye sormak istediyse de sormadı. Çiftçi kendi kendine mırıldandı. Sevgililer duraksamadan yararlanıp birbirlerini çimdikledi.

Çiftçi birdenbire sordu:

"Senin sıralarını alalım mı?"

Mattis'in gözlerinin önünden kara bir bulut geçti. Eski yaşamından, çulluğun gelişinin öncesinden tanıdığı bir duyguydu bu.

"Daha değil," dedi, dimdik.

"Peki öyleyse."

Çapasına yüklendi adam.

Mattis çalıştığı yere dönmek üzere yürümeye başladı; yolda kıza bir bakış attı; onu yüreklendirmesi, yatıştırması için yalvaran bir bakıştı bu – sonuçta kız gençti, mutluydu, üstelik bir sevgilisi vardı.

Çabucak yardım gerektiğini belirtmek için boğazını temizledi.

Kız anlamış gibiydi. Ona anımsatmak istercesine, işte buradayız, senle ben, tarlada birbirimize el sallıyoruz, dercesine gülümsüyordu.

Mattis'e de gereken buydu. Dahası, bunu çok belirgin işittiğinden söze döküp yineledi.

"Evet, işe buradayız, senle ben, tarlada," dedi, tıpkı onun gibi usulca, sıcacık; ancak öyle gizlice değil.

"Evet, öyleyiz," dedi kız.

Gerçekten doğrulmuş, Mattis'in dilinin dönmemesine aldırmadan ona bakmıştı.

"Haydi!" diyen genç adam, kızın bacağını çimdikledi – bildiği tek eğlence buymuş gibi görünüyordu – kız bir kez daha tüm ilgisini sevgilisine yöneltti.

"Evet," dedi, adam da. Büyük tarlası olan.

Gençler ona şöyle bir bakınca ne demek istediğini anladılar: Haydi çalışma zamanı.

Üçü birden bir kez daha Mattis'i geçip gitti. Mattis onların ardından bakakaldı. Ne istiyorsa onlarda vardı, o üç özellik. Onlar bu üç özellikle dolup taşıyordu. Öte yandan, Mattis'in gözlemlerine göre, bu özellikleri düşündükleri, gördükleri yoktu. Soğukkanlı bir biçimde turp tarlası seyreltmeyi nasıl başarıyorlardı?

Yüzükoyun yere uzanan Mattis eline geçeni yolmaya başladı, düşünceleri çılgınca karışmıştı. Yardım edin, diye düşündü.

Ancak düşünceleri önceki gibi amaçsızca dolanıyordu. Ayrık otlarını yolmak istese de turpları yoluyordu.

Kimse bana yardım etmek *istemiyor*, sorun bu, diye düşündü; gözlerinin önünde gökkuşakları belirmeye başladı.

Değerli turplar onu öfkelendiriyordu. Mattis'in çekip çıkardığı turplar yerde ölgün, iplik iplikti. Umarsızlığa kapılan Mattis onlara sövmek, tarlada boylu boyunca uzanmaya değmeyecek sıska otlar demek istiyordu. Düşünceleri ileri geri gidip geliyordu. Çalışmaya kalkışınca böyle oluyordu – değişen bir durum yoktu. Bugün onu gerçekten üzen de buydu: Değişen yok, eskisi gibi.

Neyse, tepenin ardından ona sesleniyorlardı:

"Mattis!"

Adamdı bağıran, bilge olan. Güzel olanla güçlü olandan ses çıkmıyorsa da oradaydılar. Üç özellik de oradaydı.

"Yemek mi?!" diye bağırdı Mattis, şimşek hızıyla.

"Evet, gel!" diye seslendi görünmeyen adam. Güzel seslenmeler tepede yankılandı. Mattis yürümeye başlamıştı bile.

İki sırasının bitmesine biraz daha kalmıştı. Öte yandan en azından işin sonunu görebiliyordu; daha kötü olabilirdi, diye düşündü; güzelce donatılmış bir yemek masasına gittiği için biraz daha iyi durumdaydı.

Tarladan çıkarken öbürleri onun baştan savma çalışmasıyla ilgili tek söz etmedi. Tek bir söz bile etmediler – ancak Mattis bunun dışında bir düşünce taşımadıklarını çok iyi biliyordu. Bir süre içine attıysa da sonunda patladı: "Düşündüğünüzü söyleyebilirsiniz!" dedi onlara, derede birlikte ellerini yıkarlarken.

"Ne düşünüyoruz?" diye sordu, genç adam. Mattis'le ilk kez konuşuyordu.

"Çok iyi biliyorum," dedi, içi kan ağlayan, kendisini daha da ezmesi gereken Mattis.

"Evet evet," dedi adam, "şimdi eve gidip yemek yiyelim. Biraz dinlenelim."

Tarlanın kıyısından geçen küçük, duru derede ellerini yıkadılar. Kız, Mattis'in önündeki su birikintisinde yıkadı ellerini. Suya giren eller dibi biraz bulandırdı, kısa süreliğine birbirine değdi. Mattis derinden sarsıldı. Akan su, birikintiyi de içindeki elleri de temizledi. Mattis artık kıza yaklaşmaya kalkışamıyordu.

Kız ona bakınca Mattis düşünme olanağı bulamadı.

"Yüksek gerilime tutulmak gibiydi," diye kaçırıverdi ağzından.

Daha sonra, duygularını iyi dile getirdiğini düşünecekti; ancak kızın tek yaptığı dönüp gitmek olmuştu. Gülmüyordu, öyle değil mi? Sevgilisi de ellerini yakında yıkıyordu; işini bitirince, en doğal davranışmış gibi kolunu onun beline doladı – yemeğin beklediği çiftlik evine böylece yürüdüler. Yorgun bile olmayabilirlerdi. Mattis, genç adamın gömleğinin içinde şişen kolunu düşündü – tüm kolunu kıza dolamıştı bir de! İşte böyle olmalıydı.

"İyi günler, Mattis."

Çiftçinin karısıydı bu. Mattis'e arkadaşça davrandı. Kurduğu masa iyiydi, Mattis doyasıya yedi. Sonuçta bu çok da kötü geçmedi, dedi kendi kendine. Et yemeği onu ağırlaştırmış, daha da yormuştu; çıkıp dışarı uzandı. Sevgililerin ne yaptığını görmedi. Uykuya daldı.

11

Öğle güneşindeki uykusundan uyanan Mattis yanıp kavrulmuştu. Kendini toplayınca ilk önce, korkunç tarladaki turp seyrelticileri gördü. Uzakta, turp sıralarına eğilmişlerdi. Epeydir de oradaydılar, çıkardıkları işten belliydi bu.

Onu uyandırmadan gitmişlerdi. Bu küçük düşme ona az bile olabilirdi. Mattis orada durmuş, bunun altından kalkmaya çalışırken çiftçinin karısı evden çıktı. Onun yanına gelip duraksamadan konuşmaya başladı:

"Seni uyandırmamalarını ben söyledim. Seni sarsmak istedi; ancak kendinden geçmiştin, en iyisi seni uyumaya bırakmak, diye düşündüm. Onlar gideli birkaç saat oluyor."

Ne diyeceğini bilemeyen Mattis gözlerini kırpıştırdı. Kadın arkadaşça davranıyordu. O sabah birdenbire yoldan sapıp buraya gelme nedenini anımsamıştı. Önceki bir karşılaşmadan capcanlı anımsıyordu bu yüzü. Daha önce de görmüştü.

"Dün gece iyi uyumadın mı?" diye sordu kadın, ona elle tutulur bir gerekçe sunarak.

"Evet!" dedi. "İki gecedir uyumuyorum. Evimizin üzerinde bir çulluk uçmaya başladı."

Mattis'in bunu söyleme biçimi kadını irkiltmişti; ancak bu kısa sürdü, sonunda karşısındakinin kim olduğunu anımsamıştı. Mattis de bunu gördü.

"Bak şu işe," dedi kadın, usulca, "uykusuz kalmana şaşmamalı. Nereden çıktı bu çulluk uçuşu?" diye sordu.

Mattis'in yüzü aydınlandı.

"Birdenbire geldi. Bir akşam, geç vakitte. O günden beri anlaşılmaz düşler görüyorum."

"Öyle mi? Doğrusu düşler kişiye özeldir, onlardan söz etmeyiz; sen de böyle düşünmüyor musun?" dedi kadın, yapacak yığınla işi vardı.

Onun bilgili bir kadın olduğunu görebiliyordu, Mattis. Tarlada çalışan turp seyrelticilere üzüntüyle baktı. Kadın onu neyin üzdüğünü anladı.

"Şimdi ne yapmak istersin," diye sordu, "tarlaya gidip onlara katılmak mı, benimle kahve içmek mi?"

"Kahve içmek istemez miyim!" dedi çabucak.

"İyi bir seçim bence," dedi kadın.

"Öte yandan sevgilileri izlemek de eğlenceli," dedi Mattis, açık konuşmaya çalışarak.

"Evet, öyledir kuşkusuz. Yine de bırakalım onlar seyreltsin, biz kahvemizi içelim."

"Öyle yapalım."

Kadınlar böyle olmalı, diye düşündü, onun arkasından mutfağa girerken.

Çiftlikte kahve iyiydi. Kadın ona ablasını sordu.

"Bildiğin gibi, bitmek tükenmek bilmeyen örgüler."

Bundan sonra bir süre sessizce oturdular. Hege'nin ona baktığını düşünen Mattis aşırı mutsuz oldu.

"Ben de çok pisboğazım," dedi. Bu kadına yalan söylememeliydi. "Onun kazandıklarını yiyip bitiriyorum."

Kadın karşılık vermedi. Mattis'in fincanını doldurmayı sürdürdü.

"Üstelik şimdi saçları da ağarıyor."

Kadın sessizliğini korudu.

"Bana bakmak kolay değil," dedi.

Kadın ayağa kalktı, neredeyse ters bir sesle, "Bundan söz etmeyi bırak, Mattis," dedi.

Söz etmeyi bırakmak mı? Oysa kendinden, sorunlarından konuşmayı çok istiyordu. İyi kahve eşliğinde oturup yüreğini bir kadına açma olasılığını nereden bulacaktı bir daha?

"Yok, yapmamalıyım," dedi.

Sesi titriyordu.

Kadın onu yalnız bırakmak için başka odaya gitmek üzere bir gerekçe uydurdu. Döndüğünde Mattis yerinden kımıldamamıştı bile; çapraşık, anlaşılmaz şeylerle uğraşıyordu, önemli bir soru takılmıştı kafasına. Şöyle başladı:

"En azından sana bir soru sorabilirim, öyle değil mi?"

Kadın gönülsüzce başını salladı.

"Evet, sorabilirsin. Ancak yanıt verecek miyim orasına bakarız. Elimden geldiğince yanıtlarım."

Mattis sordu:

"Niye tüm bunlar böyle?"

Kadın başını iki yana sallamakla yetindi. Mattis bir daha sormaya kalkışamadı. Sessizliğe katlandı. Dışarıdan katlanır göründü. Oysa yerinde duramıyordu. Bir kez daha kadına döndü. Kadın bir kez daha başını iki yana salladı. "Kahve ister misin?" diye sordu.

Mattis anlamadı. Çöktü. Bulmacalar uçurumundan aşağı bakıyordu.

"İstemez olur muyum," dedi, kahve için. "Şimdi çulluk geldiğine göre?" dedi sonra, soru sorarcasına.

"Evet, bizim evimizin üzerinde böyle bir kuş yok," dedi kadın çabucak, bu tür bir konudan konuştuklarına sevinmişti. "Biraz otur," dedi, uğursuz soru geldiği yere dönebilsin diye bir süre Mattis'i bırakarak.

Zaman geçti. Mattis oturdu.

"Şimdi ne biçim terliyorlardır," dedi kadına.

Kadın yemek yapmaya girişmişti, akşam yakındı.

"Gidip yardım etmeli miyim sence?"

"Artık çok geç. Birazdan gelirler. Sen oturmana bak," dedi, Mattis'in şaşkınlığını gören kadın. "Seni orada istemezler de."

Sesinde, yüzündeki ifadede bir buyurganlık vardı. Öbürleriyle karşılaşma düşüncesinin yol açtığı korkuyla sandalyesine gömüldü Mattis. Dışarıda olmayı, küçük su birikintisinde ellerini yıkamayı nasıl da isterdi.

İşte geldiler. Kapı açıldı. Bir süre dışarıda oyalandılar. Mattis keskin kulaklarını kabarttı, biri "deli" diyecek mi diye kaygıyla bekledi. Evet, dendi. Genç adamdı söyleyen. Mattis gerisini işitmedi. Üçü birden içeri girdi. Mattis ezik bir halde oturuyordu. Utançla adama döndü:

"Kahveye çağrılmasam gelip sıralarımın kalanını bitirecektim."

Adam kısaca başını salladı. Beli bükülmüştü, sabahki gibi arkadaş canlısı da değildi.

"Senin kuyruğunu çoktan bitirdik," diye karşılık verdi, "öyle bırakamazdık."

Sevgililer Mattis orada değilmiş gibi onun yanından geçti. Utanmış görünüyorlardı.

"Gel de biraz yemek ye Mattis," dedi adam, tüm olanlara karşın konuyu uzatmayarak.

"Evet, açlıktan ölüyorum," diye karşılık verdi Mattis. Bu sırada içinden acıyla inliyordu.

Masada ona yardım eden yine sevgililerdi. Çok genç olduklarından Mattis onlardan kaçamak bakışlar, pişkin sırıtışlar bekliyordu – ancak güzelce oturmuşlar, ona anlayışla bakıyorlardı. Kuşkusuz kadın onlara içeride nasıl davranmaları gerektiğini söylemişti. Böyle olaylar çok geçmişti başından. "Benim için nedeni önemli değil," dedi kendi kendine, kaygısını çabucak neşeye dönüştürerek.

Ancak sevgililerin günün başındaki gibi sevgili olamayacak ölçüde yorgun düşmesi ne kötüydü. Ne yazık böyle olması, diye düşündü. Şimdi karşı karşıya yemek yerken düşündüklerini kıza söyleme isteğine kapıldı. Gözlerini ona dikti. Yeni yıkanmış kadınsı ellerini masaya koymuştu, ne sevimliydi.

"Yoruldun mu?" diye başladı, en kötüsünü göze alarak.

Bilinçsizce, çok yumuşak sormuştu bunu, tıpkı bir anne gibi; masadakiler şaşkınlıkla ona baktı. Yüzü kızaran kız yanıt veremeyecekti neredeyse.

"Evet," dedi çabucak, kısık sesle; iyilik, anlayış diye gördüğü bir tavır karşısında dili tutulmuş gibiydi.

Masadakiler Mattis'ten daha çoğunu bekliyordu; daha çoğu vardı da:

"Bu durumda en zoru bir de sevgili olmak!" dedi. İşlerin yolunda gitmediğini, durumu karmaşıklaştırdığını sezer gibi oldu. Neyse, sonuçta bunu demek istemişti.

Masadakiler özgürce gülüp yemeklerine dönebildi. Mattis de gülmek zorunda kaldı. Başından geçenlere karşın daha bilgili mi olmuştu? Kahkahası bir kişnemeyi andırıyordu, çevresindekileri daha da güldürdü bu. Ardından tam bir sessizlik çöktü. Beklenmedik bir patlamanın ardından çöken sessizlik gibi. Neydi bu? Kimse bilmiyordu.

Masadan kalkıldı. İş günü bitmişti; adam, sevgililere yarın da yardıma gelebilirler mi diye sordu.

"Neden olmasın," deyip gittiler. Mattis onların ardından bakakaldı. Kendisinin bir daha gelme olasılığı yok gibiydi, onları izlemenin tadını çıkaramayacaktı.

"Yok, yarın *beni* istemezsin, öyle değil mi?" diye sordu, kendisini zorlayarak. Tüm olanlardan sonra neredeyse pişkinlikti bu.

Adam da bunu beğenmedi.

"Pek anlamı yok," demek zorunda kaldı. "Sen ne düşünüyorsun bu konuda? Neyse, en azından bugünün ödemesini yapalım."

"Yok! Bir iş yapmadım. Çalışmadım işte."

"Yine de karşılığını almalısın."

"İki sıra için öyleyse!" dedi Mattis, neredeyse çılgınca. "Daha çoğu değil. Bak, ne ediyor..."

İkisi için de güç bir durumdu. Mattis, kadının adama bir bakış attığını gördü. Adam konuştu:

"Peki, öyle yapalım. İki sıra. Ödeşelim."

Adam ona ödemesini yaptı, gelenektendir diye, "Sağ ol," dedi.

"Hım," dedi Mattis, kendi kendine.

"Bir sorun mu var?"

"Yok. Ödeştik."

Ödeştik, diye mırıldandı, bu güzel söz içini ısıttı. Erkek erkeğe böyle konuşulurdu.

Şapkasını aldı.

"İşte böyle," dedi kapıdan çıkarken. Adamla kadın ona çekinerek bakıyordu.

12

Hege evde, elinde işiyle dışarıda oturuyordu. Ana yoldan gelişi görebilecek bir yer seçmişti kendine. Mattis açıklığa ulaşır ulaşmaz onu gördü. Küçük bir yün yumağı gibi önemsiz göründüğünü düşündü.

Mattis'in durduğu yerden çok ufak görünüyordu. Tostoparlak. Küçücük.

Onun düşüncelerini bilmek istedi. Çok uyanıktı Hege. Bu Mattis'te saygı uyandırıyordu. Bir yanardağ gibi olabilirdi ablası.

Hege'nin yaşı küçük olmalıydı – Mattis onu ufacıkken görebilmeli, kaşıkla besleyebilmeli, ağzının kenarından akan yiyecekleri izleyebilmeliydi. Evet, şimdikinin tersi olmalıydı.

Ağaçlardan yere düşen gölgeler uzamaya başladı. Akşam çöküyor, ortalık serinliyordu. Gündüzün sıcağını dışarıda geçirenler için güzel, yenileyici bir duyguydu bu.

Onu gören Hege ayağa kalktı.

"Yemek yemişsindir sanırım?" diye karşıladı.

"Yemez olur muyum!" diye yanıt verdi Mattis, vurgulayarak; bugün iyi yaptığı bir işi ona söyleyebildiğine seviniyordu. "Gittiğim yerde yiyecek boldu," diye ekledi.

Hege onun nereye gittiğini, ne yaptığını sormaya başladı, günü nasıl geçirdiğini bilmek istiyordu. Mattis anlatmayıp ne yapacaktı.

"Az önce ayrıldım çiftlikten."

"Bak sen."

Bir de tüm günlük kazanç koyabilmiş olsaydı cebine.

"Yine de ödeştik," dedi çabucak, "parayı elden aldım."

"Ne aldın?"

Hege böyle olanaksızdı işte.

"İki sıranın parası, ne olacak! Ödeştiğimize göre. Yoksa yanlış bir iş olurdu."

"Ne demezsin."

"Ödeşmenin anlamını biliyorsun, değil mi? Onca hırka ördüğüne göre."

Coşkuya kapılan Mattis'in sesi titremeye başlamıştı. Gecikmeden ona sevgililerden söz etmeye girişti.

"Ardından adamın karısına yanıtlayamadığı bir soru sordum," dedi sonunda.

Hege usanarak karşılık verdi:

"Şuna bak. Soru mu?"

"Evet, o da böyle yaptı."

"Ne olursa olsun, günün birinde buna son vermelisin," dedi ablası, sertçe.

"Niye?"

"Budalaca da ondan."

İrkilen Mattis başka söz etmedi. Çiftçinin karısına ne sorduğu konuşulmadı. Hege bunu önceden biliyordu.

Buna karşın Hege o akşam gelip çulluğa bakacağını söylemişti. Mattis, bunu çalışarak, zorlanarak geçirdiği günün ödülü diye algıladı. Neredeyse çulluğu kendisi yarattı sanacaktı. Hege onun ardından dışarı çıktı.

"Düşünceni değiştirmen ne güzel," dedi Mattis.

Dışarısı sessizdi, hava çok uygundu. İyice kulak kesilip dört bir yanı kollayan Mattis beklenti doluydu.

Kuş, sözcüklerle anlatılamayan bütün o duygularla birlikte geldi. Hege de anlamıştı bunu. Bir kıvılcım, içe dokunan bir kanat ucu, ardından yine boşluk.

Hege'nin ağzından söz çıkmadıysa da tavırları arkadaşça görünüyordu.

Mattis etkilenmişti:

"İşte böyle yine gelecek."

Hege artık gidip yatabileceklerini söyledi. Ancak Mattis'e kalırsa, Hege de etkilenmişti. Mattis bu düşünceyle onun koluna dokundu. Evin artık değiştiğini, öbür evlerden daha iyi olduğunu, dönüştüğünü söylemek istiyordu. Dile getirmek istediklerini açıklaması olanaksızsa da onun koluna dokunabilirdi.

"İşte gördün," diyebildi yalnızca. İstemeden de olsa kuş kendininmiş gibi konuşmuştu. Boş bulunan Hege şöyle dedi:

"Kuşu buraya sen getirmedin, öyle değil mi? Konuşmanı duyan böyle sanır."

Yüze inen bir tokat. Mattis korkuyla baktı ona. Bu durumda böyle sözler! İçinde öfke kabarmaya başladı.

"Ne biçim birisin sen! Tüm güzellikleri bozuyorsun!"

"Sus."

Mattis susmayacaktı, ona karşı söyleyecek söz bulabilmek için çevresine bakındı. Gözüne ilk çarpan iki kuru, titrek kavak oldu. İyi davranacağına söz verdiğini unutup ağaçları gösterdi:

"Şunları görüyor musun? Bak ne diyeceğim: Ağaçlara ikimizin adını vermişler. Bundan başka adları yok. Artık biliyorsun işte. Yalnızca benim adım değil, ikimizin adı birden."

Hege'nin çok üzülmesini bekliyordu. Ancak böyle bir olay gerçekleşmedi. Ablası oldukça soğukkanlı biçimde şöyle demekle yetindi:

"Ah, sen de mi biliyorsun?"

Mattis bakakaldı.

"Yalnızca ben biliyorum sanıyordum," dedi Hege, onun kolunu okşayarak. Mattis'in tanıdığı en kıvançlı kişi, karşısında öylece duruyordu. Birdenbire değişmişti Hege. Kuru ağaçlardan söz etti, "Bize bir kötülükleri dokunuyor mu? Yok. Çocukça bir oyun işte. Çocukluk."

Hege ululaşmıştı. Onun yanında durduğundan, erkek kardeşi olduğundan ötürü Mattis de büyüdü; ayrıca kuru ağaçlardan biri onundu, üstelik bunun ona bir kötülüğü dokunamazdı.

Yine de Hege'ye bütünüyle katılmıyordu. Hege için konuşması kolaydı. Neyse, Mattis onun sesiyle yatışıyor, görünüşüyle güçleniyordu. Hege dosdoğru onun gözlerinin içine bakıp konuştu:

"Bundan böyle ağaçlardan söz etmeyeceğiz. Bırak diledikleri gibi orada dursunlar. Bizi ilgilendirmiyor."

"Nasıl istersen," dedi Mattis, susmayı başararak.

13

Hege iki gün sonra şöyle dedi:

"Bence yine yapabilirsin Mattis."

Daha çok bir buyruğa benziyordu.

"Gidip çalışmayı mı?"

"En azından iş ara. Son denemende çok başarılı olduğuna göre."

"Artık eskisi gibi olmayacak," diye karşılık verdi, ona boyun eğer yanı yoktu.

Hege çıkıştı:

"Bunun olmasını beklerken oraya buraya gidebilirsin de."

Daha erkendi, güzel bir gün olacağa benziyordu. Mattis iki gündür kıyıda oturmuş suda taş sektiriyor, düşünüp taşınıyordu. Biraz küreklere asılıp olta da atmış, alışıldığı üzere balık yakalayamamıştı. Hege'nin gerçekte tek istediği Mattis'in kıyıda oturup bıkıp usanmadan taş atmayı bırakmasıydı. Çalışmasını istemiyordu – bunun yararı olmazdı.

Sesindeki keskinlik konuyu kapatmıştı.

"En azından turp seyreltmek olmasın!" diye yalvardı Mattis.

"Parayla döndüğün sürece benim için önemi yok," dedi Hege, acımasızca.

"Düşüncelerime bağlı," dedi Mattis, "son sözü onlar söylüyor. Sen de ne katısın." diye eklemekte bir kötülük görmedi.

"İyi gidecek, eminim," dedi Hege. İsteyenler için küçük işlerle dolu burası."

Ablasından kurtulmayı nasıl da istiyordu. Eskisinden daha çok ayak diriyor, daha az anlayış gösteriyor, diye düşündü Mattis, içinden onu suçlamalara boğarak.

Nereye gidecekti? Buyrulduğu üzere yola çıkmıştı. En son gittiği çiftliğe hoşça kal demişti. Ayrıca o işle uğraşmayı sürdürüyorlardı kuşkusuz. Yine de ayakları onu oraya sürükledi.

Evet, oradaydılar; üçü de. Büyük tarlaya yeni çıkmışlardı. Yapacak biraz daha işleri kalmıştı. Onların yanından böyle geçip gitmek çok anlaşılmaz bir duyguydu; o gün paylaştığı onca deneyimin ardından onları çok yakından tanımıştı. Sevgililer o sabah çok mutlu görünüyordu.

Yola, ona doğru mu bakıyorlardı?

Yok.

Bir el sallayın, diye geçirdi içinden. Yıllarca değerini bileceği bir iyilik olurdu bu. Kız, kuşkusuz. Erkeklerin el sallamasını istemiyordu; bu onu utandırırdı. Öte yandan, kız... Yok, çimdiklerden başkasını algılamıyordu.

Yolun biraz ilerisinde iki küçük kız çimlerde oturuyordu. Çitlerin güvenliğinde oturmuş konuşuyor, oyuncak bebekleriyle oynuyorlardı; tek bir yanlış yapamayacak ölçüde küçüktüler. Birbirleriyle konuşmaya dalmalarına karşın biri şöyle sorma olanağını kaçırmadı:

"Nereye böyle Deli?"

Bilmeyi istemeyen, şarkı dolu, öylesine sorulmuş bir soru. Yolun kıyısında oturan çocuklar, yakın komşularını tanıyordu kuşkusuz. Dolayısıyla Deli tanıdık bir görüntüydü.

Kızma, dedi Mattis kendine, çok küçükler.

"Bir yere değil," diye yanıtladı.

Daha çok sormadılar, onun nereye gittiğini umursamıyorlardı.

Mattis çabucak onlardan uzaklaştı. Yanından geçen birkaç parlak araba onu yeniden yüreklendirdi. Tanımadığı arabalar görmek ne güzeldi. Arabadakiler onun deli olduğunu bilmiyordu. Dosdoğru onlara bakıyordu Mattis – arabadakiler de onu kendileri gibi bilgili sanıyordu.

Çiftlikleri birbiri ardında geride bıraktı. Öğle yaklaşıyordu, şimdiye dek çalışmaya başlamış olması gerekirdi. Bir kapının önüne gelince ayaklarını yoklamak için durdu: Bu umarsız girişimlerinden birinde bir sınama uydurmuştu.

Ayaklarına, "Buraya gitmek istiyorsanız bir kasılma duyarım kuşkusuz," deyip beklemeye koyuldu.

Yok, bu çiftlikten yana bir kasılma yoktu. Ayakları ondan daha iyi bilirdi. Bu sabah deneyip durmuş, karşısına çıkan tüm kapılarda bu olumsuz sonucu almıştı.

Peki Hege benim böyle dolanıp durmama anlayış gösterecek mi?

Hege, ayak sınama konusunu bilmiyordu, Mattis bunu gizlemişti. Hege böyle tavırlara çabuk ısınmazdı.

Sonunda bakkala geldi – en başından beri bunu amaçlıyordu. Burada ayak sınamasını yapmaya da gerek yoktu; bakkal yolun kıyısında, gelip geçenin düştüğü bir tuzak gibi bekliyordu. Göle de yakındı, derme çatma bir iskelesi bile vardı.

Burada şekerleme satılıyordu. Mattis şekerlemeye bayılırdı. Üstelik bakkal, Mattis umarsızca davrandığında ona bir kez bile gülmemişti.

Günün bu bölümünde bakkalda Mattis'in tanıdığı birileri yoktu; yalnızca birkaç bisikletli, kısa pantolonlar giymiş, limonata içen tatilciler. Mattis gözlerini onlara dikmemesi gerektiğini biliyordu. Kendini durdurmaya çalıştı. Ellerini ceplerine daldırdı, orada olduğunu bildiği elli kuruşu buldu.

"Elli kuruşluk şekerleme," dedi önemsemezcesine, bunu günaşırı yapıyormuş gibi.

Bakkal iş olsun diye sordu:

"Kâfur mu?"

Adam onun alışkanlıklarını tanıyordu. Orada onu duyacak yabancıların bulunması güzeldi. Mattis bu kısa, güvenli konuşmayı yaptığına sevindi.

"Evet, önceki gibi," dedi. Neyse, bugün daha önemli bir sorusu vardı.

"Bir çulluk ne diye yolunu değiştirip daha önce uğramadığı bir evin üzerinden geçer, biliyor musun?" diye sordu. Bu karmaşık soruyu söze dökebilmek için yol boyunca çalışmıştı.

"Çulluklar yollarını değiştirmez, öyle değil mi?" dedi bakkal. "Yeni bir yerde uçuyorsa bu geçen yılın civcivlerinden biridir bence."

Bakkal bir yandan konuşurken bir yandan küçük küreğini kâfur şekerlemelerinin durduğu tenekeye daldırıyordu. Tenekenin parlak yanları güzel bir sarı ışıltıyla doluydu.

"Öyle mi dersin?" dedi Mattis, usulca.

"Bunda bir yanlışlık yok sonuçta. Yakınlarda mı gördün?"

"Yok – senin düşündüğün gibi değil bence. Söylediklerinde özel yan yok. Gerçekten önemli konuları böyle önemsizmiş gibi göstermemelisin!"

İlk şekerlemeyi ağzına attı.

O sırada bisikletçilerden biri konuştu:

"Şu bulutlara bakın! Fırtına yakın kuşkusuz."

Mattis irkildi, neredeyse şekerlemesini yutacaktı. Camdan dışarı bakınca tepeye doğru tırmanan kara bulut sırasını o da gördü. Güneş parlamayı sürdürüyordu.

Mattis korkuyla, "Fırtına mı çıkacak?" diye sordu, tüm bedeni kıllarla kaplı, güneş yanığı turiste.

Yabancı ona şaşkınlıkla baksa da üzüntüyle yanıtladı; öte yandan Mattis'ten çok yanındaki güzel eşlikçisiyle konuşur gibiydi:

"Evet, korkunç bir fırtına çıkacak. Güzel bir yolculuk tasarlamıştık bir de."

Mattis buradakilerle ilgilenmiyordu artık. Fırtına çıkacaktı; ev, tek düşüncesi evdi. Saklanma yeri çok uzaktaydı, oraya gitmeliydi.

Koşarak çıktı; yarı açık kapıdan, bakkalın, bisikletçinin Mattis'le ilgili sorusuna bir yanıt verdiğini işitti. Bir kez daha onun keskin kulakları küçümsenmişti. Mattis duvarların ötesinden, çok uzaklardan işitebilirdi – yığınla deneyim kazanmıştı işitmemesi gerekenlere kulak kabartarak.

"Biraz yavaş düşünüyor," diyordu bakkal, onun için.

Bakkal da. Mattis'in buna inanası gelmiyordu. Oysa neden olmasın, diye kendisine sormak zorunda kaldı. Adam gerçeği söylüyordu. Mattis yavaş düşünüyordu. Evet. Çok geçmeden de şunu işitti:

"Öte yandan çok çalışkan bir ablası var. Evi çekip çeviren o."

Neyse, kapı kapandı da Mattis konuşmanın gerisini işitmekten kurtuldu. Söylenenler bunlarla sınırlı da olabilirdi. Elinden bir iş gelmiyor bu adamın. Bunu da demiş olabilirlerdi.

Açıkçası tüm bu düşünceler o sırada kara bulutlarla fırtına korkusunun gölgesinde kaldı. Şimdi eve gitmek, güvenli bir yere saklanmak önemliydi. Elinde şıkırdayan şekerlemeleriyle olabildiğince çabuk koştu. Güneş, fırtına öncesinde yaptığı gibi, parlamayı sürdürüyordu.

Arkasında bir araç öfkeyle çığlık atınca Mattis bir çuval gibi kendini yolun kıyısına attı. Sertçe fren yapan araba savrularak onun önünde durdu, açık camdan birinin sesi yükseldi:

"Yolun ortasında yürümesene, budala!"

Kızgın, ürkmüş bir sesti. Mattis, indirilmiş camdan kendisine bakan yakıcı gözleri gördü. Deliye dönmüş biri.

"Ucuz atlattınız," dedi, camdaki sarsılmış ses. "Böyle giderseniz sizi yerden kazırlar." Ardından cam kapandı, Mattis'i gaza boğan araba hızla uzaklaştı.

Dumanı yutan Mattis yolun kıyısına yakın durmaya çalışarak yürümeyi sürdürdü. Adamın bu sözleri karşısında kim olsa söyleyeceğini anladı. Korkuyla bağırmıştı. Bir yabancıydı, kimle konuştuğunu bilmiyordu. Mattis bunu kendine söyleyip dururken onu tanımayan yüzlerce milyon kişiden korunduğunu anladı birdenbire. Onlarla kendisi arasında arkadaş canlısı bir sis var gibiydi. Yatıştırıcı bir düşünceydi: Onun deliliğini bilmeyen sayısız insan.

Şimdi fırtınadan kaçıyordu. Pek çok değişik fırtına görmüştü. Birdenbire gelenler de vardı, tekinsizleşmeden önce ağırdan alıp iyice gürültü koparanlar da. Uzakta kalan, başka bir yere giden fırtınalar da olurdu. Belirli kurallar yoktu. Bugünkü bulutlar usulca geliyordu. Mattis eve yetişeceğinden neredeyse kuşku duymuyordu.

Ona seslenen çocuklar ortalarda görünmüyordu. Ancak tarladaki üç kişi çapalamayı sürdürüyordu.

Kız elini sallayacak mıydı?

Yok.

Yorulmuş olmalıydı.

Bunu düşünmeyeceğim; fırtına yakın, şimdi bunu düşünmenin sırası değil. Düşünmeye kalkayım deme. Fırtına şakaya gelmez.

Şöyle böyle tanıdığı bir adam çıktı karşısında, karşılaştıklarında onunla konuşan bu adamın yanında gevşerdi. Adam bir otobüs durdurmak istermiş gibi kolunu kaldırdı Mattis'e:

"Dur! Bu ne hız böyle, Mattis?"

"Fırtınayı görmüyor musun?" dedi, ağırbaşlı bir tavırla.

"Ne fırtınası?"

"Yakında gök gürleyecek, görmüyor musun? En iyisi evde olmak."

Adam Mattis'in fırtınalarla ilgili duygularını biliyora benziyordu. Bulutlara baktı:

"Boşuna kaygılanıyorsun bence. Bunlar fırtına bulutları değil; çekiliyorlar bile, baksana!"

İnanmaya yanaşmayan Mattis başını iki yana salladı. Korkunç bir fırtına, bakkaldaki bisikletçi böyle söylemişti; olasılıklardan doğruluğa en yakını buydu kuşkusuz.

"Ne demiştim? Bak şuraya, Mattis."

O sırada bulutlar yükseldi, dağların kıyısında bir parça mavi gökyüzü ortaya çıktı. Gök gürültüsü olasılığı yoktu, bunlar fırtına bulutu değildi. Altlarında görkemli bir mavilik vardı.

"İşte," dedi adam, "yalnızca seyrek bulutlar, hava güzel olacak demek; onlar da eriyor bile."

Gevşeyen Mattis derin bir soluk aldı.

"Bir şekerleme ister misin?" diye sordu, adama iyiliğinin karşılığını ödemek istediğinden.

Sarı şekerlemeyi emmeye başlayan adam yoluna gitti.

Mattis eski yürüme hızına döndü. Öte yandan çok geç olmuştu. Artık iş aramanın anlamı yoktu ona kalırsa. Eve, Hege'ye dönüp iş bulma çalışmalarıyla ilgili bilgi vereceğine pek sevinmiyordu. Gök gürültüsü olasılığı ortadan kalkar kalkmaz, Mattis eski, tanıdık, dırdırcı bilinçaltıyla baş başa kalmıştı.

Küçük evlerine açılan patikadaydı. Kuru ağaçların tepeleri göğe yükseliyordu. Onlara bakmadı bile.

Yok, onlara bakmadı bile. Sıradışı bir olay ona tüm bunları unutturdu. Yolda ilerlerken ne görsün:

Bir kuş.

Patikanın ortasında kocaman, parlak bir kuş duruyordu.

Bilmediği bir kuş; başını kaldırmış, ona yaklaşan Mattis'e bakıyordu.

Bu da kim, diye düşündü büyülenen Mattis.

İçinde anlaşılmaz bir boşluk duygusu belirdi. Kımıldamadan durdu – kuş da kımıldamadan durdu. Nedir bu karşımdaki?

Kuş öylece duruyordu; ancak görüldüğüne göre artık duramazdı – kanatlandı. Sessizce uçup ağaç tepelerinin arasında gözden yitti. Çulluk değildi; daha büyük bir kuştu, çok da değişikti. Peki burada ne işi vardı?

Neler oluyor, diye düşündü. Hege'nin başına bir iş mi geldi! Tek düşünebildiği buydu. Yanıtı bulabilmek için patikayı koşarak geçti.

Yok. Hege'yi gördü; ablası, uzaklara giden Mattis'in dönüşünü görebilmek için oturageldiği yerindeydi işte. Basamaklarda küçük bir yumak gibiydi. Parmakları hızla işliyordu; Mattis durduğu yerden bunu göremese de biliyordu.

Onun yanına gidip gözlerini kocaman açarak söze başladı:

"Kimler gelmiş!"

Onu anlamayan Hege bakışlarını kaldırdı.

"Neyin var senin?"

"Şurada değişik bir kuş var," diye kekeledi.

Hege işine döndü. Mattis bir süreliğine de olsa şişleri durdurmak istercesine, derinden etkilenmiş bir sesle ekledi:

"Güzel mi güzel, kocaman bir kuş gördüm! Patikada yürüyordu."

"Gerçekten mi?" diye, oldukça kısa bir karşılık verdi Hege. Öte yandan alışıldık tersliği üzerinde değildi. Mattis'in sesinden kuşun çok güzel olduğunu anlamıştı. En azından evdekilerden biri için çok güzeldi. Bir sessizlik çöktü. Beklenmedik bir sessizlik. Adı konamayacak bir durum.

Mattis açıkladı:

"Az kalsın ben görmeden uçup gidecekti."

İş araması gerekiyorken ne diye erkenden eve döndüğüyle ilgili iğneli sorular gelir şimdi, diye düşündü Mattis. Kendisinin başlaması en iyisiydi.

"İş bulamayınca eve döndüm. Böyle olacağını biliyordum da. Biri fırtına geliyor dedi. Bu da doğru çıkmadı."

"Yok," dedi Hege.

"Tanıdığım bir kız bana el salladı," dedi. Dileğini oracıkta gerçek bir olaya dönüştürmüştü. Duygusu gerçekti.

"Öyle mi?" dedi Hege.

Kızmamış, etkilenmişti. Parlak kuş, Mattis'in yüzüne çok güzel yansımıştı.

14

Sabah tutkuyla şöyle düşündü:

Bugün benle çulluk var yalnızca.

Nedenini açıklayamıyordu. Açıklamaya gerek duyduğu da yoktu. Sonuçta evin üzerinde ışık demetleri vardı – Mattis uyurken uçan çulluğun dün gece bıraktığı, sonraki geceler boyunca bırakmayı sürdüreceği izler. Bu durumda uyumak neredeyse yanlış görünüyordu.

Mattis çulluğu düşündükçe sevinçli bir olayın gerçekleşeceğine duyduğu inanç güçleniyordu. Bir değişiklik vardı. Çulluğun gece gündüz burada, ancak dışarıda kimse kalmadığında uçmasının nedeni buydu.

Ona göre bu çok anlamlıydı. Dilediği sıklıkla dışarı çıkabilir, oturup uçuşu izleyebilirdi. Çullukla o vardı yalnızca. Bugün kuşla yeni bir gündü.

Mattis çullukla dolup taşıyordu. Hege'ye anlatmaya doyamıyordu. Hege bıkmıştı; ancak Mattis sözü dolandırabileceğine, ablasına belli etmeden duygularını dile getirebileceğine inanıyordu. Erkenden, Hege ona yemeğini getirirken şöyle dedi Mattis:

"Benimle gidip geldi."

Hege, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu, anlayışla.

"İşte böyle."

Parmağıyla başının üzerinde, çulluğun uçuş yönünde çizgiler çizdi.

Hege başka bir işe girişmişti. Sürekli çalışıyordu. Mattis duygularıyla düşüncelerini onunla paylaşmak için ölüp bitiyordu; ancak Hege göremiyor, anlayamıyordu.

"Bekle Hege, daha söyleyeceklerim var."

"Çabuk ol öyleyse."

"Anlayamıyorsun."

Bunu arkadaşça, çekinerek söylemişti; sonuçta bilgili biriyle konuşuyordu.

"Evet, bunu söyleyip duruyorsun," diye karşılık verdi Hege.

"İzler buradan oraya," dedi Mattis.

"Sen uyurken," dedi Mattis.

"Geceler boyu," dedi Mattis, düşüncelerini toparlayarak.

Karşısında bir yetişkin varmış gibi baktı Hege, ardından yanıt verdi:

"Çevreni böyle görebilmen ne güzel. Ben göremiyorum, bunu bilmeni isterim."

Durmuştu şimdi; sekiz köşeli yıldızlarına koşturmuyordu. Bugün ikinci kez, Mattis'in sesindeki bir değişiklik onu duraklatmıştı.

"Sen nasıl görüyorsun?" diye sordu, boş bulunan Mattis. Büyüyü bozmuştu. Hege irkildi, doğrusu bu kendi suçuydu.

Mattis şarkılarla dolup taşıyordu: Çullukla birlikte. Gökyüzündeki görünmez izlerin altında, küçük koruya yürüme isteğine kapıldı. Sevinç dolu bu yol, onun yoluydu. Bu kez düş kırıklığı da yaşamamıştı. Bir süre sonra durmak zorunda kaldı.

Sen sensin, diyor gibiydi içinden bir ses, en azından Mattis'e öyle gelmişti.

Kuş dilinde söylenmişti bu sözler. Kuş dilinde yazılmıştı.

Mattis, çulluğun yolunun altında, yarı yarıya kuru bir bataklığın kıyısındaydı; onun için oraya bırakılmış bilgiyi, bildiriyi okuyordu; büyülenmişti.

Düz, boz toprakta bir kuşun ayak izleri vardı. Birçok küçük, yuvarlak delik de açılmıştı. Çulluk buraya uğramıştı. Çeşitli yemeklere erişmek ya da yazı yazmak için yere saplanan gagasıdan kalmıştı bu derin çukurlar.

Mattis eğilip yazıları okudu. Ayak izlerinin oyuncu uyumlarına baktı. İşte böyle güzel, çekici bir kuş, diye düşündü. Benim kuşum uçmaktan yorulunca ıslak toprakta böyle güzelce yürüyor.

Sen sensin, yazıyordu orada.

Ne güzel bir karşılama.

Eline bir dal geçirip boz yüzeyde boş kalmış yere bir yanıt çiziktirdi. Bilindik yazıyla değil; çulluğa yazdığından, kuşların dilini kullandı.

Çulluk buraya döndüğünde onun yazdıklarını görecekti. "Sonuçta benden başka buraya gelip yazı yazan yok."

Sessiz, gözlerden uzak bir yerdi. Daha iyi bir buluşma yeri düşünülemezdi. Küçük bataklık parçasının çevresini yüksek ağaçlar sarmıştı; bir avuç açıklığın üzerine düşmeyi başaran güçlü, sıcak güneş ışıkları güzel, utangaç yaratıklar oynayabilsin diye ıslak toprağı kurutuyordu.

Mattis günün geri kalanında, akşama dek burada oturup kuşun gelmesini, onun yanı başına konmasını mı beklemeliydi?

Bu çekici düşünceyi bir yana bırakacaktı. Yüreklilik gösteremiyordu. Sonuçta kuş korkabilir, kesinlikle bozulmaması gereken bir durum bozulabilirdi.

Bir karşılama vardı burada şimdi; bununla yetinmeliydi.

Çulluk okumuş mu diye yarın gelip bakacaktı. Usulca ıslık çalarak eve gitti; ama başından geçenleri anlatmadı – Hege bunların çok uzağındaydı.

15

Mattis ertesi gün coşkuyla gittiğinde düş kırıklığına uğramadı. Onun yazılarının yakınına gaga yeni bir yazı yazmıştı.

Bunu beklemesine karşın çok etkilendi, bir taşa oturması gerekti.

Kuşla aralarında bir ilişki başlamıştı.

Peki kuş, o güzelim dilinde ne söylemişti?

Mattis'in kuşkusu yoktu. Sıkı arkadaşlıkla ilgiliydi. Gak, gak, gak. Ölümsüz arkadaşlık, anlamına geliyordu bu.

Eline geçirdiği bir dalla kendisinin de böyle düşündüğünü yazdı, ağırbaşlı bir tavırla.

Kuş dilinde kendini anlatması ne kolaydı. Ne çok söyleyecekleri vardı birbirlerine. Ayak izlerinin sayısı da artmıştı. Mattis'e oyun gibi görünüyordu bu. Yalnız kuş, durduk yere kapıldığı bir duyguyla oynamaya başlamıştı burada.

Yine de burada durmamalı, gözetlememeliydi.

Mattis çevresine bakıp yüksek sesle şöyle dedi:

"Büyük olaylar."

Sıradan insan dilini kullanmıştı. Kaba, bayağı gelmişti bu ona. Artık kuş diline geçmeyi isterdi – Hege'nin yanına dönüp yalnızca bu dilde konuşmayı. Bu durumda, ablası şimdi ona görünmeyen durumları anlamaya başlayabilirdi.

Ancak Mattis buna kalkışamazdı, olacakları az çok gözünün önüne getirebiliyordu. Büyük olasılıkla beni bir yere kapatırlar. Dillerin en güzelini duymaya yanaşmadıkları gibi kınarlar.

Öte yandan, içi sevinçle kaynamayı sürdürdüğünden, eğilip birkaç çiziktirme daha ekledi. O sırada bütün alanı doldurabilirdi. Ancak bunu yapmamalıydı – çulluğa da yer bırakmalıydı. İkisi de uçucu, oyuncu adımlarla buraya gelip yüreklerini dökeceklerdi izleyen günlerde.

Mattis yeri bulduktan üç gün sonra da, dört gün sonra da durum değişmemişti. Hege böyle sık sık korulukta ne yaptığını sordu ona.

"Hım," dedi Mattis.

Ablası üstelemedi.

Pusuya yatıp kuşu gözleme isteği sürgit büyüyorsa da direnmeyi başardı. Güneşin doğmasını bekleyemez olmuştu.

Beşinci günde ona yazılmış yeni yazı yoktu. Ne olmuştu? Koru da eskisine göre daha mı sessizdi ne?

İçinde bir düşünce acıyla biçim kazandı: Çulluk ölmüştü.

Yok! Yok!

Dört günlük yazışmanın ardından kendini buna çok kaptırmıştı, bataklıkta yeni yazı göremeyince korkunç olaylardan başkasını düşünemedi. Yine de dönmeden önce kendi çiziktirmelerini yaptı. Akşam evin önüne oturup çulluğu bekledi. Hege uyuyordu.

Yumuşak, yağmurlu hava buna çok uygundu. Birdenbire şunu anladı: Günün birinde çulluk burada uçmayı bırakacak. Günün birinde artık çulluk olmayacak.

Yağmurlu havaya doğru "Boşuna korktun," dedi, birdenbire kendine güvenini kazanarak; yitik kuş, o bildik güzellik ortaya çıkmıştı işte – eski yolu üzerinde, eskisi gibi öterek uçuyordu.

Ertesi gün buluşma yerine giden Mattis ona bırakılmış yeni çiziktirmeler de gördü.

Biz böyleyiz işte, diye düşündü.

Ayrıca çiziktirmelerle, oyuncu ayaklarla kaplanacak boş bir alan onları bekliyordu.

16

Öte yandan, birkaç gün sonra Mattis hastalandı. Birdenbire kötüleşti. Bir içeri bir dışarı, yerinde duramıyordu. Hege'nin sorusuna şöyle yanıt verdi:

"Karnım ağrıyor gibi. Gibi yalnızca."

"Yediklerin mi dokundu, yoksa hava mı?"

"Ne o, ne öbürü," diye karşılık verdi, yine dışarı çıkarken.

Çulluk ölümle burun burunaydı, buydu sorun.

O sabah yolda karşılaştığı bir genç adam, ona evinin üzerinde gerçekten bir çulluk uçuyor mu diye sormuştu. "Evet, uçuyor," demişti Mattis, bunun sorulmasına sevinerek. Şimdiye dek karşısındakine zorla anlatması gerekmişti. Ardından tepeden tırnağa ürpermiş, söylediğine üzülmüştü. Genç adamın gözleri ışıldayınca, Mattis karşısındakinin bir avcı olduğunu anlamıştı.

"Artık uçmuyor! Yaz bitmek üzere. Uzun süredir görmedim de."

İşini iyi bilen genç adam gülmüştü:

"Böylelerinin uçmayı ne zaman bıraktığını anlamam mı sanıyorsun?"

Mattis'in küçük yalanı sönüvermişti. Ondan kuşa kıymamasını isteyecekti, ancak önemli konularda yapageldiği gibi bunda da gecikecekti.

"Hoşça kal," diyen genç adam uzun, canlı adımlarla gitmişti. İri yarıydı, güneşte yanmıştı; çiftçilerin işe almak için en yüksek ödemeleri gözden çıkardığı şu olağanüstü işçilerden – kızların yaklaşmayı sevdiği erkeklerden – olduğu ortadaydı.

Ancak Mattis genç adamın gözündeki ışıltıyı unutamıyordu. Bir avcıydı; tüfeğiyle gelip korunun kıyısında pusu kurabilir, çulluğu vurabilirdi.

Üstelik şimdi, o akşam. Mattis'in karnı boş yere mi ağrıyordu?

Bunu Hege'yle konuşmak istemiyordu; avcıya bilgiyi Mattis'in kendisinin verdiğini öne sürecekti ablası. Mattis, artık bunu bilmeyen kalmadı diye düşünerek kendini yatıştırmaya çalıştıysa da çabası boşunaydı. Bugün tek amacı onu sorgulamak olan avcıya bizzat söylemişti. Çok geciktiğini biliyordu.

Karnı da giderek kötüleşiyordu.

Dışarıda ılık bir akşam çökmekteydi. Gökyüzü bulutluydu, havada tatlı bir yağmur kokusu vardı. Birinin orada tüfeğiyle pusu kurmasını engellemek istercesine gözlerini koruluktan ayırmayan Mattis evde dolanıp durdu.

Durumun umutsuzluğunu anladı. Mattis göremese de çevredeki ağaçların arasında tüfekli yüzlerce genç adam saklanıyor olabilirdi. Yine de evde dolanıp durmayı, yer yer kararan koruluğu izlemeyi bırakamıyordu. Görünmez namluların korkusu giderek büyüyordu. Sayıları ne çoktu.

Yok, yok, yok.

Evin çevresini dolandı. Bunun ne yararı vardı? Kuşlar yüksekten uçardı; çulluk çatının üzerine gelene dek – o sırada bile – Mattis onu uyaramazdı.

Birden irkildi: Uçuş başlıyordu. Yüreği çarpmayı bıraktı.

Kuş geldi.

Bir, iki, üç. İşte orada! Mattis'in içinden bir ışık gibi geçti. Kuşun uçuşuna ilişilmemiş, tüfekler patlamamıştı.

Yoksa tüm bunları gözünde mi büyütmüştü? Yok, korkuları yersiz değildi. Tüfek burada bir yerlerde olmalıydı, ilk uçuşta patlamamıştı yalnızca.

Mattis döne döne anlamsız yolculuğunu sürdürdü. Ardından çalılara, "Hey!" diye bağırdı. Yanıt gelmedi.

"Hey!" dedi, daha da yüksek bir sesle.

Karşılık yok. Ardından bir kırılma işitti. Yumuşak, ürkütücü bir ses.

Nereden gelmişti? Geldiği yeri çıkaramıyordu. Daha yüksek sesle bağırdı. Kuşkusuz biri vardı orada.

"Yapma!" diye bağırdı, dosdoğru.

"Burada kimse kimseyi incitmemeli!" diye bağırdı.

Ormanın üzerine ölümcül bir sessizlik çöktü.

Elini çabuk da tutması gerekiyordu, çulluk ikinci uçuş için dönmek üzereydi.

"Yok!" diye bağırdı. Sesi güçsüz, soluksuz çıkmıştı. Suç işlememesi için pusudaki avcıyı mı, buradan geçmemesi için uçan kuşu mu uyarıyor, bilemiyordu. Büyük olasılıkla ikisini birden.

Bu gece orman tanınmayacak duruma gelmişti. Mattis'in kendini güvende hissettiği orman bu gece uğursuz, tekinsizdi. Akşam göğü kırı ışıkla doldurmuştu, ancak çalıların arasında bir yerlerde göğe doğrultulmuş bir namlu olabilirdi. Bu durum karşısında kötürümleşmeyen, yıkılmayan ne kalırdı geri!

Mattis üçüncü kez bağırmak üzereyken kanatların hışırtısını işitti. Ses çıkaramayan ağzı açık kaldı.

Yok – dedi içinde bir ses, ağıt yakarcasına. Güçsüz.

Bam! Korunun derinlikleri gürültüyle inledi. Çok uzaktaydı, Mattis yeri çıkaramadı. Havadaki kuştan küçük bir çığlık koptu.

Bam! Tepeler yankıyla yanıtladı.

Mattis kımıldayamamıştı. Büsbütün karışan düşüncelerine çekidüzen vermeye çalıştı. Genç adam çalıların arasından koşarak geliyordu – o sırada bedenini denetlemeyi başaran Mattis ileri atılmış, yerden aldığı kurşun dolu kuşun tüylerini düzeltiyor, kara gözlerine bakıyordu.

Kuş da ona.

Yok yok, böyle düşünme. Yapmamalısın. Bu kuş ölmüş.

Ölmüş mü, niye?

Önce o bana baktı.

Bu sırada av sevinciyle koşar adım ilerleyen avcı açıklığa ulaşmıştı. Mattis'in sabah konuştuğu güçlü, mutlu genç adamdı bu işte.

Mattis elinde kuşla kalakalmıştı.

"Ne atış!" dedi genç adam, ışıltılı tüfeğini kolunun üzerinde dengede tutarak. "Kuşu şöyle bir gördüm yalnızca, ok gibi gidiyordu, öylesine çektim tetiği."

Mattis karşılık vermedi.

"Bunlardan pek anlamıyorsun sanırım," dedi genç adam, "çok iyi bir atıştı. Üstelik bakıyorum da yere düşmeden ölmüş."

Düşünceler içinde yitip giden Mattis kuşla birlikte öylece durmayı sürdürüyordu. Sessizdi. Kuşu kavrayan eli havada gevşekçe asılıydı – tuttuğunu unutmuş gibiydi.

Şaşıran genç adam sordu:

"Senin mi sanıyorsun?"

Mattis tek söz etmedi.

"Ver bakalım. Eve gideyim de atıcılığımı göstereyim," dedi, tüfeğini omuzuna yaslayıp gitmeye davranırken Mattis'e arkadaşça göz kırpıyor, başını sallıyordu.

Mattis kuşu uzatmadı, boyun eğdiğini gösterecek bir tavır sergilemedi; avcıya umarsızca baktı yalnızca. Genç adam birdenbire geriledi.

"Ne diye konuşmuyorsun?" diye başladı, koşar adım gelişindeki sevinci yoktu artık.

Mattis kendini topladı; ona bakan kara gözlerden konuşmak istiyordu – ancak gözlerin gittiğini gördü. Kapanmıştı. Onlarla ilgili söylenecek söz kalmamıştı. Kuşu bırakmadı.

Ustaca atışına karşın dolandırıldığını düşünen avcı öylece duruyordu. Mattis onun sevincini baltalamıştı. Genç adamın gözleri görüyordu sonuçta. Gençlik, güç, sağlık dolu olsa da bu sessiz deli onu ürkütüyordu.

Yeni bir tavırla sordu:

"Neyin var Mattis?"

Yanıt yok.

Ne yapacağını şaşıran genç sordu:

"Bunun için bana kızdın mı?"

Yine yanıt yok.

Mattis umutsuzca başını iki yana salladı. Konuşmalıydı. Yok, diyebilirdi. Başını eğdi, kuşun yuvarlanarak çakıldığı yerde bir kan izi vardı. Gagasından da biraz kan sızıyordu. Yeniden başını kaldıran Mattis tek söz etmeden genç adama baktı.

Genç adam da artık konuşmaya çalışmayı bırakmıştı. Gücüne karşın kuşu Mattis'ten zorla alacak da değildi. Tüfeğini düzeltip usulca uzaklaştı; anlayamadığı, kolaylıkla unutamayacağı bir olayla karşılaşmış gibi görünüyordu.

Mattis elinde çullukla geride kaldı. Kuşun uzun gagasından çimenlere kan damlıyordu.

Yeniden yalnız kalan Mattis konuşma yetisine kavuştu; mırıldandı:

"Gözler kapalı."

"Artık."

"Kanadında kurşun."

Ne kendi tavırlarının ne genç adamın bilincindeydi. Kuşu vermeyerek yanlış davrandığı duygusu da taşımıyordu. Basamaklara doğru gitti, sendeleyerek kapıdan girip oturma odasına yöneldi. Çulluğu masaya koydu.

Bir karabasan değildi bu. Gerçekti.

Gözleri kapalı çulluk, görünmez kurşunlarla ağırlaşmış yatıyordu.

Mattis onu almak için uzandığında kuşla bakışmıştı kuşkusuz.

Yerli yersiz geldiğinde Hege'yi nasıl kızdırdığını unutarak küçük odanın kapısını gürültüyle çaldı. Ablası çoktan uyumuş olmalıydı.

"Kalkmalısın, Hege. Kalkmalısın!" dedi, tanınmayacak bir sesle.

Hege uyandı, bekletmeden gelen olumsuz yanıtı kızgındı, çekingendi.

"Gelmen gerek, Hege. Korkunç bir olay."

"Ne olayı?"

Güçlükle konuşabildi:

"Göreceksin."

Onun bu sesini işiten Hege çabucak karşılık verdi:

"Geliyorum, ne oldu?"

Kendi düşüncelerine dalan, şaşkına dönen Hege, Mattis'in üzüntüsünün korkusuyla yatağından fırladı. Mattis ilkin durumu görmeyen ablasına, masada yatan kuşu gösterdi parmağıyla.

"Görüyor musun şunu?"

"Of! Ne işi var bunun masada, batırmış ortalığı," dedi, kan lekelerini görünce, alışıldık dırdırcı sesiyle. Ancak Mattis'in yüzündeki anlatım karşısında çabucak kendine çeki düzen verdi. Yaklaştı. Orman yaşamını tanıyor, kuşun türünü biliyordu.

"Senin çulluk mu bu?"

Mattis usulca başını salladı.

"Evet, ben de tüfeği duydum," dedi Hege, "avcı kuşu sana mı verdi?"

"Yok, öyle değil," dedi Mattis, "vurdu diye onun kuşu mu oluyor?"

"Aldın mı?"

"Bana bıraktı. Onun kuşu değil. Sen *anlıyorsun,* değil mi Hege?"

Hege buna karşılık vermedi, doğrusu ne söyleyeceğini de bilemiyordu. İkisi de masadaki kuşa bakıyordu. Olay Mattis için çok ağırdı. Giderek de ağırlaştı.

"Anlamıyor musun?"

"Yok," dedi Hege.

"Öyleyse sen de onlar gibisin," dedi Mattis, acı acı. "Ne zaman önemli bir şey olsa böyle oluyor."

Mattis kötü durumdaydı; Hege'nin bir çözüm bulması gerekiyordu:

"Kuşlar kendileri de düşüyor, biliyorsun. Vurulmasalar bile."

Mattis başını iki yana salladı.

"Yıllarca yaşadıklarını işittim. Bana baktı da."

"Kim."

"Kuş, kim olacak. Onu yerden alırken."

"Canlı mıydı?"

"Bilmiyorum, bana baktı."

"Neyse, bunu uzatmayalım artık." dedi Hege. "Aldığında canlı değilse sana bakmamıştır da. Önemi yok."

Mattis yalnızca şunu söyleyebildi:

"Sonra gözlerini yumdu."

Hege konuyu kapatmak için bastırdı:

"Artık bunu düşünmeyi bırakıyorsun. Kuşu çıkar buradan, masamda istemiyorum. Kullanmayacağız da."

Mattis ürperdi.

"Kullanmak mı? Yok."

"Git büyük bir taşın altına koy, Mattis."

"Büyük bir taş mı? Niye?"

"Kapmasınlar diye."

"İyi düşündün," dedi, değerbilirlikle.

"Ardından çabucak gel de yat. Böyle olayların önünü alamazsın, bunu biliyorsun. Katlanmak zorundasın."

"Evet de—"

"Uzatma, Mattis. Böyle işte."

"Bunu kendim de söyleyebilirdim," dedi Mattis, "sana ne gerek var?"

İnce geceliğiyle üşüyen Hege odasına gitti. Mattis çullukla dışarı çıkıp ablası ne söylediyse yaptı.

17

Güç iş bittiğinde yorulan Mattis terlemişti. Kuşu saydığını göstermek, korumak için, kaldırmakta zorluk çektiği bir taşla örttü. Kaya kütlesini andıran taş, tüm gücünü tüketmişti. Gece yarısı olmuştu bile.

İşi bitince taşa oturup dinlendi. Şöyle düşündü birdenbire:

"Hege'nin başına gelseydi—"

Yumuşak temmuz akşamında buzdan bir esinti gibiydi bu. Düşünceleri onu ürkütmeye başlamıştı, Hege'yle kuş ağır taşın altında yatarken onların başucunda oturduğunu getirdi gözlerinin önünde.

Gözler kapanmıştı işte.

Irmaklar akmayı bırakmıştı.

Mırıldandığı bu sözler onu yatıştırmaya yetmedi. Bakışları, tüm yaşamın uykuya dalmış göründüğü kırda dolaştı. Ürperdi. Ne olursa olsun Hege'ye dönmeliydi. Bu olaydan sonra onu gözünün önünden ayırmamalıydı.

Bir kez daha kapısını çaldı.

"Bırak da gelip senle kalayım Hege," dedi, dar açıklıktan. Aynanın altında, duvarın dibinde duran ablasını görür gibi oldu.

"Gel öyleyse," dedi Hege, şaşırtıcı bir isteklilikle.

Demek o da uyumuyordu. Yaklaşan Mattis'e arkadaşça sordu:

"Söylediklerimi yaptın mı?"

"Evet de—"

"Daha ne var?"

Hege'nin gösterdiği yakınlık, durumu neredeyse daha kötüleştiriyordu. Oysa onu bunalttığı için Mattis'i kovalaması gerekirdi.

"Evet de sana söyleyemem. Bu yüzden gece seninle kalmalıyım."

"Korkmana gerek yok," dedi Hege, durduk yere.

"Korkmak mı? Neden korkacakmışım?"

"Bilmiyorum, sesinden korktuğunu anlayabiliyorum. Kuşu unutmaya çalışmalısın."

"Yok!" diye bağırdı. "Ayrıca başka kötülükler de var."

"Gel de yat. Uyumak iyi gelir kuşkusuz."

Yaklaştı. Hege'nin yanına uzandı. Ablası da olsa bir kadın gibi kokuyordu Hege. Mattis'in düşünceleri uzaklara kaydı.

Hege sordu:

"Çizmelerini çıkardın mı?"

"Evet... Kuş çok kötü oldu," diye başlayacak oldu.

"Şimdi taşın altında güvende," dedi ablası, onu yatıştırarak.

Anlaşılmaz bir sözdü bu.

"Niye böyle konuşuyorsun?"

Hege karşılık olarak birkaç kez onun yanağını okşadı. İyiydi. Tüm olanları bir biçimde uzaklara götürmüştü bu.

"Uyu şimdi, Mattis."

"Bir kuşun kanadı gibiydi neredeyse," dedi, Hege'nin uçucu elinden söz ederek.

Hege usulca yanıtladı:

"Evet, işte buradayız – eskisi gibi. Artık korkma."

Orada yatma nedenini az kalsın söyleyecekti ona – söylersem bu gece gözüne uyku girmez Hege, diye düşündü.

Onu tanıyan ablası şöyle dedi:

"Ne anlatmaya çalışıyorsun?"

Mattis irkildi.

"Anlatmaya çalışmıyorum."

"Şimdi konuşmayı bırakıp uyuyacağımıza göre," dedi Hege, "çok sonra söylemelisin bana."

Mattis yanağına dokunulmasını bekledi boş yere.

Kara göz.

Kapalı artık.

Üzerinde de büyük, ağır taş var.

Böyle bir bakışı ne göz kapağı ne taş gizleyebilir.

"Hege."

Usulca söylemişti bunu. Ablası yanıtlamadı, gerçekten uyuyor görünüyordu – Mattis'in varlığı onu gevşetmişti.

II. BÖLÜM

18

Yonca tarlaları çok yakındı, esintinin yönü uygun düştüğünde otların kokusu gelirdi. Yaz doruğa ulaşmıştı.

Mattis, evin önemli kişisi olmanın altında eziliyordu şimdi. Saman kaldırmaya yardım edecekti, değil mi? Bu beklenti sabahtan akşama onu izliyor gibiydi. Saman üretimi sırasında yapacak işi olmayan bir yetişkin – eli boş dolaşmayı sürdürebilir miydi?

Evde saman kaldırma konusunda tek söz edilmediyse de yılın bu bölümünde, birinin Mattis'ten yardım istemesine alışmışlardı. Bu yüzden önemli kişi oydu şimdi. Mattis gibi kendinden kuşku duyan biri için bu güzeldi de acılıydı da.

Biçerdöverlerin homurtuları gün doğumundan akşam geç vakte dek işitilebiliyordu. Mattis boğazını temizledi, bu onun ayrıcalığıydı şimdi, olayların ortasında o vardı. Biri gelebilirdi.

Sessizce oturmayı sürdürdüler.

Hege alıştığı üzere tüm hızıyla çalışmayı sürdürüyordu kuşkusuz. Hırkalar biçim kazanıyordu.

Ancak o gün bir çağrı yoktu. Mattis beklemeyi sürdürdüğünü anlatmak istercesine arada sırada boğazını temizliyordu. Ertesi gün de çağrılmadı.

Neyse, buna şaşırdıkları söylenemezdi. Deli'nin işe yaramazlığını bilmeyen yoktu. Hege'yle Mattis de biliyordu; yine de saman kal-

dırma sırasında biçerdöverler homurdanarak dolanırken, çiftçiler kan ter içinde çalışırken, bir çağrı beklemekten cayıverilmezdi.

"Bugünlerde tüm işleri çabucak yapıyorlar," dedi Mattis, bir tür gerekçe olarak. "Makine kullanıyorlar."

Soğukkanlı konuşmaya çalıştıysa da gergindi. Böyle önemli biri olmak çok yorucuydu. Yatmadan önce şöyle dedi: "Neyse, çulluk taşın altında."

Hege duraksadı.

"Ne olmuş?"

"Yok, yalnızca bu. Ne yaparsam yapayım, çulluk taşın altında."

"Saçmalıyorsun," dedi Hege, onu bırakıp. Daha odasının kapısına gelmeden ters sözlerine üzüldü, "Öyle demek istemedim."

Mattis şaşırmıştı. Hege'nin ağzından çıkan sözleri böyle geri aldığı pek olmazdı. Mattis bu olanağı, yumuşak bir sesle şöyle demek için kullandı:

"Yok, anlamayan sensin."

Hege konuyu böylece bıraktı.

Mattis yaz başında ona böyle bir söz etmeye kalkışamazdı. Hege kuşkusuz şaşırmışsa da üzerinde durmamıştı.

Ertesi gün Mattis saman kaldırmanın sürdüğü tarlalarda gezintiye çıktı. Kızdığı ya da kendini göstermek istediği için değil. Gerekçesi biraz bulanıktı – onu buraya en çok çeken çalışma sesleriydi. Otlar kesiliyor, kurutmalıklar dikiliyor, genci yaşlısı çalışıp çabalıyordu. Güçlü, becerikli görünmeyen yoktu. Mattis güzellikler karşısında düşünmeden duruyordu.

O sırada omuzunda bir yığın kurutmalık sırığıyla yolu geçen bir adam onu görmezden gelemedi.

"Dolaşıyor musun?" demek zorunda kaldı Mattis'e.

Mattis beklenti dolu bakışlarını adama dikti. Adamın şunu da demesi gerekti:

"Günün birinde otları yığmayı bitirirsek yayma sırasında yardıma gelmek ister misin? Ortalığın yeterince kuru olduğu bir sabah."

"Evet," dedi Mattis, sevinçle. "Daha önce de saman yaydım."

Günlük iyiliğini yapmış görünen adam uzaklaştı.

Evde Hege bunun önemli olmadığını söyledi. Mattis yine de neredeyse on beş gündür yüzüne bakan bir beklentiden kurtulduğunu düşünecekti. Evde önemli kişi olma sırası yine Hege'deydi.

Şimdi gece.

Çevredekiler daha güçlü, daha bilgiliyse ne yapılabilir?

Bileceği gün gelmeyecek.

Peki ne yapacak? O durumda bile yapılması gerekenler var kuşkusuz. Sürekli var.

Evde bir iz kaldı. Kuş vuruldu, gözlerini yumdu, taşın altına kondu – ancak iz kaldı.

İyi de, ne yapılabilir?

Hege konusunda ne yapılabilir? Onun bir sorunu var.

Bileceği gün gelmeyecek.

Yine de şimdi dışarıda fısıltı var, fısıltı var ya da yok.

19

Temmuz sonlarına doğru bir gün Mattis balığa çıktı. En azından açığa doğru kürek çekiyordu. Son birkaç hafta pek güzel geçmemişti. Saman yaydığı gün sayılmazsa. O gün gerçekten gelmişti, ancak yalnızca bir gündü.

Bugün Hege onu göle yollamıştı.

Gözlerinde dalgın bir ifadeyle kayıkta oturuyordu. Göl durgundu, alçaktı, sıcaktı. Kıyıdan epeyce uzaklaşan Mattis kayalık küçük adaya çok yaklaştı. Uzaklardan bir iki motorlu teknenin gürültüsü geliyordu; onlar dışında ortalık ıssızdı. Mattis kıyıda bildiği çiftliklerin yanı sıra bilmediği başka bir yığın çiftliği de görebiliyordu.

Oltası ilkeldi, ancak su alan kayığı daha kötüydü. Mattis, su ayakkabılarına ulaşana dek düşünceler içinde oturdu, ardından ayılıp boşaltmaya girişti. Çok geçmeden yine düşüncelere daldı. Kamışını arkaya bağlamıştı, işe yaramaz misinası gevşekçe duruyordu. Parlak temmuz güneşi derinlerden yansıyordu; teknede oturmak iki güneş arasına sıkışmak gibiydi. Mattis'ten başka kimse böyle bir günde balığa çıkmazdı. Göl dümdüzdü.

Bundan söz etmişken—

"Balık en beklemediğin anda gelir," diye düşündü Mattis. "Kimmiş şimdi deli!"

Kayığına binmeden önce Hege'yle yaptığı konuşmaya kaydı düşünceleri:

"Sana güldüklerini sanıyorsun, oysa bunu yaptıkları yok."

Evet, Hege böyle demişti. Mattis tüm o çiftliklere bakarken bir kez daha bu düşünceye kapıldı. Gerçekten onu incitmek isteyen birini anımsamaya çalıştı. Ancak, çoğunlukla can sıkıcı olan çocuklar dışında kimseyi suçlayamıyordu. Arkasından ona şunu bunu diyorlardı; öte yandan, doğaları böyleydi. Mattis bunu oldukça anlaşılmaz buluyordu.

Bir şıpırtının ardından ayakkabılarına su girdi. Çabucak su boşaltmaya davranması gerekti.

"Böyle çok düşünürsem dibi boylayacağım," dedi, büyük bir hızla boşalttığı su yanında burgaçlar oluşturuyordu. "Kendimi düşünmeye bırakırsam çok geçmeden kayık dolacak, boğulacağım. Düşünmek için kıyıya çıkmayı beklesem iyi ederim."

Yine de kısa süre içinde düşüncelere dalıverdi, bunu durduramıyordu. Balık vurduğu da yoktu. Süre boldu.

Düşünceleri geçmiş günlere, olaylara uzandı. Mattis'in çocukluğunda babası eve ekmek getiriyordu. Babası da Hege gibi küçüktü, yorulmak bilmezdi. Bilgiliydi de. Mattis'ten başka kim bilgili değildi! Anımsayabildiğine göre iş yapmaya kalktığında sorun çıkmadığı olmamıştı. Babası sonunda caymıştı. Annesi onun değişeceğini ummayı ne olursa olsun bırakmayacakmış gibi görünürdü. Ardından, Mattis büyüyemeden annesi öldü. Üzerinden birkaç yıl geçmeden bir iş kazasında babasını yitirdi. Mattis bunu düşündüğünde korkuya kapılırdı.

Ondan sonra geriye yalnızca Hege'yle kendisi kalmıştı. Yıllar boyunca şimdiki gibi yaşayagelmişlerdi. Mattis ona ilk kez Deli denmesini anımsamasa da bunu yaşamında karanlık bir başlangıç diye görüyordu.

Kimsenin onu incitmek istemediğini kendine söyleyerek kıyılara baktı. Hege'nin sözlerini sevinçle karşılayıp özümsemeye çalıştı.

Sonra yine su boşaltmaya döndü. Onu boğmak isteyen su geri adım atmıyordu.

Yaşamak istiyorum, boğulmak istemiyorum!

Büyük bir balık yakalayabilseydi. Elinde kocaman bir avla Hege'ye gidebilseydi.

Balıklar, kayığın ine çıka süzüldüğü kumlu sığlıklarda ince, kırılgan gölgeler gibi yatıyordu. Tıpkı Mattis gibi yapacak işten yoksunlardı, boş boş yatıyorlardı. Öte yandan nasıl da tetikteydiler. Mattis elini kımıldatacak olsa balıklar, karanlık derinliklere dalıveriyordu. Vurmuyorlardı. Balıklar uyanıktı. Mattis nereye dönse bilgelik görüyordu.

"Bir de Hege var," dedi birdenbire.

Hege'nin bir sorunu vardı.

Gölde bundan dolayı kaygılanmamayı amaçlamıştı, ancak kaçamadı: Hege için dün gece kötü geçmişti. Bu nedenle sabah ilk iş Mattis'i göle yollamıştı.

Mattis gece yarısı uyandığında beğenmediği bir ses işitmişti. Hege'nin odasından geliyordu bu ses. Oraya giden Mattis içeri bakmıştı. Hege'nin yüzü duvara dönük yattığını görmüştü. Mattis ışığı yaktığında ablası kımıldamamıştı.

Mattis suçluluk duygusunda boğuluyordu – Hege'nin canı sıkkınsa bunun nedeni Mattis'ten başka ne olabilirdi.

"Bana mı kızdın yine?" diye sormuştu kapının yanından.

Hege arkasını dönmeden yanıtlamıştı:

"Yok, sana kızmadım."

"Kime kızdın?"

"Kimseye," demişti, "ne diye yaşadığımı bilmiyorum yalnızca."

Konuşurken ona dönmüştü, bakışları korkutucuydu. Mattis'in düşündüğünden de kötüydü durum, kavrayışını tümüyle aşan sorunlarla karşı karşıyaydı. Hege sürdürdü, "Yaşamdan hiçbir şey kalmıyor bana! Odana dön, Mattis."

Alışıldığı gibi Mattis'in önüne aşılmaz bir engel çıkmıştı. Birdenbire şunu anladı: Ona ablası bakıyordu, Mattis'in günlük yediği yiyecekler Hege'nin örgülerden kazandıklarıyla alınıyordu.

Onu omuzlarından sarstı, "Hege, örgülerin var!" dedi.

Hege irkildi.

"Örgü mü? Ah! Bırak beni, neden söz ettiğini bilmiyorsun!"

Bunun üzerine Mattis'in öbür konuyu da açığa vurması gerekti. Aşırı utandığından ilkin bundan kaçınmayı ummuştu.

"Bana sen bakıyorsun, unutma bunu Hege. Şimdiye dek hep sen baktın. Beni yaşatan sensin, biliyorsun," dedi, "bu önemli değil mi? Önemli kuşkusuz."

Tümüyle böyle söyleyemedi, gelişigüzel sözler mırıldandı yalnızca.

Onayladığını göstermek isteyen Hege başını sallayınca alnı usulca duvara çarptı.

"Bence önemli," dedi Mattis, umarsızca, "benim için öyle."

"Kuşkusuz. Benim için de, Mattis."

Ancak Hege mutlu değildi. Duvara dönük yatmayı sürdürüyor, yüzünü göstermeye yanaşmıyordu.

"Kaygılanma artık, Mattis. Bu benim sorunum. Geçeceğini iyi biliyorum."

"Dönmeyecek misin?" diye sordu?

"Yok." dedi, tersçe. Bu durumda yüzünü göstermek istemiyordu.

Öylece kalan Mattis'in kolları iki yana düştü. Ona ne diyebilirdi? Hege niye yaşadığını bilmiyordu. Oysa bilge olan oydu. Ablasını

mutlu edemediğini görünce sendeleyerek içeri gitti. Son birkaç ayda bu duruma gelmişti Hege. Ne olmuştu?

Ertesi sabah kahvaltıda düzelmiş, ancak Mattis'ten balığa çıkmasını istemişti. Mattis karşı koymadan gölün yolunu tutmuştu.

Hege evde ne yapıyordu şimdi?

Gözlerden uzakta?

Mattis kayığında düşüncelere daldı.

20

Kayığın dibinden yükselen bir hava kabarcığı gürültüyle patladı. Mattis irkilip ayıldı: Dizlerine dek su içindeydi! Suyun öncekinden daha hızlı dolduğu düşünülürse bugün tepinip dururken işe yaramaz kayığı bir başka yerinden daha delmiş olmalıydı.

Uzun süre düşünmüştü. Ayaklarının suya battığını anlamamıştı. Yazın su sıcaktı, tümüyle başka düşüncelere yoğunlaşan biri ıslandığını anlamayabilirdi.

Öte yandan yüzme bilmeyen için bu da başka sular gibi ölümcüldü. Mattis dibi boylamak üzereydi.

"Boğulmak istemiyorum!" diye bağırdı, gözlerini kocaman açarak. Tüm gücüyle boşaltmaya girişti. Kırık bir çanakla dışarı boca ettiği suyun içine gömülmüştü yarı yarıya.

"Kırk yaşımda bile değilim," diye düşündü, "çok erken."

Çabalarının işe yaramadığını anladı, buz gibi terlemişti. Su alçalmak şöyle dursun yükseliyor gibiydi. Titreyen sesiyle bağırdı:

"Yardım edin! Batıyorum!"

"Biri yardım etsin!"

"Çabuk olun, biri yardıma gelsin!"

Büyük, boş gölün açıklarında bunun yararı yoktu – bağırışları da uzaklara erişmiyordu. Sislerin içindeki uzak çiftlikler onu işitemezdi. Boşaltma çabalarına karşın kayık sürgit doluyordu.

Olaylar hız kazandı:

Suyun içinde beliren bir çift göz dosdoğru ona bakmaya başladı.

"Yok!" diye bağırdı, Mattis.

Kendi gözleriyle sudaki gözler birbirine kenetlendi. Yalnızca bir çift göz.

Mattis direndi.

"Yok, istemiyorum!" diye bağırdı, solgun bir yüzle.

Ürküntü içinde çıplak kayalığı görebildi sonunda. Çok uzak sayılmazdı. Oraya ulaşabilirse güvendeydi.

Düşünceleri çabucak, düzgünce işlemeye başladı. Çanağı bırakıp oturağa fırlayarak küreklere asıldı.

Kayık iyice suya batmışsa da ilerlemeye başladı. Mattis kürekleri tüm gücüyle, üstelik daha bile çoğuyla çekiyordu. Gücü var mı yok mu düşünmüyordu, su yüzeyindeki o gözlerden uzaklaşmalıydı.

"Hege!" diye bağırdı, çılgınca.

Ablasının onu duymasına olanak yoktu, ancak Mattis ona seslenmek zorundaydı. Ne zaman başı sıkışsa Hege'yi arardı.

Bu sırada kayık usulca adaya doğru yaklaşıyordu. Yeni çatlaklar bulan su yükselmeyi sürdürüyordu. Olta eskisinden de umarsız inip çıkıyordu.

Mattis artık bağırmıyordu, başaracağını düşündü. Yakında oradayım. Kendine güvenerek küreklere asıldı. Başardı da – sırtını kayalığa verdiğinden oraya ulaştığını sonradan anlamıştı.

Dibe oturan kayığın burnu karaya çıkmıştı. Kıyıya çıkan Mattis soluk soluğaydı; dosdoğru yere yıkıldı, eliyle alnındaki terleri sildi.

Ucuz atlatmıştı.

Kurtulmayı başarmıştı.

Sevinçle dolup taşıyordu.

Ada kuytularında seyrek otlarıyla bir kayalıktı yalnızca. Neyse, oturacak yer vardı. Mattis kayığı kurtarmaya çalışması gerektiğini düşünebildi. İlkin suyu boşaltmaya çalıştı, ancak bırakmak zorunda kaldı – suyla dolu kayığı tek başına kıyıya çekmeye çalışması da yararsızdı. İçten içe çürümüş kayık böyle çok suyla dolunca dibe saplanmıştı neredeyse. Kıyı sığ olduğundan kayık batmamıştı; yine de yerinden kımıldamıyordu. Mattis elinde kayığın halatıyla kıyıya oturdu.

Artık oturmak dışında yapacak bir şey yoktu. Başka bir tekne gelene dek burada kalmıştı. Halatı sımsıkı tutuyordu. Kayığı bağlayacak bir yer bulamamıştı. Doğrusu, durgun suda halatı bırakabilirdi; ancak Mattis buna kalkışamıyordu; bir esinti kayığı sürükleyebilirdi – buna göz yumamazdı; kayığı onaracağına sevinçle söz verdi kendine.

Yavaşça gevşeyip yeniden düşünmeye başlamak ne güzeldi. Çabucak düşünmesi de gerekmiyordu. Güneşe karşı oturuyordu – giysileri sırılsıklam biri için kötü değildi bu; yeterince ısındığından üzerini çıkarmaya gerek duymadı. Eve dönmeyi düşünmeye daha başlamamıştı; kendi hayatını kurtarmıştı, gerisi kendiliğinden gelirdi.

"Bir de bunu yapamasaydım ne olurdu!" diye bağırdı, kayalığın sağladığı özgürlükte. Burada dilediği gibi kendi kendine konuşabilirdi.

Yaşadığı tüm gerginliğin, korkunun ardından güneşin altında bitkin düşmüştü. Bir şekilde kıyıya dönerdi. Er ya da geç biri gelip onu görecekti. Mattis aç değildi, biraz uykusuzdu yalnızca. Biri gelene dek kestirebilirdi.

Ancak uyursa halatı elinden kaçıracağından çekiniyordu. Kendisiyle bütün sevdikleri arasında bir bağdı bu halat. Uyku karşı konulmaz bir ağırlıkla üzerine çöküyordu, bulunduğu yerde kayığı yalnızca kendine bağlayabilirdi. Bileklerinden birine doladığı

halatı sıkıca düğümledi. Evet, kayık da karaya iyice oturmuştu; ancak orada kalacak mı, kim bilebilirdi.

"Ben sana bakayım, sen bana bak," dedi kayığa. Çok geçmeden gözleri kapandı.

21

Mattis bu kez düş görmedi. Ne çok uyuduğunu bilmiyordu, giderek yaklaşan seslerle uyandığından bunu düşünmedi de.

Kız sesleri:

"Hey! Hey!"

Bu sırada bileğindeki halat geriliyor, Mattis güçlü asılmalarla suya doğru çekiliyordu.

Neler oluyor?

"Yok!" diye bağırdı korkuyla, otururken şaşkın şaşkın gözlerini ovuşturdu. Uykusu bütünüyle açıldı.

"Bir kez daha!" dedi biri.

"Evet, hey! Hey!"

Suyun kıyısına doğru bir daha çekildi Mattis. Direndi.

"Çekmeyin!"

Ardından bunun bir eğlence olduğunu anladı.

Çevresini mutlu gülüşler sardı. Nedense güzel sarı bezelyeleri düşündü. Bir kız şöyle dedi:

"Uyanmazsan suyu boylayacaksın."

Başka bir kız:

"Kayığındaki suyu boşaltsana. Dibe oturmuş."

Mattis sanrı kuşkusundan kurtulmak için başını iki yana salladı. Ardından sol eliyle taşlara bir tokat indirdi – canı çok yandığından inledi. Yüreği coşkuyla çarpmaya başladı. Düş görmüyordu; gülümseyen, arkadaş canlısı kızların yanındaydı işte.

"Kayıktan çözelim mi seni? Gülünç görünüyorsun."

"Orası kesin," dedi çabucak, düşüncelerine çeki düzen vermekle uğraşıyordu.

"Ayrıca bu ne yeni, ne de alışılmadık bir durum." dedi, iyice ayılıp gözlerini genişçe açarak.

Kızlar onu dinlemedi. Neden söz ettiğini anlamadılar. Biri eğilip onun bileğindeki halatı çözdü. Mattis çıplak ayağına dokunan kıza utanarak baktı – inanılmazdı. Sonunda çevresini algılayabildi: Kızların geldiği kayık kendi batık kayığının yanında duruyordu; yeni boyanmış, güzel bir kayıktı bu – Mattis'in yanında da güneş yanığı bedenlerinden tatilci oldukları anlaşılan iki mutlu kız vardı. Solgun giysiler teknedeydi, mayolu kızlar suya balıklama dalmaya istekli görünüyordu.

Mattis onlara çabucak göz attı. Şimdi deli gibi davranmamalıydı. Bunu bozarsa uzun süre üstesinden gelemezdi.

"Düşlerim, dileklerim sonunda gerçekleşiyor gibi," diye söze başladı, uzak kıyılara bakarak. Gözlerini *onlara* dikmemeliydi.

"Doğrusu pek çok düş gördüm," diye bitirdi sözlerini, beklenmedik bir biçimde.

Kızlar şaşırarak ona döndüler.

"Gerçekten mi?"

"Evet, ama bana onları sormayın," dedi, "kimseye söyleyemem."

"Yok, sorun değil," dedi kızlardan biri, "bizim de düşlerimiz var, neye benzediğini biliriz."

Ona arkadaşça bakıyorlardı.

Çok da bilgeler, diye düşündü Mattis.

"Ayrıca sizin gibilerini çok gördüm!" dedi, yine durup dururken. Onlara karşı dik durmalıydı. "Yazları yol dolup taşar," dedi, "dükkânlar da, başka yerler de. Sanmayın—"

Durdu. Kendini savunurcasına bakıyordu. Kızgın, ters bakışlarla baktığı sürece gözlerini onlara dikmekte bir yanlışlık görmüyordu.

Kızlar önceki gibi gülümsemeyi sürdürdü.

"Bilmez miyiz..." dediler. "Seni adam yerine koymadığımızı düşünme."

Mattis onlara şöyle bir baktı, onu tanımamalarına çok seviniyordu. Kendi konuşma biçimine de şaşırmıştı. Çekinmeksizin düşüncesini dile getirmiş, dosdoğru onların gözlerinin içine bakmıştı.

Ancak yine yan döndü, başka bir sesle sordu:

"Siz de nereden çıktınız?"

Kızlar Mattis'in tanımadığı sisli mavi kıyılardan birini gösterdiler kaygısızca.

"On beş gündür orada kalıyoruz. Bugün hava çok güzel olduğundan kayıkla uzun bir yolculuğa çıkalım diye düşündük," dedi, kızlardan biri.

"Ardından yüzmek için bu küçük adaya geldik," dedi öbürü, Mattis'e göz kırparak, "gelince bir de ne görelim!"

Dönüp onlara bakmak istediğine kapılınca, "Yapmamalısın!" dedi içinden bir ses. Gözlerini bilinmeyen kıyılardan ayırmamıştı. Bu sırada kızlar kendi öykülerini anlatıyorlardı.

"Önce bir kaza oldu sandık. Yaklaşınca kaygılanacak bir durum olmadığını anladık."

"Evet, gülünç bir kaza olurdu bu," dedi Mattis, kızın sözüne karışarak. Mutluluktan canı yanıyordu.

"Yine de bir kaza diye bakmalı," dedi kızlardan biri. "Adaya kendini zor atmış gibi görünüyorsun."

Mattis önemsemezce bir ses çıkardı.

"Önemli değil. Artık *siz* varsınız," dedi, duygulu bir sesle.

"Ne güzel söyledin," dediler.

Bu sözlerin değerini bilecekti. Kızlar onun sözlerini beğenmişti, bilgece bulmuş bile olabilirlerdi.

"Beni daha önce gördünüz mü?" diye sordu içi titreyerek, ancak bununla yüzleşmeliydi. "Yolda, bakkalda ya da başka bir yerde?"

Başlarını iki yana salladılar. Ne güzel bir görüntü.

"Çok uzaklarda oturuyoruz, burada kimseyi tanımıyoruz."

"Beni işitmediniz de?"

"Kim olduğunu bilmeden buna nasıl yanıt veririz?"

Ne bilgece, diye düşündü Mattis. Kimileri böyle karşılıklar verebiliyordu.

Uzak kıyılara baksa da arada sırada yanındaki kızları da görebiliyordu. Başlarını iki yana salladıklarını görmüştü; onu tanımıyorlardı. Ne güzel.

"Gölde öyle gözlerini ayırmadan baktığın nedir?" diye sordular.

Çabucak yanıtladı.

"Yok. Bakmıyorum."

"Bakıyor olmalısın."

"Yok, ondan değil," dedi, ağırbaşlı bir tavırla, "çok istiyorum da."

Tüm gülümsemeler yok oldu, tüm göz kırpmalar da; kızlar sustu. Mattis'in görünüşü yüzünden. Biri usulca şöyle dedi:

"Bize bakmaktan çekiniyor musun?"

"Bakmayı çok istiyorum," dedi Mattis kısık sesle, kımıldamadan.

Kız durdu. Mattis'in yüreği savunmasız, çırılçıplak ortadaydı. Ne yapacağını bilemeyen iki arkadaş bakıştılar. Mattis'in sesi,

yüzü, gözleri, genel görünüşü, kızların tüm sevincini kaçırmıştı. Şaşırmışlardı, mutsuzdular.

"İstersen gidebiliriz," dedi biri utanarak, "kıyıya gidip sana yardım edecek birini gönderebiliriz."

"Yok, yok!" diye bağırdı, onları durdurarak.

Öbür kız bir çözüm buldu:

"Suya girelim mi Anna? Konuştuğumuz gibi. Burası en güzel yer."

"Evet, haydi," diye karşılık verdi, Anna adındaki kız. Gevşemiş görünüyordu, "İyi olur."

"Şimdilik hoşça kal!" dediler omuzlarının üstünden ona.

Ardından sıcak yaz gölüne daldılar. Balık gibi kolayca, özgürce uzaklaştılar. Mattis onları sevinçle izledi.

"Geri dönmek zorundalar yine de," diye düşündü. "Kayıklarını almak zorundalar. Adaya dönmek zorundalar."

Kendisinden uzaklaşan kızları izlerken, "Düşünmekten korkuyorum," dedi kısık sesle. Çok geçmeden duran kızlar ona el salladı.

"Hey!"

Mattis kımıldamadı. Sonra, utangaç bir tavırla, elini hızla kaldırıp indirdi.

Şimdi köpükler içinde onun yanına dönüyorlardı; bir kez daha mutluydular, güvenliydiler.

"Bırak da seni kıyıya götürelim, hayatını kurtaralım!" diye bağırdılar; suyu dövüp sıçratıyor, ayaklarını havaya dikiyorlardı.

"Çok uzun yol!" diye bağırdı Mattis çabucak, korkuyla. Bu sırada kızların sözleri içini coşkuyla, sevinçle doldurmuştu.

"Gün uzun," diye yanıtladılar; kırmızı dudaklarından köpükler, sular sıçratarak, "adını söylersen seni kıyıya götürürüz, camdan yapılmışsın gibi özenle yere koyarız."

Mattis başını iki yana salladı. Ancak kızlar geri adım atacağa benzemiyordu.

Çok eğleniyorlardı; adanın çevresinde yüzüyor, ona sesleniyor, kendilerinden söz ediyorlardı.

"Benim adım Anna, bu da Inger. İşte böyle. Şimdi senin sıran."

Mattis başını iki yana salladı.

"Yok! Olmaz dedim!"

"İyi öyleyse, sıkılana dek orada kal, seni inatçı keçi," dediler, suda çırpınmayı sürdürerek.

"Bilmiyorsunuz!" diye bağırdı onlara. "Boş verin bunları. Böyle konuşmanıza gerek yok."

Sırtlarını dönen kızlar dala çıka yüzerek oynuyor, onu anlamıyordu.

Beni böyle bırakamazlar, diye düşündü. Yapmamalılar! Yalnızca bu kez olsun. Ardından boynunu büktü, düşüncesini değiştirdi: Durum böyleyken gitmeleri en iyisi. Daha beni tanımıyorlar.

Sudan soluk soluğa çıkan kızlar saçlarını geri savurdular, kayıklarından aldıkları havlularla kurulanıp Mattis'in oturduğu yere, güneşe uzandılar – kayalığın küçüklüğü nedeniyle başka seçenekleri yoktu.

"Bizi bağışlaman gerekecek," dedi Inger, "gördüğün gibi adada saklanacak yer yok, burası dışında her yer de keskin kayalarla dolu. Bize katlanmak zorundasın."

Ardından iki kız da uyudu. Güneş tepelerinde ışıldıyordu. Mattis yükselen tatlı kokuları içine çekti.

İçinde bir fırtına kopuyordu. Kımıldayamıyordu. Su alıp dibe oturan kayığına atlayamıyordu. El edebileceği başka bir kayık aradı umarsızca. Yoktu.

Ne güzel, dedi içinden bir ses.

Şaşırsa da böyle bir olanağı tepmeyeceğini iyi biliyordu. Onun kim olduğunu bilmiyorlardı, burada oturup başka türden biri

olabilirdi. Bu gerçeğe dayanarak kendini baştan çıkarıcı görüntüye bıraktı, uyuyan kızlara doyasıya baktı.

Neydi bu?

Anlaşılmaz gibi. İnanılmaz.

Uzun da sürmez.

En başından beri bildiğim bir koku almak.

Bunu görmek.

Bir süre sonra irkildi: Anna'nın yakın gözü ona dönüktü, küçük açıklıktan bakıyordu. Mattis gözünü ateşten kaçırır gibi kaçırdı.

Daha önce böylesine baştan çıkmamıştım. Hege ne diyecek şimdi?

İçindeki fırtına dinmiyordu. Kimse kımıldamamıştı. Kızların bedenleri tatlı kokular saçmayı sürdürüyordu.

Bir süre sonra Mattis ürpertiler içinde ortaya doğru konuştu:

"Per." dedi.

Anna gözünü büsbütün açıp biraz doğrularak ona sokuldu.

"Ne dedin?"

"Per."

Korkunçsa da yapmıştı işte, dayanamamıştı.

Inger'in Anna'dan daha uyanık olduğu anlaşıldı. O da biraz doğruldu. Mattis'in neden söz ettiğini anlayıvermişti.

"Demek adı Per'miş. İsteğimizi yerine getirip adını söyledi işte."

Anna'nın yüzü aydınlandı.

"Öyle mi! İyi günler Per. Sonunda adını söyleyebilmene sevindik."

Kendisinden ürken Mattis başını aşağı yukarı salladı.

"Artık seni kıyıya götürebiliriz, ağızdan söz bir kez çıkar. Ancak burada biraz eğlenelim, değil mi Per?" dedi Anna.

"Evet, öyle yapalım," diye yanıt verdi Inger, Mattis'in yerine. Inger'in, onun düşüncelerini okuyabilmesi, dileklerini önceden

bilebilmesi ürkütücüydü. Mattis uçtuğu, giderek yükseldiği duygusuna kapıldı.

"Evet de şimdi Hege—" diye söze başladı, ardından birdenbire sustu. "Önemli değil," dedi.

Öte yandan onu işitmişlerdi.

"Hege de kim? Sevgilin mi?"

"Sevgilim mi? Yok, ablam. Ayrıca öyle de değil—" Önceki gibi birdenbire sustu.

"Önemli değil diyorum, anlıyor musunuz! Çok bilge olunca evde işler yolunda gidiyor, Hege de çok bilge."

"Öyle olduğundan kuşkum yok," dedi Inger.

"Evet de sürekli bilge olunabilse," dedi Anna, "işler daha da kolaylaşırdı."

"Öyle bilge biri bilenmiş bıçak gibi keskin olurdu," dedi Mattis, tekinsiz sözlerle oynayarak.

"Of evet!" dedi kızlar, bir ağızdan.

Geride bir ses, "Şimdi kendini toplamalısın Mattis," diye mırıldanıyor gibiydi. Üstelik inatçı bir mırıltıydı – bu bir daha olmamalı. Böyle davranmamalıyım. Karşımdakini kandırmamalıyım. Biliyorum da. Yalnızca bu kez.

"Olan oldu," dedi yüksek, ağırbaşlı bir sesle. Düşüncelerini sürdürerek.

"Evet, bu da bilgece bir söz," dedi Inger, anlayışla.

Mutluluk bu muydu? Kayalık bir adacıkta, birdenbire gelivermişti ona mutluluk. Mattis bunun için parmağını bile oynatmamıştı. Üstelik bilgece konuşabiliyordu.

İki kız ondan korkmadan öylece yatıyordu. Çok yakınlardı, Mattis elini uzatsa dokunabilirdi. On dört gündür güneşin altında Mattis için bronzlaşmışlardı.

Bir girişimde bulunmalıydı. Sıradışı bir girişim.

"Anna, Inger," dedi kısık sesle. İlk kez iki adı birden dile getiriyordu.

Mattis'in sesindeki içtenliği işiten, gözlerindeki ışıltıyı gören kızlar dirseklerinin üzerinde doğruldular.

"Evet, dinliyoruz," dediler, beklentiyle.

Onlara karşı biri ilk kez böylesi bir sevecenlik göstermiş gibiydi. Alçak gönüllü bir tavırla, çekinmeden karşılık vermişlerdi:

"Evet, dinliyoruz."

Bu sıradan bir durum değildi.

Mattis de duruma büsbütün egemendi. Oturduğu yerde genç kadınlara döndü. Büyüyü bozmamak için usulca konuştu:

"Başka diyeceğim yok."

Ne gerekiyorsa söze dökülmüş oldu böylece. Kızlar en çok da bunu işitmek istiyormuş gibi görünüyordu. Mattis'in verdiği biçimi beğenmişlerdi.

"Per," dediler, karşılık olarak. Mattis'in umarsız yüzü onların bakışları karşısında birdenbire değişti. Acıklı, alık görüntüsüne karşın eşsiz güzellikte bir yanı vardı bu yüzün. Kimse kımıldamadı.

Uzun süremezdi. Biliyordu Mattis. Ardında kopagelen fırtına yaklaşmıştı. Dişini sıkıp kendini kurtarmalıydı.

"Anna, Inger," dedi yeni bir sesle; bu onları irkiltmişti.

"Ne var?" diye sordu Anna, biraz ürkerek.

"Ne güzel yatıyorduk," dedi Inger, "biraz dinlenemez miyiz?"

Anna çevresine bakındı: Göl, kıyı, mavi sis, tepeler – kendi güzel kokulu bedenine bakmayı da unutmadı. Birdenbire, güzellikle dolup taşarak Mattis'e döndü, "Cennet bu yaşadığın yer değilse neresidir bilmiyorum," dedi, onun dik bakışlarından biraz çekinerek.

"Burada yaşamak kolay değil," diye kaçtı Mattis'in ağzından.

"Ne demek istiyorsun?"

"Bilmiyorsunuz!" dedi. "Burada oturmuş, benim düşündüğümden başkasını düşünüyorsunuz."

Kızların kaşları çatıldı:

"Sen ne düşünüyorsun?"

"Bende bir terslik görmüyor musunuz?" Bu konuyu kapatamıyordu.

Anna katı bir sesle diretti:

"Seninle ilgili bildiklerimiz yeter, Per; dolayısıyla sus artık!"

Inger de şöyle dedi:

"Evet. Sus bakalım."

Bu onu susturdu, üstelik yalnızca onu değil: Gerisindeki mırıltıları da kesti. Mattis kendisine karşı katı olmak zorunda değildi artık. Olağanüstü kızlardı bunlar.

"Evet evet," diye karşılık verdi, "susulunca konuşulmaz."

Bunun çok bilgece bir söz olduğunu düşündü.

Kızlar da başlarını salladılar.

Ardından gülmeye başladılar – güç, sıkışık, yine de güzel bir ağırlıktan kurtulmuşlardı. Ayak parmaklarını suya soktular.

"Bugün bu adada seninle karşılaştığımıza çok seviniyoruz," dedi Inger.

Mattis beklentiyle Anna'ya baktı.

"Evet öyle," dedi Anna, çabucak.

"Bence de," dedi Mattis, önemsemezce.

"Artık seni güzelce eve götürelim," deyip ayağa kalktılar, onu bir kez daha kör edeceklerdi neredeyse.

22

Anna'yla Inger kayıklarını suya indirdiler. Boş olduğundan su yüzeyine yalnızca şöyle bir dokunan kayık usulca inip çıkarken sağlam görünüyordu.

"Gelsene Per."

"Bu ne olacak?" dedi Mattis, kendi batık kayığını göstererek. "Onu yanımda götürmezsem bir daha gölden çıkaramam."

"Nasıl yapacağız peki?"

Mattis nasıl yapılacağını biliyordu. Arada sırada kendine oldukça güvenirdi.

"Ben gösteririm," dedi, "ancak ne dersem yapmanız gerek."

Tüm bu olanlara çok seviniyordu; kızlara suya girmelerini söyledi; suyu kenardan taşırabilmek için kayığı el birliğiyle sağa sola sallamaya giriştiler. Mattis'in istediği gibi yapmayı başardılar, suyun birazından kurtulan küçük kayık yeniden yüzmeye başladı. Bunun üzerine ipe asılan Mattis kızları kendi başlarına kayığı sallamaya bıraktı.

Canla başla sallayıp çektikleri kayığı sonunda yarı yarıya sudan çıkarabildiler.

Bu ağır işi seven kızlar gülüştüler, ardından düzgün bir kova getirip kayıktaki suyu tümüyle boşalttılar. Yanda, yüksekçe bir yerde bir delik vardı; çabucak çözüm bulan Mattis çoraplarından birini çıkardı, bıçağıyla deliğe kumaş parçaları tıkıştırdı.

"Kimse binmezse bu biraz iş görür," dedi, "bu durumda delik suyun üzerinde kalır."

Gözlerinin önünde tüm bunlar olup biterken, kendisi işlerin üstesinden gelirken sevinçten başı dönüyordu.

Anna şöyle bile dedi:

"Kayıklardan anladığın belli."

Mattis kıvançla güldü, "Birazcık," dedi.

Çok geçmeden onlara açıklayacağı büyük bir gizem daha vardı: Kendisi ayrıca uzman bir kürekçiydi. Küreklere o geçecekti.

Kendi kayığını kızlarınkine bağladı. Inger alıştığı üzere oturmuş, küreklere uzanmaktaydı.

"Yok, olmaz," dedi Mattis. "Kürekleri bana bırakırsın sanıyorum."

"Öyle mi?"

Ne güzel bir olaydı bu.

"Evet, kürek çekmekten daha da iyi anlıyor olabilirim, kim bilir."

"Evet. Bu durumda kürekleri sen almalısın. Ayrıca bir erkeksin."

"Doğru," dedi.

"Üstelik delik tıkamayı da iyi biliyorum," diye ekledi.

"Evet, Inger, kürekleri ona bırakman gerek, kuşkusuz," dedi Anna.

Inger, kayığın gerisinde Anna'nın yanına oturdu. Mattis kayığın önderi olarak kürekleri kavradı.

"Gerçekte bundan söz etmek istemiyordum," dedi kızlara. Bu sırada kendisine çok güvendiğinden bir yalan daha söylemekte sakınca görmedi.

"Neden?"

"Kürek çekmekten, diyorum,"

Mattis öz güvenle dolup taşıyordu. Kürek çekebildiğine hiç bu kadar çok sevinmemişti. Gerekirse bilgelerle aşık atabileceği duygusuna bile kapıldı. Uzun, sarsılmaz çekişlerle kayığı ilerletti.

"Çok iyiymiş," dedi.

"Kayığımız mı?"

"Evet." dedi. Biraz düşünme olanağı bulunca, "Başka ne olacak?" diye sordu.

Gevşeyen kızlar sevinçle güldüler.

"Yok, başka ne sandınız."

"Nerede istersen karaya çıkabiliriz," dedi Inger. "Bizi kovalayan yok, akşam yemeğine yetişsek yeter; burada öylesine oyalanıyoruz sonuçta."

"Ben gideceğimiz yeri biliyorum," dedi Mattis, kısaca.

İşte böyle olmalıydı. Pek çok durumda şöyle diyebilmeliydi: Ben ne gerektiğini biliyorum. Ayrıca: Ben gideceğimiz yeri biliyorum. Üstelik dahası... Bu arada kürekleri boşluyordu.

"Hey!" diye bağırdılar ona.

İrkildi. Kızlar sataşmak istiyor gibi görünüyorlardı.

"Uyuyacaktın, Per."

"Tüh!" dedi, düşlerinden sıyrılarak.

Arkalarına bağladıkları kayık ine çıka geliyordu; içinde kimse bulunmadığından oraya dek sorun çıkarmamıştı.

Mattis kızlara baktı. Kızlar bugün ona yaptıkları iyiliklerin çokluğunu bilemezlerdi.

"Anna, Inger," dedi, yüreğinin derinliklerinden.

Beklentiyle ona baktılar. Sesinden etkilenmişlerdi. Ancak Mattis başka söz etmedi.

"Böyle övündüğüne göre dümdüz kürek çeksen iyi edersin," dediler, ayak parmaklarını kayığın dibinde oynatarak. Bu anla-

şılmaz adamın, bir iyilik yaptıklarını düşünerek kendini onlara borçlu gördüğünü anlamıştı kızlar; içlerinden yükselen sevinç ayak parmaklarından taşmıştı.

"Düz kürek çekmediğim görülmemiştir, elimden yalnızca bu geliyor," diye kaçırdı ağzından – neyse, kızlar bu son savruk sözü işitmemiş gibi görünüyordu.

"Ne güzel." dediler.

Mattis kayığı ilkin dosdoğru eve yöneltti. Ardından daha iyi bir tasarı düşündü: Birilerinin olduğu bir yere gidecekti. Kızlarla görülmek istiyordu, tepilmeyecek bir olanaktı bu. Bakkalın yanındaki iskeleye gidecekti, orada pek çok ev vardı. Bu alışılmadık görüntüye tanık olacak biri çıkacaktı kesinlikle.

Bir şehzade gibi varacağım, diye düşündü. Dileyen gelip izleyebilir.

"İskelenin yanındaki bakkala gideceğiz, alışveriş yapmam gerek," diye bildirdi, "orada bizi birileri görür kesin."

"Birileri bizi görür mü? Bunun ne önemi var?" diye sordular, bir ağızdan.

Mattis anlamadı.

"Kendini beğenmiş biri misin yoksa Per?" diye sordu Inger, işaret parmağını kayığın hızında suya gevşekçe bırakarak.

"Kendini beğenmiş mi?" diye sordu, anlamazca.

Anna'nın Inger'i uyardığını gördü. Inger çabucak ekledi:

"Sen nereye dersen oraya gideceğiz, bu konuda başka söz edilmeyecek."

Bunun üzerine Mattis'in ip gibi dümdüz dümen suyunda keskin bir dönüş oluştu. Rota iskeleye, iskeledekilere çevrildi. Büyük, önemli bir gün, bir anıt gibi yükseliyordu Mattis'in önünde.

Eve vardığımda Hege bunun tek sözüne inanmayacak. Kızları oraya da götürmeliyim. Ancak iskeleye böyle gitmek birinci sırada.

"Birinci sırada bu var," dedi yüksek sesle, özellikle anlaşılmaz olmaya çalışarak.

"Ne demek istiyorsun, Per?"

"Bugün, birinci sırada. Tüm günler arasında."

Gerektiği gibi düşünebiliyordu.

"İyi söyledin," dediler. Sözlerinden ötürü onu övüp duruyorlardı.

Inger özellikle şunu dedi:

"Biz de ileride bugünü unutmayacağız, Per."

Ancak bu sözler Mattis'in üzerine bir gölge düşürdü. İleride. Gidecekler, bu buluşmayı başka bir yerde, onun bulunmadığı, bilinmeyen bir yerde anımsayacaklardı. Bu olamazdı!

Kızlar bu sırada onu yakından incelemeye başlamıştı, Anna çabucak sordu:

"Bir sorun mu var?"

Mattis küreklere şöyle sağlamca bir asıldı, ardından bir daha.

"Bir sorun olmadığını gördün sanırım, Anna."

O daha bilge, diye düşündü Mattis, kendinden geçmiş bir durumda Inger'e bakarak.

Evet, dosdoğru onlara bakıyordu – kızların yarı çıplak olmalarına aldırmadan. Adada duyduğu utangaçlık silinmişti, karşısındakiler eski arkadaşları gibiydi.

"Anna, Inger," dedi, oturduğu yerden.

Kızlar bekledi.

Dahası yok. Bu yeterdi.

İskeleyle evler hızla yaklaşıyordu. Mattis hızını yine de arttırdı. Güç bir seçimdi: Kürekleri usulca çekerse bu olağanüstü durum

daha uzun sürerdi – tüm hızıyla çekerse kızlar daha erken gider, ancak onun ne büyük bir kürekçi olduğunu anımsardı. Bunları gözden geçirdikten sonra hızlı gitmeyi seçti.

"Daha da mı hızlandık, Per?" diye sordu kızlar, mutlulukla

Doğru seçim yapmıştı.

"Hızın çoğu olmaz," dedi Mattis, "ancak siz bunu anlamazsınız. Şimdi şöyle sırtınızı dönmeden bir bakın, karaya çıkacağımız yere yakın, iskelede ya da yolda birileri var mı?"

"Kimse görünmüyor, çok uzağız."

Anna bir kımıltı gördü:

"Bir araba geçiyor."

"Arabalar sayılmaz," dedi Mattis, "görmeden geçip giderler."

Bir süre sonra Anna gözcülük yaptığı yerden seslendi:

"İskelede bir adam duruyor – ancak nereye baktığını göremiyorum."

Inger ekledi:

"Bakkaldan biri çıktı, Per. Bir karşılama töreni olacakmış gibi görünüyor."

"Gittiler Per, ikisi de."

Mattis bilgi yağmuruna tutulmuştu. Kendini düşünmeden kürekelere yükleniyordu. Öte yandan, ne olursa olsun, çarpıcı bir biçimde çıkmalıydı karaya. Ömründe bir daha böyle havalı bir biçimde, yanında iki güzel kızla bir yere gitme olanağına kavuşamazdı.

"Bizi gördüler," dedi Anna, "birkaç oğlan durmuş bize bakıyor. Daha iyi görebiliyoruz artık, boylarını, baktıkları yerleri tümüyle seçebiliyoruz."

"Ah, oğlanlar," dedi Mattis, soğukça, "onlar çok olsun istemeyiz."

"Bir bisikletli durdu."

"Yok, bakkala gidiyor."

"Neyse. Bir kımıldanma oldu en azından," dedi Mattis, içten bir tavırla. Çok yorulmaya başlamıştı, kolları uyuşuyordu. Böyle hızlı kürek çekmek ona göre değildi, öte yandan şimdi cayamazdı. Omzunun üzerinden şöyle bir bakınca iskelede bir yığın insan gördü. Bunun üzerine tüm ilgisini kayığı sonuna dek dümdüz tutmaya yöneltti.

Deli'nin geldiğini, ancak bunun bildikleri Deli'ye benzemediğini gören daha çok kişi iskeleye yığılmaya başlamıştı. Bu karaya çıkmayı görmek için durmaya değerdi: Kayık, uzak kıyılarda kazandığı savaştan dönüyormuş gibi, parlak güneşin altında ışıltılar saçarak yaklaşırken içinde iki güneş yanığı kız iskeleden yana arkadaşça, usulca el sallıyordu. Mattis yönetimi eline almıştı, kürek çekmekle ilgili bilmediği yoktu, kayığı güvenle, dosdoğru kullanıyordu; deli olmaktan çok uzaktı.

İşler en küçük ayrıntısına dek yolunda gidiyordu.

Mattis'in kendi kayığı arkadan gelmeyi sürdürüyordu, ancak biraz su aldığından yolculuğu ağırlaştırmıştı. Mattis yine de, iskele direklerine çarpmamak için dönmek zorunda kalana dek, hızını korumayı başarmıştı. İzleyenler arasında onun bitip tükenmeye ne ölçüde yaklaştığını anlayan yoktu – ayrıca coşkuyla mutluluktan yeniden gücünü toplamaya başlamıştı.

İskelede onları karşılamayı bekleyen küçük bir kalabalık vardı. En az beş altı kişi. Bu altı kişiden kaçı gördüğünü daha sonra anlatabilirdi! Amaçlanan da buydu. Altı çarpı altı çarpı altı çarpı altı, en az.

Mattis bitirişi nasıl yapacağını düşünme olanağı bulmuştu, şimdi bunun sırası gelmişti. Kayık iskelenin kenarına sokulurken buyurgan, ağırbaşlı bir tavırla kürekleri iki yanına bırakıp doğruldu.

"Artık küreklere sizin geçmeniz gerek kızlar," dedi usulca, ancak iskeledekilerin duymasına yetecek yükseklikte bir sesle, "karaya ulaştık."

"Bunu onlar da görebiliyor sanırım." diye boşboğazlık etti, bir oğlan. Öte yandan kalabalıktan yükselen bir ses onu hemen susturdu.

"Kapa çeneni."

"Şimdi kendi kayığımı alayım," diye sürdürdü Mattis, kızlara dönerek.

Kızların yüzünde canlı gülümsemeler vardı.

Karadaki küçük kalabalık büyülenmiş gibiydi, kımıldamaya kalkışan yoktu. İlkin, kendine güvenen iki kız vardı, ancak burada bitmiyordu – yapması gerekenleri eli titremeden, kolaylıkla yapan Deli'yi tanımakta güçlük çekiyorlardı. Az önceki oğlan, Mattis'in eski püskü kayığına bakarak, mızmızlanan sesiyle bir girişimde daha bulundu:

"Dibi mi boyladın, Mattis?"

Mattis onu duymamış göründü. Kendisininkini yeni kayıktan çözdü usulca. Ardından yine kızlara döndü: "Anna, Inger," dedi, bu adların söylenmesi gereken özel biçimle.

İskelenin ucunda durmuş, duygularını denetlemeye çalışan Mattis'e baktı kızlar.

"Sağ olun," dedi, iskeledeki onca kişinin ortasında. Böyle durmak, birilerine böyle sözler etmek onun için büsbütün yeniydi.

Altın kızlar, Anna'yla Inger şöyle yanıtladı:

"Sen sağ ol, Per. Bunu unutmayacağız."

Sanırım şimdi ölebilirim, diye geçirdi içinden Mattis. Ardından kendini topladı. Yok, o durumda bu bana artık mutluluk vermez.

Oğlanın sesi çınladı:

"Per mi? Onun adı Per değil. Mattis bu."

Mattis sırtından bıçaklanmış gibiydi – üstelik bununla bitseydi bir de. Oğlanın tüm gerçeği açığa vurması gerekmeseydi. "Deli bu. Biz ona öyle diyoruz." Tanrım, böyle söylemesinler.

Dişini sıkıp bekledi.

Onu kurtardılar. Anna'yla Inger başardı bunu, diye düşündü. Kayıkta ışıltılar saçan genç kızlar açıkça Mattis'ten yana çıkmış, konuşan oğlana soğukça bakmışlardı.

"Mattis ya da Per, bizim için değişen yok," dediler gururla, ağzının payını alan oğlan da susmak zorunda kaldı.

Kollarıyla çemberler çizdiler:

"Sağ ol Per. Artık eve gidiyoruz. Belki yine görüşürüz."

Kızlar uzaklaştı. Mattis yutkunarak bekledi. Ancak başını dik tuttu. Ardından döküntü kayığını bir demir halkaya bağladı.

Orada bulunan beş altı kişiden soru soran çıkmadı; bir gizemin etkisi altındaydılar. Utanmış gibiydiler. Aralarından biri Mattis'e şöyle bile dedi:

"Sana el sallıyorlar."

Mattis çabucak dikilip el sallayarak karşılık verdi. Kayık hızla küçülüyordu. Kızlar da kürek çekmekte iyiydi, öte yandan artık kolaydı.

Sonra, kalabalıktan biri, yüreklilik gösterebildi:

"Evet, iyi başardın, Mattis."

Mattis güçlüydü artık.

"Doğru, iyi başardım," diye yanıtladı.

Oğlan yeniden canlandı:

"Kızları yine gezdirecek misin?"

"Evet, belki," diye yanıtladı Mattis, gözünü bile kırpmadan.

İnanıyordu. Söyler söylemez inanmıştı buna. Niye bir daha olmasın?

Dosdoğru oğlana döndü, "Bugün yapmadığımız kalmadı," diye ekledi.

Biri güldü, ancak tatsız bir gülüş değildi bu. En azından Mattis tatsız bulmamıştı. Burada işi bitmişti, yürüyüp gidebilirdi. İskeledekiler onun arkadaşıydı; onu iyi karşılamış, açığa vurmamışlardı. Öte yandan Mattis yürümüyordu – eve, Hege'nin yanına kanatlar üzerinde taşınıyordu. Yol boyunca gözünü gölden ayırmadı: Uzaklaşan kayık küçülmeyi sürdürüyordu – işte öyle.

23

Eve vardığında coşkusu biraz azalmış, tam kıvamına gelmişti; böylece tüm olanları düzgünce anlatabilirdi. Mutlu kayık, mavi kayalıkların ardında yitip gitmişti – Mattis onu bir daha göremeyeceğini anlamıştı. Buradan gitmek üzere olan kızlarla yine karşılaşma olasılığı yoktu.

Yine de yadsınamaz gerçeklikteki bu olay çok büyüktü. Ablasına anlatacaklarına en küçük bir yalan kırıntısı eklemesi gerekmiyordu, gerçeğin kendisi yeter de artardı.

Onu dinlerken arada sırada mırıldanarak karşılık veren Hege kendini örgüsüne anlaşılandan çok kaptırmış gibiydi.

"Dinliyorsun, öyle değil mi?" diye sordu. "Böyle olaylar kişinin yaşamında bir kez başından geçer."

"Dinlemez miyim," diye yanıtladı Hege, "bir parçasını bile kaçırmadım, başından sonuna anlatabilirim."

Mattis yalnızca bir kez olması, bir daha gerçekleşmemesi gibi düşüncelerin üzüntü veren yanı üzerinde durmadı o sırada; onları olayı yüceltmekte kullanmayı seçti.

Öyküsünü anlatmayı sürdürdü. İki kızla birlikte başından inanılmaz çok sayıda olay geçmişti. Hege yüzünde mutlu bir ifadeyle dinledi. Mattis onun örgüyü elinden bırakmamasına biraz kızmıştı. Pazar günleri örgü örmezdi – bu olayın önemi de pazar gününden az değildi kesinlikle. Sonunda dayanamadı:

"Hırkayı elinden bırakamaz mısın biraz?"

"Niye?"

"Benim için bugün pazar gibi."

Hege hırkayı kucağına koyup dinlemeye yoğunlaştı. Mattis can alıcı bir yere gelmişti. Anna'yla Inger'in ayrılırken ona esenlik dileyişini büyük bir mutlulukla anlattı.

"Bunu unutmayacağız," demişlerdi. "Per ya da Mattis, bizim için değişen yok," demişlerdi.

Hayır, Anna'yla Inger göle bir daha gelmedi. Öte yandan Mattis öncekinden değişik bir yaşam sürüyordu. Kendine güveni artmıştı; yolda yürürken ayaklarını yere daha sağlam basıyordu, bakkala girişi bir başkaydı. Olanları bilmeyen kalmamıştı, yüzlerinden okunuyordu bu. İlk altı kişi görevlerinin gereğini yerine getirmiş, geri kalan taşlar yerine oturmuştu.

Bakkalda işler artık şöyle yürüyordu: Adam küçük bir kese kâğıdına doldurduğu kahveyi özenle tartarken öylesine soruyordu:

"Göle açılıyor musun bugünlerde?"

"Yok."

Mattis de kısaca, öylesine yanıt veriyordu; öte yandan içten içe gülüyordu. Büyük olaylardan böyle söz edilirdi. Yakınlarda onun arkasından kötü konuşan da bu adamdı, biliyordu; ancak bu olmamış gibi yapılabilirdi. Mattis ilk alışverişlerde şekerleme almamak için de çok özen gösterdi – artık kâfur şekerlemeleri de neydi? Kahvesi, toz şekeriyle, sık ormanlardan gelen bir oduncu gibi çıkıyordu kapıdan.

Ardından Anna'yla Inger gerçekten gitti mi, öğrenebildi – kızların kaldığı yerden birileriyle karşılaşınca sorma yürekliliğini göstermişti. Bitmişti tatilleri.

24

Yaz boyunca yüzünü göstermeme düşünceliliğini gösteren kötü hava geldi kızların yerine. Er ya da geç gelecekti. Fırtına, göldeki olaydan dört gün sonra koptu. Dördüncü sabahta.

Mattis tahta kulübeden dışarı çıkar çıkmaz durumu anladı: Kurşun gibi ağır hava şakaya gelmezdi. Karanlık gökyüzü kımıltısızdı. Böyle bulutlar yalnızca yağmur anlamına da gelebilirdi, ancak yine de... Mattis çok geçmeden bedeninde de benzer bir ağırlık duymuş, kendisini neyin beklediğini anlamıştı. Tüm gücü eriyip gitmiş gibiydi. Bu sırada Hege'nin yüzündeki ifadeyi yakından izliyordu.

Hege önemli bir durum yokmuş gibi davranmayı sürdürüyordu.

"Görmüyor musun!" diye bağırdı, sonunda.

"Sıradışı bir durum görmüyorum," diye yanıtlayan Hege, evi toplama işine döndü, "sen ne görüyorsun?"

"Fırtına."

"Ah, bu mu yalnızca?"

Mattis amaçsızca girip çıkıyordu. Fırtınalardan korktuğu yıllar içinde, durumu değerlendirmekte kullandığı pek çok değişik belirtiyi tanımayı öğrenmişti. En güvenilir olanı, içini dışını saran ağırlık duygusuydu.

Hege yatıştırırcasına konuştu: "Bundan bir kötülük gelmez. Senin şu fırtınan çok geçmeden diner."

"Bugün beni böyle kandıramazsın," dedi, "gökyüzünün böyle karardığını görmemiştim."

Bunu söyler söylemez uzaklarda gök gürledi. Daha uyanmamış bir gürlemeydi bu, ancak yine de korkutucuydu.

Mattis soldu.

"İşittin mi?"

"Evet, işittim; bir daha gürlemeyebilir. Gevşemeye çalış," dedi Hege, "bu kez *burada* bekle biraz, göreceğin gibi burası da güvenli."

"Senin bardakları yıkadığını gördüğüm gibi fırtınanın gelişini de görebiliyorum. Dinle!"

Gök bir daha gürledi, bu kez biraz daha güçlüydü – böyle başlardı.

"Yine de biraz bekle," dedi Hege.

"Sen de benimle gelsene," dedi Mattis, giderek daha çok geriliyordu.

"Yok daha neler. Bekle diyorum."

Bu durumda Mattis tüm yakarışlara, öğütlere sağırlaşırdı. Yüzü yeşile çalmaya başlarken fırtınalarda saklanageldiği sığınağına doğru yola çıkmıştı bile. Ayakyolu en güvenli yerdi. Mattis yıllar içinde yıldırımla, yıldırımın sonuçlarıyla ilgili pek çok bilgi toplamıştı – ancak ayakyoluna yıldırım düştüğünü işitmemişti. Anlaması güç olsa da doğruydu.

İçeri giremeden üçüncü gök gürültüsüne tutuldu – bu kez çok daha yakındı. Ayrıca ürkütücü bir sessizlik çökmüştü ortalığa. Kuşlar ötmüyordu. Tek işitebildiği, akım yüklü havada mavi bir belirsizlik biçiminde önünden geçip giden at sineğinin vızıltısıydı.

Kapıyı sıkıca kapadı.

Fırtınanın tüm gücüyle kopmasına az kalmıştı. Dışarıda şimşekler yumuşak, uğursuz bir tıslamayla çakıyordu; Mattis gözlerini

yumup çömeldi, bir, iki, üç, diye saydıktan sonra gürültü geldi. Parmaklarını kulaklarına saplayıp çevirdi, korkunç sesler çıkardı; ancak gök böylesine gürlerken bunların pek yararı yoktu.

Yok! Şuna bak!

Giderek de kuduruyordu.

Üstelik Hege tam ortasındaydı.

Şimdi ne yapıyordu? Böyle bir havada da hırka mı örüyordu? Dört bir yanda şimşekler çınlarken? Yok, olamaz. Bunu düşünebilmesi gerekir.

Fırtına sürüyordu. Şimdiye dek yağmur yağmamıştı. Mattis fırtınanın ilk, en kötü, yağmursuz aşamasındaydı. Kim bilir, eski kurallar bugün değişebilirdi – belki burası artık güvenli değildi.

Sonuçta o gün de er ya da geç gelir. Er ya da geç gelmeyen kalmaz.

Burası da güvenli değil.

Parmaklarını kulaklarına bastırıp durdu. Şimşeklerle gürültüler birlikte gelir olmuştu. Bırak gelsinler, diye geçirdi içinden, korkudan uyuşmuş bir durumda. Bir, iki, üç. Şimşekle gürültünün aralığını değil, ömrünün kalanını sayıyordu. Yerin sarsıldığı duygusuna kapıldı, en az bir kez sarsılmıştı. Bardaktan boşanırcasına yağıyordu artık. Sanırım giderek daha çok korkuyorum, giderek daha korkutucu olduğundan.

Hege en küçük bir korku duymaksızın mutfakta oturuyor. Korkusuz o.

Sıkıntı uzun sürdü. Yağmur çatıyı dövüyordu. İçeri sular sızıyordu – çatının durumu kötüydü, evdeki başka yerler gibi.

Öte yandan fırtına da bitmek zorundaydı. En azından fırtına yön değiştirmişti, çok iyiydi bu.

Demek bugün de kuralın dışına çıkmayacaktı.

Sığınak güvenilirliğini kanıtlamıştı. Düşünceleri yatışan Mattis'in bedeni de gevşemeye başladı. Yine de birkaç önemsiz gök gürül-

tüsü çalınıyordu kulağına, yağmur da sürüyordu. Öte yandan fırtınayı geride bırakmak olağanüstüydü. Çok geçmeden kötü havanın son kalıntıları arasında Hege'nin yanına koşacaktı.

Şimdi!

Kapıyı hızla açıp yağmura daldı. Islak yapraklarla otların güçlü kokusunu duydu. Böyle durumlar dışında alınmazdı bu koku.

Parlak ateşlerin içinden, diye düşündü, basamakta durmuş üzerindeki suları silkelerken. Hege'nin içeride usulca oturduğundan kuşkusu yoktu. Bir fırtına Hege'yi kaçırtamazdı.

İşte, ablası orada örgüsüyle ilgileniyordu. En azından şimdi bunu yapıyordu.

"Fırtına boyunca böyle oturdun mu?"

"İşte buradasın," dedi Hege, onun sorusuna yanıt vermeden.

"Parlak ateşlerin içinden," dedi Mattis, ıslak yüzüne birdenbire gururlu, kendine güvenen bir gülümseme yerleşti.

25

Fırtına ertesinde Mattis yapageldiği üzere çevreye bakınmaya gitti. Bedeni yenilenmiş, düzelmiş gibi geliyordu ona. Yamaçlardan aşağı ak köpüklü dereler akıyordu. Ancak Mattis bu kez çok uzağa gitmedi, birdenbire durdu, olduğu yere çakılıp kaldı. Bu da ne demek şimdi!

Titrek kavaklar, Mattis'le – Hege'ydi sorun; artık yalnızca biri yükseliyordu göğe. Öbürü yıldırımla parçalanmıştı; dibinde bir yerlerde azıcık parlak gövde kalmıştı geri. Yangın çıkmamıştı, yağmur ateşi çabucak söndürmüş olmalıydı.

Ölüm orada yüzünü göstermişti.

Mattis orada kımıldamadan uzun süre durdu. Bu – bir tür kötü belirtiydi. İyi de kim için? Titrek kavaklardan hangisi Mattis hangisi Hege'ydi?

İlkin Hege'ye seslenmek istedi, ancak kendini durdurdu. Hege hangi ağacın kim olduğunu biliyor olabilirdi; bu durumda Mattis açıkça konuşmaya kalkışamazdı. Öte yandan kötü belirtinin kim için olduğunu bulmalıydı, uyanık davranmak için elinden geleni yapması gerekiyordu.

Usulca Hege'nin yanına döndü:

"Gerçekten oturmuş örgü mü örüyordun?"

"Evet." Mattis'in sözlerini anlamak kolaydı.

"İşler kötüye gidebilirdi."

"Öyle mi?"

"Çitin öbür yanına yıldırım düşmüş," dedi, bir yargıyı duyurur-casına ağır başlı bir tavırla.

"Gerçekten mi?" dedi Hege. "Evet, bir gök gürültüsü öbürlerinden çok daha kötüydü."

"Bir ağacı yakmış."

"Bak sen." dedi Hege, ilmeklerini sayarak.

"Kuru kavaklardan biri!"

Hege gözünü bile kırpmadı.

"Öyle mi?" dedi.

"Bunun da senin için bir önemi yoksa," dedi Mattis, kızarak, "senin için önemli olan yok demektir."

"Kuru ağaçlar yıldırımı çeker," dedi Hege.

Düşünmeden söylemişti bunu. Dosdoğru.

"Git bak bakalım başka bir yere yıldırım düşmüş mü, Mattis," diye sürdürdü sözlerini.

"Peki," dedi, istekli bir sesle; bu üstesinden gelebileceği, yalın bir görevdi.

Dışarı çıkınca ağaçların tepelerini incelemeye başladı. Hege'nin onu kandırdığını anladı çok geçmeden. Yıldırım düşen kavağı konuşmak istemediği için bu ağaç sayma oyununu uydurmuştu. İyi de niye kavaktan söz etmek istemiyordu?

Mattis dönüp durumu bildirdi:

"Başka yıldırım yok."

"İyi," dedi Hege. İşte öyle.

Öte yandan titrek kavağa yıldırım düşmesi Mattis'i mutsuz etmişti. Girip çıkıyor, yolda dolanıp duruyordu. Ancak sorununa çözüm bulamamıştı.

Ölüm kalım konusu, diye düşündü birdenbire.

Kim vurulmuştu?

Hege'nin ağzından başka söz alamıyordu, ablası bildiklerini söylemeye yanaşmamıştı. Mattis'in başkalarına başvurmak dışında seçeneği yoktu – öte yandan bunun düşüncesi bile ürkütüyordu onu. Bilgece davranması da gerekecekti. Sonuçta ölüm kalım söz konusuydu. Hege değilse ben.

Kim olsun isterdin, diye sordu, içinden bir ses.

"Böyle düşünmemelisin!" dedi kendi kendine, düşüncelerini birdenbire durdurarak. "Bunu düşünmeyi bıraktım."

Bakkala gitmeyi istiyormuş gibi yapması gerekecekti, artık oraya daha sık gider olmuştu. Yakınlarda, iskelede başından geçen büyük olaydan sonra, bakkala oradakilerin gözü önünde girişi öncekiler gibi değildi. Ona göre artık saygıdeğer biriydi – öyle kızlarla gölde kürek çekmek olağanüstü bir başarıydı.

Bir öğleden sonra şöyle soruverdi:

"Bakkala gidip alışveriş yapmamı istiyor musun?"

Tıraş bile olmuştu.

"Bugünlerde başka birisin," dedi Hege, "bakkala gitmek için beni sıkıştırıp duruyorsun."

Mattis karşı çıkmadı. Hege bu yolculuğun gerçek nedenini, bunun bir ölüm kalım konusu olduğunu bilmiyordu.

"Para ne olacak?" diye sordu Mattis, küçüldüğü duygusuna kapılarak.

Hege alışveriş için para bulup çıkardı, biraz da Mattis'e verdi.

"Bununla—"

"Bu kez şeker istemiyorum," dedi çabucak, "bunu düşündüysen."

"Neden istemiyorsun? Para durumumuz öncesinden daha kötü değil."

"Yıldırımlar ağaçları devirirken şekerleri nasıl düşünebiliyorsun?" diye sordu Mattis, üstü kapalı da olsa gizli konuya değinmeyi başararak. Öte yandan bunun Hege üzerinde bir etkisi olmamıştı.

"Şeker almamanı anlayamıyorum," dedi Hege, umursamazlığıyla onu ürküterek.

"Düşünecek daha önemli konular var kuşkusuz. Bunu anladığını sanıyorum."

"Al şu parayı, Mattis," dedi Hege, tavrını değiştirmeden. "Şimdiye dek yaptığın gibi kendine şekerleme al."

"Ayağını denk al!" dedi Mattis, büyük bir kaygıya kapılarak. Paranın üstünü masaya bıraktı, böylece alınacaklardan yalnızca önemli olanlara yetecek para kaldı yanında. Hege onu daha çok ürkütmeden evden çıkması gerekiyordu Mattis'in.

Ona gereken ana yolda dolaşmak, yakın komşularıyla görüşmek için bir gerekçeydi – onlar iki kuru kavakla ilgili başkalarından daha çoğunu biliyor olmalıydı. Bakkal, hangi ağacın kim olduğunu bilemeyecek ölçüde uzakta oturuyordu. Mattis kime yıldırım düştüğünü bulmak zorundaydı.

Öğleden sonra yolda buralılar olmazdı pek, çoğu çalışıyordu. Mattis bunu unutmuştu. Arabalar yanından ıslık çalarak geçiyordu. Mattis bakkala gidip soğukkanlı, buyurgan bir tavırla alışverişini yaptı. Alışıldığı üzere içeride tanımadığı birkaç kişi vardı, bisküviyle limonata alan tatilciler.

Mattis çıkmak üzereyken utanç verici bir durum ortaya çıktı. Mattis bu kez şekerleme istemeyince bakkal onun yeterince parası olmadığını düşünmüş olmalıydı – çabucak birkaç kâfur şekerlemesi çıkarıp bir kâğıt külaha doldurdu. Göz kırparak külahı Mattis'in aldığı öteberinin yanına koydu.

Mattis kızardı. Bakkalın bu türden tavırları çocuklara sergilediğini görmüştü. Satın aldıklarını hızla kapıp şekerlemeleri orada bıraktı.

"Bunu da al," dedi bakkal, "parasını daha sonra ödeyebilirsin."

Bu sözler Mattis'i utandırdı. Bir çocuk gibi eline şekerleme veriliyordu – oysa o yıkılan ağaçlar, yıldırımlar, ölüm belirtileri gibi çok önemli konular biliyordu. Sağ ol anlamında birtakım mırıldanmalar eşliğinde armağanı aldı, şekerlerden birini ağzına bile attı. Kendini küçük görmesine yol açılmıştı. İşin kötüsü, bakkal yalnızca anlayış göstermeye çalışıyordu. Mattis durumu kurtarmaya çalışmak zorundaydı.

"Sanırım elinden gelmiyor," dedi yüksek sesle, bakkala.

Bu daha iyiydi. Bakkal ona bakakaldı:

"Ne gelmiyor elimden?"

"Ne olacak, böyle olmamak!" diye yanıtladı Mattis, durumu oldukça iyi çekip çevirdiğini düşünerek.

Yeniden güven duygusuna kavuşan adam mutlu mutlu güldü:

"Yok, umarım dediğin gibidir."

Mattis çıktı.

Dışarıda şekerleme yemeden edemedi. İki yanağına birer şeker yerleştirip tatlı sıvıları diline sızmaya bıraktı –bunu son yapışının üzerinden çok geçmiş gibi geliyordu ona.

Bu sırada yolda tanımadıkları dışında kimseyle karşılaşmıyordu. Yanından geçen arabalara boş boş bakarak yürüyor, bulunduğu yerden görünen kuru ağaçlara doğru gidiyordu. Öte yandan iş günü sonunda bitmiş, tarlalarda çalışanlar evlerine dönmeye başlamışlardı. Başka çiftçiler için çalışanlar birer ikişer yola çıkmışlardı. Bir adam geliyordu, Mattis bir açılış sorusuyla ona doğru yaklaştı:

"Bugün neler yaptın bakalım?"

Kötü bir seçimdi. Adam yorgundu, Mattis'e ters ters baktı.

"Sen neler yaptın bakalım?" diye karşılık verip yoluna gitmeye davrandı.

Mattis irkildi. Ancak korkuya kapılamazdı şimdi.

"Önemli bir sorum var," dedi, ağırbaşlı bir tavırla. "Öbür soruyu başkaları soruyor diye sordum."

Kimle karşı karşıya olduğunu anlayan adamın sesi yumuşamıştı.

"Saman kaldırıyordum, bitirmeyen pek az kişi kaldı," dedi. Yolun kıyısındaki eğik taşa oturdu.

"Çabucak söyle bakalım, neymiş, Mattis. Yorgunluktan, açlıktan ölüyorum."

"Nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum," dedi Mattis, korkuyla, "çabuk diyemem."

"Öyleyse şimdilik bırakalım, daha sonra konuşalım, olur mu?"

Mattis karşılık vermek yerine iki kuru kavağı gösterdi başıyla, ağaçlardan birinin yandığı görülüyordu.

Adam gitmek istiyordu.

"Ne olduğunu söyleyemiyorsan korkarım..."

"Başımla gösteriyorum," diye açıkladı Mattis, onun sözünü keserek.

"Öyle mi?"

"Ne görüyorsun?"

"Orman."

"Bütün orman değil," dedi Mattis, dosdoğru titrek kavaklara bakarak.

"Öyleyse şimdi anladım," dedi saman işçisi, birdenbire utanarak. Mattis onun bilge biri olduğunu düşündü.

"Bu durumda çok uyanık olmalısın," dedi samancıya, "bu benim işimi kolaylaştırdı."

Mattis'in onu neden övdüğünü anlamamıştı adam. Mattis'in sözlerini özenle seçmesi önemliydi şimdi.

"Şu iki ağacı görüyor musun?" diye sordu, oldukça mutlu bir tavırla.

"Evet."

"Peki yıldırımın birine ne yaptığını da görüyor musun?"

"Görmez miyim!" dedi, uyanık adam.

Mattis temeli atmıştı.

"Peki kim o?"

Soru sorulmuştu, ancak konuşmanın sonu oldu bu; adam değişiverdi.

"Anlamıyorum," dedi kısaca, daha da konuşmak istemedi.

Mattis inledi. Karşısındaki bunu çok iyi biliyor olmalıydı. Bu yüzden konuşmak istemiyordu.

"Şimdi evde oturan, değil mi?" diye sordu Mattis, işlediği suçun altında ezilerek. Çok kötü, çok uğursuz bir iş yaptığını biliyordu.

Anlamamış görünen samancı, "Kim ne?" diye sordu.

Mattis gerilmeye başlamıştı. Kim ne? Evet, kim ne! Düşünme yürekliliği gösteremiyordu.

"Yok, önemli değil!" dedi korkuyla. "Öyle demek istemedim! Oturmuş kahve yapıyordur, sorun yok. Başkaları gibi o da oturmuş kahve yapıyor!"

Daha dinlemek istemediği belli olan samancı taştan kalktı.

"Eve gitmem gerek. Yarın yine iş var, bilirsin."

Öte yandan çözüme bu ölçüde yaklaşan Mattis yine baştan çıkıverdi. Dolandırarak sormalıydı.

"Kim hangi kavak?"

"Bilmiyorum."

Samancı bunu elinden geldiğince ters bir sesle söyleyerek başka soruların önünü aldı. Ardından gitti.

Mattis bilinmezler içinde, kendi sözlerinin korkusuyla baş başa kaldı. Bu konuyu başka birine sormaktan çekiniyordu.

26

Mattis içten içe bunun kuşkusuz Hege olduğunu, yıldırımın kavak Hege üzerinde iz bıraktığını biliyordu. Hege yaşça büyüktü de. Öte yandan Mattis bu düşüncelerin kendisinin olduğuna inanmaya yanaşmıyordu – o sıralar bunları kötü biri düşünüyordu Mattis için.

"Yaşam bilinmez," dedi, Hege'ye, "senin için de, benim için de."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Hege. Mattis'le bir ömür geçirmek onu böyle sorular sormaya alıştırmıştı.

"Söyleyemem, ancak çok kötü," diye karşılık verdi, "bilinmez derken çok kötü demek istiyorum."

"Ah, bence eskisi gibi üstesinden gelmeyi sürdürürüz," dedi Hege. "Çok örgü isteniyor, neredeyse altından kalkamayacağım."

Mattis ablasının çabucak parayla yemek konusuna geçtiğini anladı.

"Yemekten mi söz ediyorsun?"

"Başka neden söz edeceğim?"

Mattis şaşkına döndü. Karanlık gölgelerin Hege'ye sokulduğunu görebiliyordu. Onu uyarmalıydı.

"Vurulan kuşu unuttun mu?"

"Yok."

"Onu da demek istemiyorum."

Hege ses çıkarmadan bekledi.

"Yalnızca birimizle ilgili, söylemek istediğim!" dedi, içten bir tavırla.

"Neyse, ne olursa olsun üstesinden geliriz," dedi Hege, önemsemezce. "Baksana Mattis," dedi, saçını kenara savurarak, "bugünlerde çok anlaşılmaz düşünceler taşıyorsun, seni tanıyamaz oldum."

Bu tanıklık Mattis'i sevindirdi. Hege isteyince onu mutlu edebiliyordu. Bu sevinciyle gidip yalnız başına oturması gerekiyordu Mattis'in.

Öyle tek başına otururken birdenbire irkildi:

"Bunu düşünmemiştim. Hege kuşsa bana ne olacak?"

Bunu düşünmemiştim.

Nasıl düşünürsem düşüneyim kötü görünüyor.

Bu düşünceyi olabildiğince çabuk uzaklaştırdıktan sonra Hege'ye dönüp şöyle dedi:

"Bir daha konuşmayalım bundan."

"Ben de öyle düşünüyorum," dedi ablası.

27

Mattis kayığını getirip onardı, yeniden kullanılabilir duruma getirdi. Bu yaz epey kürek çekmiş, birkaç acınası küçüklükte balık yakalamıştı – ancak çoğunlukla geniş gölde sağa sola dolanıp duruyor, bilinmedik kıyılara doğru gidiyordu. Kürek çekmekte sorun çıkmıyordu: Düşünceleri düzgünce küreklere odaklanabiliyor, karada çalıştığındaki gibi karışmıyordu.

Bu yaz gölde bir yenilik vardı. Anna'yla Inger büyük gölde izlerini bırakmıştı. Onlarla yeniden karşılaşma umudu yoktu – yine de kim bilir? Bir koydan karşısına capcanlı çıkıp ona bakmamaları için bir neden var mıydı? Canlı, güzel bir biçimde dosdoğru ona gelebilirlerdi. Başka ne gerekirdi!

Açıklara doğru kürek çekerken onları karşılayabilirdi artık.

Gelmediler.

Evde Hege'nin yanına gitti:

"Sende bir değişiklik yok mu?"

Hege yanıt vermedi. Öte yandan Mattis sözleriyle onu etkilediğini görebiliyordu.

"Olması gerekiyor mu?"

Durup ona baktı.

"Olabilir," diye yanıtladı, "kimse bilemez. Dur da gözlerine bir bakayım, Hege."

Yok, bunu yapmasını istemedi. Mattis'in ne görmesinden korkuyordu? Birdenbire kendisi de korkuya kapıldı. Onda mı bir terslik vardı?

"Beni bırakmamalısın!" diye patladı.

Hege bakışlarını kaldırdı.

"Seni bırakmam, Mattis. Bırakacak olsam şimdiye dek çoktan bırakırdım."

Doğrusu sıradan bir günde bu Mattis'in yatışmasına yeterdi, ancak bugün başkaydı. Dirliği, düzeni bozulmuştu. Bir de şu bitmek tükenmek bilmeyen örgü işi vardı!

"Biraz bıraksana!" dedi, hırkayı kapıp sıranın üzerine atarak. Ardından Hege'nin bileğini tuttu.

Ablasının gözlerinde bir korku belirti.

"Neler oluyor sana böyle?"

Mattis yalnızca, "Gitmemelisin!" diyebildi.

Karmakarışık düşünceler arasında boğuşuyordu: Yıldırım Hege ağacına düşmüş, kendisi kendi yaşamını kurtarmayı seçmişti. Hege'yi ölümcül bir uğursuzluk bekliyor demekti bu. Mattis onu tutup ayağa kaldırdı. Hege hiç direnç göstermedi, günün birinde Mattis'in dayanamayıp patlayacağını biliyor gibiydi.

"Dışarı gel."

Onunla çıktı.

"Artık burada kalamayız. Uzaklara gitmeliyiz. Olabildiğince uzağa!" dedi. Şaşırmış, ürkmüştü.

"Şimdi gidemeyiz. Yanımıza yiyecek, giysi almak gerek." dedi Hege, soğukkanlı bir tavırla.

"Ne?"

Hege'nin sesindeki durgunluk Mattis'in dengesini büsbütün bozmuştu.

"Uzaklara gideceksek hazırlanmamız gerekir, biliyorsun."

Gitmek, çok sıradanmış gibi konuşuyordu. Mattis korku içinde ilkin bunu gerçek sandı. Ardından şakayı anladı.

"En azından benimle yürüyüşe gel!" diye yalvardı. "En azından ormanda şöyle bir dolaşmaya çıkalım."

Hege ikiletmeden olur dedi.

"Gel hadi, Mattis."

Mattis'in içi içini yiyordu.

"Sana ne yaptığımı bilmiyorsun, Hege," dedi, "kötülük ettim. Yaşamak için ayağını denk alman gerek."

Hege ister istemez irkildi.

"Kes artık, Mattis. Bugün neyin var, bilmiyorum. İkimizin de uzun bir ömür sürmemesi için bir neden yok."

"Bir kötülük yapıldı," dedi Mattis, güçlükle. "Sana söyleyemem."

Hege onu böylesi kötü bir durumda pek görmemişti. Bu kez o, Mattis'in elini tuttu.

"Hadi, gidelim. Bugün senle yürüyüşe çıkıyorum. Orada durma öyle."

Nereye gittiklerini bilmeden, gölle yol arasındaki çam korusuna doğru yürüdüler; orada dar bir geçit vardı.

Öte yandan Mattis başladığını bitirmeliydi, içini kemiren suçunu açığa vurmak zorundaydı.

"Üstelik yapan benim," dedi, "yine de sana söyleyemem. Tıpkı dediğim gibi işte."

"Evet, evet, biliyorum." dedi Hege, onu yatıştırmaya çalışarak. "Duymak istemiyorum. Sorun değil, anlıyor musun? Artık bundan söz etmeyelim, olur mu?"

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?" dedi Mattis, sevinçle.

Bir yere yetişecekmiş gibi hızla yürüyorlardı. Mattis üzüntüyle boğuşuyordu, Hege de onu izlemek zorundaydı. Mattis'le çulluğun kuşların dilini konuştukları bataklığı geçtiler. Mattis

bundan söz etmedi; Hege'nin en küçük kuşkusu olayın tadını kaçırırdı. Bataklığı geride bırakıp sık ormana girdiler. Gerçek ormana gelmişlerdi artık; yerlerde ot yoktu, yalnızca kuru çam iğneleriyle şurada burada yeşil yosunlar vardı.

"Biraz duralım!" dedi Hege, ormanın sessizliğini dinleyerek. Mattis çok sonra, kendisi de yumuşak sessizliği duyar duymaz durdu.

"Neredeyiz?" diye sordu, şaşkınlıkla.

"Evden uzakta değiliz," dedi ablası, anlayışla. "Biraz ormanın içine girdik. Burayı tanımıyor musun?"

Mattis başını kaldırmadı.

"Çok kötüyüm," dedi, "işlediğim suç beni çok üzüyor."

"Mattis, söylediklerimi işitmedin mi: Kes artık!"

"Evet de—"

"Tek söz bile etme. Sorun değil, dediğimi işittin, öyle değil mi?"

"Sorun yokmuş gibi görünmüyor," dedi Mattis, direnerek.

Ne yapacağını şaşıran Hege, "Şuraya otur bakalım!" diye parladı. Durdukları yerde yumuşak, yuvarlak, yosun kaplı bir tepecik vardı.

Mattis istemeye istemeye oturdu. Hege böyle yapmasını istemişti; Hege güçlüydü, istediğini yaptırırdı.

"Beni çok yordun," dedi, onun yanında durup büyük soluklar alarak.

Mattis sustu, karşılık vermedi. Küçük tepecikte oturdular. Çevrelerindeki ormanda tek bir ses yoktu, çarpan yürekleri yatışmaya başladı. Mattis ormanda Hege'nin yanında sessizce oturuyordu, az önce onu üzenlerden daha güzel bir düşünceye kapılmıştı.

"Sen bir kız olsaydın—" dedi birdenbire, ancak çabucak sustu. "Ne saçmalık!" dedi. "Sonuçta bir kızsın. Demek istediğim – başka bir kız olsaydın..."

"Sessiz ol," dedi Hege. "Bugün sana neler oldu böyle. Artık kesmelisin."

Mattis kendisine geldiğine göre Hege'nin onla alışıldık sesle, biraz azarlarcasına konuşması çok doğaldı. Ancak Mattis bunu durdurdu:

"Benden öyle korktun ki yüzüme bile bakamadın," dedi, kafasındaki kız düşüncesini silip.

"Senden mi korktum? Bir kedi bile senden daha korkutucudur. Bunu biliyorsun. Sus da oturalım şurada biraz, yaptıkların için üzülmeyi de bırak."

Hege katıydı. Ona güç veriyordu.

Şunu da ekledi:

"Üzülecek bir iş yapmadın, Mattis. Başkaları yapmış olabilir."

Mattis gevşedi. Hege'nin bilgeliği su götürmezdi. Omuzdan yük kaldırmakta onun üstüne yoktu.

Mattis sevinçle karşılık verdi:

"Çok güzel bir şey söyledin Hege."

"Bu tepecik de güzel," diye ekledi.

Hege de burayı beğenmiş görünüyordu.

"Buraya daha çok gelelim," dedi Mattis.

Öte yandan tepedeki süreleri bitmişti. Sert Hege konuştu:

"Artık kalkalım."

Yine de Mattis'in beklemediği bir tavır sergiledi; hırkalarına koşturmak yerine şöyle deyiverdi:

"Ama hemen eve dönmeyelim, biraz gezelim; ikimiz de kötü günler geçirdik."

"Evet, öyle," dedi Mattis. "Sen yine de üstesinden geldin. Haydi gidelim."

Ablasının bu beklenmedik önerisi karşısında Mattis'in yüzü sevinçle aydınlanmıştı.

Ormanda yer halı gibiydi. Tek söz etmeden, sessizce yürüdüler. Öte yandan burası büyük bir orman değildi. Kendilerini gölün kıyısında buluverdiler. Anna'yla Inger'in yüzdüğü büyük göl.

Suyun dümdüz olduğunu gören Mattis şöyle dedi:

"Bütün gün kayıkla dolaştık."

Hege ayrıntısını sormadı, yeryüzünde başka kayık gezintisi yoktu.

Orada öylece dururlarken Hege istemeden de olsa Mattis adına bir yargıya varmıştı. Mattis'in gölde birilerini kayıkla dolaştırmasını önermişti. Bu tam ona göreydi.

Mattis, uçan bir topu yere düşmeden yakalar gibi üzerine atladı bu önerinin:

"Evet, neden olmasın! Bunu gerçekten yapabilirim!"

"Kızları kayıkla dolaştırmak," dedi Hege.

Mattis ona baktı.

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?"

Öte yandan Hege onu kendisine getirmek zorundaydı:

"Yok. Burada kimse oturmuyor, dört bir yan kırlık, ne gelen var ne giden. Birileri oturuyor olsaydı sen de kayıkçılık yapardın."

Bu düşünce Mattis'i derinden etkiledi. Hege'nin kimsenin oturmamasıyla ilgili söylediklerini dinlemiyordu.

"Evet, neden olmasın," dedi, kendi kendine konuşarak.

Böyle bir işi kendisi düşünemezdi. Hege onu sevindirmek istemişse daha uygun bir öneriyle gelemezdi. Düşüncelere dalan Mattis sessizliğe gömüldü; önünü göremediğinden çalılara takılmaya başladı. Hege biraz konuşmaya çalıştı; ancak Mattis'den homurtular dışında ses çıkmıyordu.

"Artık eve gidelim," dedi Hege. "Benim açımdan dinlenme bitmiştir."

Kıyı boyunca konuşmadan yürüdüler. Mattis kayığını bağladığı yere götürüyordu onu.

"Orada mı kalacaksın?"

"Evet, sen git," dedi Mattis, dalgınca, "kayıkta yapmam gereken çok iş var."

Hege onu bıraktı. Sonunda kendini toplamışa benzeyen Mattis, yokuşun yarısına gelen ablasına bağırdı:

"Bunu niye daha önce söylemedin!"

Hege elini sallamak dışında bir karşılık vermedi. Çok geçmeden de gözden yitti. Bunu niye daha önce söylememişti? Bilge miydi, değil miydi? Bugünkü kaygılar nasıl da güzel sonuçlanmıştı: Yapabileceği bir işte çalışmayı iple çekiyordu Mattis.

Şu yıldırımı bir daha düşünmeyeceğiz, dedi kendine. Bizle ilgili değildi! Yarın dolaştıracak birini bulabilirim, kim bilir.

Şimdi kayığını, Hege'ye yük olmadan, elinden geldiğince güzelleştirmeye bakacaktı.

Mattis ortalık kararana dek çalıştı. Temmuz sonlarında günler uzundu. Mattis bunda da başka işlerde olduğundan daha iyi değildi, ancak o gün kayığın üzerinde – elindeki derme çatma araçlarla – sevgiyle çalışmıştı. Hege onun ertesi gün başlayacağını öğrendi. Neye başlayacaktı? Onun dediğine, neye olacak! Gölde birilerini dolaştırmaya.

"En iyi düşüncen bu!" diye bitirdi, Mattis.

Hege ona gerçeği söylemek zorundaydı:

"Şaka yapıyordum. Karşıdan karşıya geçirecek kimse yok."

"Yine başlamayacaksın böyle, değil mi?" dedi Mattis, kızmışsa da ezilmemişti. "Beni kandırmaya mı çalışıyorsun?"

"Kimse yok dedim."

Biraz düşünen Hege çabucak ekledi:

"Doğrusu, düşündüm de, denemelisin bence. Bir süre denemekte bir kötülük yok. Sana eğlence olur."

Bu sözler Mattis için uzak mırıltılardı, onu ilgilendirmiyordu. Hege neye yol açtığını anlamamıştı. Mattis önemli bir dönemeci geçmişti. Yol, önünde boylu boyunca uzanıyordu.

Çekiç vuruşları başparmağını morartana dek çalışmayı bırakmadı. Karanlıktan çivilerle parmaklarını ayıramaz olmuştu.

Çulluk taşın altında yatıyorsa da iyi bir yaz geçirdiklerini düşündü Mattis, yokuştan çıkarken.

III. BÖLÜM

28

Bugünden başlayarak kayıkçı. Bu düşünce Mattis'in içini ısıttı.

Dümdüz göl onu bekliyordu.

Hege dudaklarından böyle dökülüveren kayıkçı tasarısını gizliyor olmalıydı. Mattis bunu bir yanıyla anlıyordu: Hege onu tüm gün başıboş dolanır görmekten kurtulacağına seviniyordu. Ondan bir az olsun kurtulabileceğine. Ancak Mattis onun bu düşüncesinden çok mutluydu, tasarının gerisindeki gerekçeleri pek önemsemiyordu.

Hege ona ekmek arası yiyecekler sarıp sarmaladı.

"Tümü bana mı?"

"Bütün gün yetmek zorunda, öyle değil mi? Yoksa çabucak dönmeyi mi düşünüyorsun?"

"Yok, yok canım," dedi Mattis. Bir söz verir gibiydi.

Hege görevi başındaki bir kayıkçının yapması gereken ne varsa söyledi.

"Uzun süre biri gelip kürek çekmesini istemezse bile kayıkçının beklemesi gerekir."

Mattis ona bakınca Hege kızardı. Benimsemek istemediği bir tavır sergilenirken yakalanmıştı.

"En dar yerden mi geçmem gerekir?" diye sordu Mattis, gitmek üzereyken.

"Evet, sanırım böyle yapılır."

"Peki, dar yer yoksa ne yapılır?"

"O durumda nereye istersen gidebilirsin," dedi Hege, Mattis de bu çözümü beğendi. Mattis'in son sözleri, "Akşam dönerim," oldu.

Hege başını salladı.

İşler yolunda gidiyordu.

Mattis kayığına oturup küreklerin başına geçti – geriye sadece beklemek kalmıştı.

Gölün o yakasında karşıya geçmek isteyen kimse yoktu. Ancak Mattis iki yakaya da bakmalıydı, çok geçmeden kıyıdan uzaklaştı. Kayık seferlerinin belirli saatleri yoktu, tüm onarımların ardından kayığı denemek de güzeldi. Sonunda kalıcı bir iş bulmaksa daha da güzeldi. Çiftliklerde birinin ona acımasını beklemek bitmişti; becerikli, güçlü kişilerle birlikte çalışmaya kalkıştığı o kötü günler geride kalmıştı. Üstelik böyle bir iş, diye düşündü öne eğilip küreklere iyice asılarak. Yeni bir kayık alacak parayı kazanır kazanmaz bu hurda yığınını kullanmayı bırakacağım. Kayık daha iyi olursa daha çok yolcu getirir. Üstelik kayığıma bindirmeyi en çok istediğim yolcular bile gelebilir.

Dümdüz bir çizgi boyunca kürek çekti. Düşünceleri karışmadı. Gölde kürek çekmek için doğmuş olmalıyım, diye düşündü. Başka işlerle uğraşarak boş yere ömür tüketmişim.

Dosdoğru karşıya geçip bir süre orada bekleyebilirim.

Öte yandan batı kıyısının mavi tepelerine yaklaşınca orada da kimse olmadığını gördü. Neyse, ilk gün olduğundan bu çok doğaldı. Yeni kayıkçı yolcu bulabilmek için adını duyurmalıydı.

Mattis usulca, kıyıdan kıyıdan kürek çekti; ormandan çıkan bir yol var mı görmek istiyordu. Yoktu. Yol olmasa da bekleyecekti – kayığı yanaştırabileceği bir yer olmak zorundaydı. Hege, kayıkçının sürekli beklemesi gerektiğini söylemişti.

Mattis iyiydi; kayığının dibine uzanmış, yüzünü güneşlendiriyordu. Kayıkta ağır bir katran kokusu vardı; önceki akşam deliklere tıkılıp çivilenen yeni katranlı paçavralardan gelen bu kokuyu güzel buluyordu Mattis. Güneşte kavrulan kıyının da kendine özgü, yumuşak, güzel bir kokusu vardı.

Mattis mutlulukla, sevinçle gerindi.

Burada yan gelip yatarken tam gün çalışıyorum bir de!

Gülmeden edemedi.

O orada yatarken kimsenin gelip gittiği yoktu. Kayığı açığa çevirip yeniden kendi kıyısına yöneldi. Orada biri oturmuş bekliyor olabilirdi. Çok geçmeden olay duyulurdu, Mattis'in düzenli denebilecek biçimde karşıya geçip durması görülürdü.

Kayıkçılık böyle bir işti, tüm kıyılarda birden olmak gerekiyordu – ancak bu yapılabilir miydi?

Kayıkçı sözünü mırıldanmayı seviyordu – artık bu oydu, kulağa da kötü gelmiyordu. Daha düz kürek çeken bir kayıkçı yoktur bence. Dümdüzden daha düz kürek çekilmez. Dümen suyunun çabucak silinip gitmesi ne kötü; iz suyun üzerinde günlerce, çizgi çizgi kalmalıydı oysa.

Sonunda kendi kıyısına ulaştığında orada da kimse göremedi. Beş dakika ara verip Hege'ye bir uğramak güzel olurdu, ancak buna direndi. İşine bağlı bir tavırla kıyıda oturup ekmeklerini yedi. Hege bu kez ona söyleyecek söz bulamayacaktı; Mattis artık ona yük olmayacaktı; işte burada durmuş ekmeklerini yiyordu.

Hişt.

Kulak kesildi.

Deminden beri kulak kesilmişti. Batı yönünden biri seslenmiyor muydu? Ağzı ekmekle dolu olarak uzun süre dinledi. Yok, böyle geniş bir gölün karşısına kimse sesini ulaştıramazdı. Öte yandan işte biri bağırıyordu!

Mattis çabucak küreklere sarıldı. Bu bağırışta tanıdık bir yan da vardı. Hege olabilirdi, ancak onun bu yakada olduğu düşünülürse buna olanak yoktu.

Hege ta öteki kıyıdan bağırıyor, diye mırıldandı; ardından birdenbire durdu.

Biri sesleniyor mu?

İlk günümde böyle bir seslenme. Böyle büyük bir göl boyunca seslenebilen biri, korkacağım neredeyse. Yok, Hege'dir —

Saçmalık.

Neyse, gece değil. Öte yandan, kayıkçılar gece yarısı da çalışmak zorundadır, sanırım. Yolcular gölün karşısından gece de gündüz de seslenir.

En azından seslenme durmuştu şimdi. Mattis güneşin altında canla başla küreklere yüklenmekten kan ter içinde kalmıştı. Önemli değildi. Kayıkçılığın üstesinden geliyordu, önemli olan buydu. Düşünceleri kürekleri yerinde tutuyordu.

Ancak burada kimse yoktu. Birini ne gördü, ne işitti. Kıyıdaki tepeler uzun, yumuşak, ağaçlık yokuşlar boyunca yükseliyordu. Göz alabildiğine ormanlıktı, görünürde tek bir ev bile yoktu. En yüksek tepenin ilerisinde de kimse oturmuyordu, yukarısı uçsuz bucaksız bozkırdı.

Kim seslenmişti?

Kimse seslenmedi, kimse gölün karşısına seslenemez, dedi katı bir sesle. Öte yandan burada bir terslik vardı. Mattis kayıkçılık işini böyle önemserken çok geçmeden tepelerden biri inmek zorundaydı. Kayıkçı, yolcularını böyle karşılamalıydı. Tepeler ıssız görünüyordu. Sıradan seslerin üzerinde bir sesle kimdi bağıran?

Kayıkçının da seslenmesi gerekmez miydi? Mattis doğruldu; yüksek, ürkütücü bir sesle bağırdı. Kolay bir iş değildi.

Yanıt yankıdan başkası değildi.

"İşte geldim!" diye bağırdı Mattis, binlerce gizem barındıran tepelere doğru.

Yok, kimse gelmedi. Gölün bu yakasında kayık gerekmiyordu.

Böyle olmamalıydı.

Evet, ancak Hege bunun bekleme işi olduğunu söylemişti, diye kendisini yatıştırmaya çalıştı.

Yine de biri seslendi bana!

Mattis var gücüyle kulak kesilirken, çevresinde ne varsa sessizliğe gömüldü, onunla kulak kesilir oldu.

Ardından gölün karşı yakasından bir seslenme duyuldu. Kendi kıyısından. Uzaklıklara aldırmayan sesle. Bir kez daha Hege'nin yalnız sesiydi bu; kayığı ya da neyse onu, çağırıyordu.

"Peki!" diye karşılık verdi Mattis, titreyen sesiyle. Acınası kayığını döndürdü. Ancak yolu uzundu.

Bir kez daha yola çıkmıştı. Öte yandan yavaş gidiyordu; sürekli en yüksek hızda gidemezdi sonuçta. Yine de yolcuları karşıya geçireceğim, diye söz verdi kendine.

Dümdüz gitmeyi elden bırakmamıştı. Kürek çekmesinde sorun yoktu. Küreklere asıla asıla kendi kıyısına ulaşınca orada da kimse olmadığını görüp yıkıldı. Evden inen yokuşun dibindeki tanıdık kumsal ıssızdı. Yutkundu. Korkmuştu. Tanıdık kumsal onu korkutmuştu. Hege'ye koşmaktan başka elinden ne gelirdi! Ona seslenenin ablası olduğuna inanmaya yanaşmıyordu.

Sandalı bağlayıp yokuşu koşarak çıktı. Arkasına bakmak istemiyordu.

Hege alabildiğine soğukkanlı bir tavırla örgüsünü örüyordu. Kardeşinin böyle çabuk dönmesine kızmış gibi görünmüyordu. "Döndün mü şimdiden?" dedi yalnızca.

"Sandığın gibi değil!" dedi Mattis. "Gölde anlaşılmaz bir iş var."

"Anlaşılmaz mı?"

"Bana sesleniyordun!" dedi, kendinden geçerek. "Buna ne diyeceksin!"

"Saçmalama, Mattis."

"Bir kıyıya geçiyorum, ötekinden sesleniliyor! Senin sesin. Gölün karşısına ulaşıyor. Anlaşılmaz değil mi?"

"Böyle bir sesleniş olmaz," dedi Hege, çabucak. Kötü etkilendiği ortadaydı.

"Benim kulaklarımın nasıl iyi duyduğunu bilirsin," dedi Mattis.

"Yok, kayıkçılığı çok seviyorsun, bu yüzden sesler duyup duruyorsun. Olmayan şeylere kulak kabartmak iyi değil. Şimdi git, işinin başına dön. Gölde anlaşılmaz bir durum yok."

Sözleri Mattis'i yatıştırdı.

"Caymayı düşünmüyordum."

"Biliyorum. Git haydi."

Böylece yatışan Mattis göle döndü. Ancak kayığa ulaşır ulaşmaz kulak kabartmaya başladı. Çok geçmeden de çeşit çeşit anlaşılmaz sesler işitmeye başladı. Tüm seslerin üstüne çıkanıysa onun işitmek istediğiydi: Kayık çağrısı, buyurgan, istekli; ayrıca tıpkı eskisi gibi Hege'nin sesiyle.

Yaşamımda ilk kez kalıcı bir işte çalışmamdan olmalı, diye düşündü. Bu yüzden böyle sesler duyuyorum. Hege de öyle dedi.

Kayık çağrısı da işitmek istediği sesti sonuçta. Çağıranların kendilerini niye göstermediklerini anlayamıyordu doğrusu, ancak bu da yakında değişecek olmalıydı.

Gerçekten güçtü. İlk günümde beni sınamak istiyorlar, diye düşündü. Başarısızlığa uğramayacağım!

Kayığı çevirip batıdaki uzak tepelere yönelerek bir başka yorucu yolcuğa çıktı.

Seslenen yoktu.

Sonunda karşıya ulaştığında kolları ağrıyordu. Kıyıyı ıssız bulmayı, çeşitli korkularla karşılaşmayı bekliyordu. Güle söyleye başlayan gün gergin, yorucu bir duruma gelmişti. Ancak sınav böyleydi – kayık dibe sürünürken Mattis ayağa kalktı, tanımadığı bu durumu ele aldı.

Issız kıyının gizemlerini açığa çıkarmak için onlara döndü.

"Oradaysanız seslenin!" diye bağırdı, tepelere doğru. Yorgun düşmüş, gerginlikten tükenmişti; ayak parmaklarının üzerine doğruldu, alıştığından daha dik duruyor, karşısına çok korkunç bir durum çıkarsa çabucak uzaklaşabilmek için kürekleri elden bırakmıyordu.

"Ortaya çıkın!" dedi.

Kimse gelmedi. Binlerce saklanma yeriyle önünde uzanıyordu tepeler. Kimsenin gelmemesi karşısında sararıp solan Mattis çılgına dönüyordu.

"Ben buradayım!" diye bağırdı. Yorgun başı daha çoğuna katlanamadı.

"Evet!" diye geldi karşılık, sonunda. Ağaçlarla kaplı tepenin doruklarından. Tek sözcüklük bir karşılık.

Mattis arı sokmuş gibi zıpladı. Bu Hege değildi, gizemli bir ses değildi – tıpkı onun gibi gerçek birinin, bir adamın sesiydi.

Kimi çağırdım?

Neyse, en azından gerçek biri.

Çok yukarılardandı; ancak şimdi bir adam iniyordu aşağı.

Mattis önceki duruşunu bozmadan çabucak kaçmaya uygun durumda bekledi. Kayıkçıların böyle davranmaması gerektiği söylenmemişti ona. Kayığını biraz açığa aldı, küreklerini sudan çıkarıp kıyıya yakın yerde ine çıka durdu.

Kayıkçılar sık sık böyle oturmak zorundadır bence, dedi kendine, bir gerekçe olarak.

Yok, diye düşünüyordu arada sırada. Yok!

Bu sırada bilinmez kişi, ormanın gölgesinde aşağıya iniyordu. Tüm o bağırışların ardından tüm doğallığına karşın biraz tekinsizdi bu. Öte yandan kuşkusuz bir sınavdı, Mattis de bu sınavı geçme düşüncesinde direniyordu.

"Buradayım!" diye bağırdı, konumunu belirtmek için.

"Peki," diye geldi yanıt, öncekinden çok daha yakından.

Bir erkek sesi.

İşte oradaydı.

Ormanın kıyısındaki çalıların arasından birdenbire ortaya çıkan adam, kıyıda tepeden tırnağa görünür olmuştu. Mattis'i görünce el sallayıp ona doğru geldi.

Mattis, saçma sapan korkuları şapkadan seken yağmur gibi uzaklaşırken oturdu. Ne görmeyi beklemişti?

Ona doğru gelen kişi alabildiğine sıradandı: Sırt çantalı bir adam. Mattis kayığın burnunu kıyıya vererek adamın binişini kolaylaştırdı. İlk kayıkçılık deneyimi olağanüstüydü.

Tanımadığı adamın tek söz etmesine olanak vermeden, "Kayıkçıyı mı arıyorsun?" dedi, coşkuyla. "Bu gölde ben çalışıyorum."

Adam sevinmiş göründü.

"Evet, işler yolunda gitti," dedi. "Bugün hava çok güzeldi, dağları dosdoğru geçtim, yerleşim yerine gelmek için gölün kıyısından yürürüm, diyordum. Ardından parasını verip birinin kayığıyla karşıya geçmeyi düşündüm. Bu yakanın böyle ıssız olduğunu bilmiyordum, daha önce hiç gelmemiştim buralara."

"Bugünden başlayarak düzgün bir kayıkçı çalışıyor," dedi Mattis. "Benim daha ilk günüm. Sen de ilk yolcumsun. Dosdoğru karşıya mı geçmek istiyorsun? Evim karşıda. Hege de orada oturuyor."

Mattis çok mutlu olduğundan neden söz ettiğini açıklamayı unuttu. Adam buna aldırıyormuş gibi görünmüyordu.

"Önemli değil," dedi, biraz tersçe, "ancak en kısa yoldan git. Bu kayık iki kişi taşır mı? Pek sanmıyorum. Buna düzgün bir kayık diyemem."

Bir yandan kayığı küçümserken bir yandan binip ağır sırt çantasını çıkarmıştı. Çantanın kenarından bir balta sapı çıkıyordu – iş aramaya gelmiş bir oduncuydu büyük olasılıkla. Gerçekten iyi bir oduncuydu – kasları gömlek kollarını yırtan türden mi? Öyle görünüyordu.

"Kayık deyince bir dur bakalım," dedi Mattis. "İlk yolcum olduğuna göre yeni kayık alacak parayı kazanmış olmamı bekleyemezsin. Daha tek kuruş girmedi cebime."

"Neyle yaşıyorsun öyleyse?" diye sordu, adam. Yanıt onun ilgisini çekmiyormuş gibiydi, kayıkla götürülürken yarı yarıya yan dönmüştü. Mattis onu alıcı gözüyle inceleyebildi. Konuşma biçimine bakılırsa çok uzaklardan geliyordu. Mattis'le bir yaştaymış görünüyordu, biraz daha büyük de olabilirdi. Yüzüne güzel de denemezdi, güzel değil de, öylesine bir yüzdü. Giysilerine bakılırsa evsiz biri de değildi. Olması gerektiği gibiydi ne varsa. İlk göze çarpan, onun da, başkaları gibi, güçlü, bilgili olduğuydu. Neyse, Mattis kürek çekiyordu; mutluydu.

"Kaç yaşındasın?" dedi.

"Kırk üç, niye sordun?"

"Önemli değil," dedi Mattis, kendi yaşını söylemek isterdi, ancak adamın sesi onu durdurmuştu.

Kayığın dibinde su içinde kalan sırt çantasına davranan adam, "Bilmem gerekirdi!" dedi, birdenbire kızarak. Kayık yeni onarılmıştı, ancak bu onarımlar bir kişiye yetiyormuş gibi görünüyordu. İki kişiyle yeni çatlaklar su düzeyinin altında kalmış, basınç da yükselmişti.

Mattis gerekçe sunmaya kalkışamadı. Kayık su alıyordu, ancak bilgili adam yeterince keskin bir tepki vermişti. Mattis çabucak konuyu değiştirip sordu:

"Yolunu mu kaybettin? Geldiğin yerde yol yoktu."

Adam bunları daha önce de açıklamıştı, ancak bu kez tıslayarak karşılık verdi:

"Yolumu kaybetmiş olsaydım kayığın önüne çıkar mıydım?"

Bak şu işe, çok uyanık biriydi bu. Yine kendisini gösterdi:

"Kova ya da benzeri bir araç var mı? Burada yüzmeyeceğiz, değil mi?"

Mattis boynunu büktü. Kayık yeterince iyi değildi. Kovayı alan adam su boşaltmaya başladı. Çok kızgın görünüyordu. Mattis yorulmuştu, usulca kürek çekiyordu; ancak düz gitmeyi başarıyordu.

Karşıya vardılar. Kıyıya çıkmaya biraz kala adam yeniden konuşmaya başladı, epeydir ağzını açmamıştı.

"Gece kalacak bir yer bulmama yardım eder misin? Ancak yorgunum, çok uzağa gitmek istemem."

"Kayık böyle çok su aldığına göre bizle kalabilirsin," diye mırıldandı Mattis, utangaç bir yüzle.

"Sen nerede oturuyorsun?"

"Burada," dedi Mattis, açıklıktaki küçük kulübeyi göstererek.

"Peki," dedi adam, biraz daha arkadaş canlısı bir sesle, "bu en iyi çözüm olurdu."

"En iyi çözüm mü?" dedi Mattis. Adama karşı tavrını birdenbire değiştirmişti.

"Buraya odunculuk yapmaya geldim," dedi adam. O da daha arkadaşça davranıyordu.

Eve geldiler. Bilgili adam evin kötü durumda olduğunu görmüştü kuşkusuz. O sırada Mattis'e de şöyle bir göz atmıştı. Hege

elinde işiyle dışarıda oturuyordu. Yüzünde sıcak bir şaşkınlıkla onlara baktı.

"Onu karşıya geçirdim," dedi Mattis, "ilk günümde! Ne biçim yoruldum!"

"İyi akşamlar," dedi adam, "bu gece burada kalabilir miyim?"

"Ben ona söz verdim bile," dedi, konu dışı kalmak istemeyen Mattis. "Tavan arasındaki boş odada kalabilir, değil mi?"

Hege biraz şaşırmıştı. Bu yeni bir durumdu.

Sevinmiş görünüyordu; yolcuya bakışı arkadaşçaydı, sıcaktı.

"Ona yiyecek sözü de verdim," dedi Mattis, böyle bir söz vermemesine karşın.

"Tanışıyor musunuz?" diye sordu Hege, kardeşine.

"Yok," dedi adam.

"Yok, karşıya geçerken ağzını açmadı," dedi Mattis, "adını bile söylemedi. Su boşaltmakla uğraşıyordu."

Adam öne çıkıp adının Jörgen olduğunu söyledi.

"Çantamda yemek var," dedi, "bunu düşünmenize gerek yok."

"Ona yemek sözü de verdim!" diye diretti Mattis.

Oda var, yiyecek var, burada bile kalabilir. Hege şaşkınlığı bir yana istekliydi. Mattis tüm bunlara yol açmaktan ötürü kıvanç duymaya başladı; Hege'nin ardından içeri girerken Jörgen'den söz etti, "Becerikli de," dedi ona, "bu yüzden bana kızmadın, değil mi Hege?"

Mattis yalnızca dalga geçiyordu, Hege'nin kızgın olmadığını görebiliyordu. Ablası değişmişti, gergindi, yürüyüşü bir başkaydı.

"Yarın karşıya geçirecek başkası olabilir," dedi Mattis. "Her gün eve birini getirebilsem ne iyi olur! Ancak çok zor, bilesin."

Hege tavan arası odasını uygun duruma getirmek için merdiveni tırmandı. Mattis aşağıdaki odada Jörgen'in yanına oturdu. İkisi de tek söz etmedi. Mattis yorgunluktan dik oturamıyordu.

29

Jörgen öyle çabuk gitmedi evden. Yakınlardaki kereste korusunda çabucak iş bulduğundan, bir sorun yoksa, tavan arasında kalmayı sürdürmek istediğini söyledi. Mattis'le Hege olur, dedi; şaşırmış, sevinmişlerdi. En çok sevinen Hege'ydi.

Hege tümüyle değişmiş, Mattis bunu gözden kaçırmamıştı; kendisinin de değiştiği kaçmamıştı gözünden.

Jörgen içine kapanıktı. Korudan döndüğünde bir süre mutfakta oyalanıp yemek yapıyor, ardından dinlenmek üzere tavan arasına çıkıyordu. Onlarla arkadaşlık kurmaya çalışmamıştı. Ancak kardeşlerin şaşkınlığı geçmek bilmiyordu. Birisi onların evine gelmiş, üstelik kalmak istemişti.

Ayrıca Mattis'in kayıkçılık işi vardı. Her gün göle açılıyordu. Öte yandan ilk günkü başarısını bir daha gösteremedi – karşıya geçmek isteyen bir kişi bile yoktu doğrusu. Arada sırada motorlu tekneler batıdaki tepelere uğruyor, başka yerlere gidip geliyordu; ancak bunlar Mattis'in dünyasının dışında kalıyordu. O, kayığıyla gerçek bir kayıkçıydı; ayrıca taşıyacak kimse olmasa da bir işi vardı – üstelik düş ürünü seslenmeler, bağırmalar da işitmiyordu artık. Kıyılardan birinde beklerken birazcık kestirme alışkanlığı edinivermişti. Esinti çok güçlü değilse günde birkaç kez karşıya geçiyordu. Kayık da *bir* yolcuya tam uygundu, öyle çok su aldığı yoktu. Hege'nin onayladığı, kendisinin üstesinden gelebildiği bir

işinin olması olağanüstüydü. Kimsenin kayığa gerek duymaması onun suçu değildi.

Kuşkusuz tek sorun, yeni kayık için tek kuruş kazanmamasıydı; ancak bu durum kolayca değişebilirdi. Yeni gün yığınla kayıkçılık işi getirebilirdi.

Bununla birlikte, onların yanına yerleşen Jörgen kalmayı ister görünüyordu.

Bir gün Mattis şöyle dedi:

"Artık başkaları gibiyiz."

Hege bunu beğenmedi.

"Böyle aptalca konuşma! Daha önce de başkaları gibiydik, şimdi de öyleyiz!"

"Evet," dedi Mattis, süklüm püklüm.

"Senden böyle sözler işitmek istemiyorum, Mattis."

Mattis onun pek çok bakımdan değiştiğini düşünüyordu. Hege ona eskisi gibi anlayış göstermiyordu. Arada sırada Mattis'in anlayamadığı bir biçimde bakıyordu ona.

"Böyle yapmasan ne iyi olur," diyordu Hege, arada sırada, Mattis düşünmeden davrandığında.

"Senin neyin var bugünlerde?" diye sordu, mutsuzca. "Niye böyle terssin? Ben eskisi gibiyim, ancak sen terssin."

Hege omuz silkti.

"Saçmalama."

"Ben bunu beklemiyordum," dedi Mattis, bakışlarını ondan ayırmadan, "böyle ters olmanı beklemiyordum işte."

"Ne demek istiyorsun, Mattis? Seni anlamıyorum."

"*Şimdi* söylememi mi istiyorsun?" diye sordu, kararsızca, isteksizce.

"Peki, kes saçmalamayı."

İkisi de geri adım atmıştı.

Mattis, ablasının güçlü, becerikli oduncu Jörgen'le ne çok ilgilendiğini gözden kaçırmıyordu kuşkusuz. Öte yandan Jörgen, pek konuşmadan, konuştuğunda da havadan sudan söz ederek, orman kokuları saça saça yanlarından geçip gidiyordu. Hege ona mutfakta yardım etmeyi önermişti. Yok, kendi kendine yetiyordu. Bunun üzerine Hege'nin gitmesi gerekmişti. Jörgen kendinden de söz etmiyordu. *Bu* konu açıldığında duymazdan geliyordu. Ya da şöyle diyordu:

"Bunun ne önemi var? Bir suç işlemedim, onu bilin."

Hege ona kaçamak bakışlar atıyordu. Mattis, ablasının yüzünün tanınmaz duruma geldiğini, canlandığını, türlü anlatımlarla dolduğunu görebiliyordu – ayrıca Hege en küçük tersliğe tepki gösteriyordu. Ben bunu beklemiyordum, dedi Mattis ona.

30

Mattis günler boyu kürek çekmeyi sürdürdü. Kimse karşıya geçmeye gelmedi. Buna karşın beklemek kayıkçının göreviydi.

Mattis durumunu beğenmiyor denemezdi. Öte yandan ablasını giderek daha az beğeniyordu. Gün geçtikçe Mattis'i daha çok sıkıştırır olmuştu. Mattis ne yapsa, ne dese yanlıştı neredeyse. İki başlarına kaldıklarında Hege onu paylamaya başlıyordu.

"Of," deyip duruyordu, "bu böyle yapılmaz. Unutmamaya çalış."

Öncekinden daha düzgün giyiniyordu. Hege'nin, elindeki tüm boş vakti sekiz köşeli yıldızlara kullanmak yerine sık sık kendine çeki düzen verdiği kaçmamıştı Mattis'in gözünden.

Görünüşü baştan başa güzelleşmişti – Mattis bunu beğeniyordu. Kızlar güzel görünürdü. Yine de bu durum onun ağzının tadını kaçırmıştı.

"Bir yere mi gidiyorsun?"

Hege dalıp gitmişti, irkildi.

"Yok."

"Niye süsleniyorsun öyleyse?"

"Bir nedeni yok," dedi. "Sana görünmeden adım atamaz duruma geldim," diye ekledi.

Mattis utandı, bu söylenen doğruydu.

Hege öncekinden daha güzel olmak istiyordu, orası belliydi. Oduncuya güzel görünmek istiyordu. Niye? "Bunu düşünmeyeceğim!" diye diretti Mattis.

Ayrıca Jörgen'in ondan etkilenmiş gibi görünmemesi Mattis'i sevindiriyordu. Oduncu ormanda çalışıyor, evde kendi işini kendi görüyor, içine kapanık yaşayıp gidiyordu.

Sakınca yok.

Düşünmeyeceğim.

Mattis iki eliyle uzaklaştırdı bu düşünceleri.

Bir cumartesi akşamı merdivenlerden hızla inen Jörgen dosdoğru Mattis'in yanına geldi. Mattis alışageldiği üzere tüm günü boş kayığında geçirmişti. Az önce yemek yemişlerdi. Mattis oturma odasında, Hege kendi odasındaydı. Kuşkusuz şimdi aynanın karşısındadır, diye düşünüyordu Mattis, içerleyerek. Dışarıda parlak bir ay vardı. Ardından Jörgen şaşırtıcı bir hızla odasından çıkmıştı. Mattis soluğunu tuttu.

Jörgen onu karşısına aldı:

"Sanırım göle gitmen gerek!"

Mattis zıpladı:

"Biri mi çağırdı?"

O sırada Hege geldi. Uyanık.

Jörgen biraz şaşkın görünüyordu, işittiği sese ne anlam vereceğini bilemiyor gibiydi.

"Bilemiyorum – evet öyle olmalı – sanırım biri bu yakaya geçmek istiyor."

Mattis'in içinde bir coşku kabardı.

"Demek geldi," dedi, usulca.

Jörgen olayın önemini vurgularcasına bakıyordu ona.

İşte gelmişti, Mattis'i sık sık korkutan gece yolculuğu. Kayıkçılar böyle durumlara karşı hazırlıklı olmalıydı.

"Kuşkusuz doğru işitmişsindir, Jörgen," dedi, "er ya da geç bir gece yolculuğu yapmam gerektiğini biliyordum. Hege de böyle demişti."

Ablasına döndü. Ona arkası dönük duran Hege çabucak pencereye gidip ay ışığına baktı.

"Kayıkçı sürekli görev başında olmak zorunda," dedi Jörgen, "biri seslendiğinde gitmen gerek."

Mattis başını salladı. Bir törenle hazırlanmaya başladı, kalın bir kazakla bir iki başka giysi geçirdi üzerine. Ardından Jörgen'in karşısında, Hege'nin arkasında durdu. "Dönüşümü beklemelisiniz, ne zaman olur bilmiyorum. Kısa sürmeyeceği kesin."

"Evet, karşıya geçmen gerekecek," dedi Jörgen, "burada kimse yoksa bile."

Mattis dışarı çıktı.

Korkuyordu. Öte yandan Jörgen'in önünde kaçamak davranmak istemiyordu. Göle gidecekti, gösterecekti ona.

Dışarıda kıpkırmızı bir sonbahar ayı yeşil çimenlere düşüyordu. Anlatılamaz bir güzellik. Mattis bunu gördüyse de duramazdı, dosdoğru kayığına gitti. Aşağıda kimse yoktu, bir ses de duyulmuyordu – Jörgen'in sözüyle gidiyordu. Jörgen gibi uyanık biri yanılıyor olamazdı.

Usul bir esinti çıktı. Çakıl taşları arasında çalkalanan küçük dalgalar ay ışığında parlıyordu.

Peki kayık bunun altından kalkabilecek mi? Jörgen geldiğinde şöyle böyleydi. O günden beri benden başkası da binmedi.

Yolcum, kimse artık, su boşaltmak zorunda kalacak. Sıradan biri değil kesinlikle, diye düşündü.

"Geceleri kayık çağıranların nasıl kimseler olduğu bilinmez. Ancak kim olursa olsun onu dosdoğru götüreceğim, göstereceğim ona. Herkese göstereceğim!" diyen Mattis, yüreklilikle göle açıldı.

Gölde kızıl ay daha küçük görünüyordu. Öte yandan burası çok güzeldi; yaşam boyu gündüzleri uyuyup geceleri kayıkçılık yapası geliyordu Mattis'in.

Işıltılı kürekleri suyun üzerine çekip bıraktı. Kıyıyı dinledi. Ardından yine kürek çekti. Usulca çekiyor, seslenişin yerini kestirmeye çalışıyordu.

Seslenen yoktu. Batıdaki tepelerden olmalı, dedi kendisine. O yöne kürek çekmeye başladı. Bir süre böyle geçti. Daha ne olduğunu anlamadan tepelere varmıştı bile. Tek bir ses işitmeden kıyıyı geçti.

Tepeler böyle üzerine gelirken içine uğursuz bir duygu yerleşti, tıpkı fırtına öncesinde kapıldığı türden bir duygu. Yine de kıyıya doğru küreklere asıldı, kayığı kumlu yüzeye sürtündü.

Geldiğimi bildirmeliyim.

Yok, korkuyorum. Bu karanlıkta kürek çekmek yeter.

Öte yandan tüm kayıkçılar bir ağızdan şöyle dedi:

"Yapman gerek, Mattis. Geldiğini söyle. Sen buranın kayıkçısısın."

"He-y!" Titreyen, ortasında kesilen bir sesle söyledi bunu. Buz gibi terlemeye de başlamıştı. Ayağa kalkıp güçlü bir biçimde bağırmak yerine kayığın ortasına büzülmüştü.

Şimdi kimse benim yerimde olmak istemez, diye düşündü.

Tepeler sessizdi.

Bir kez daha seslen, Mattis, yoksa —

"Hey!" dedi, acınası bir sesle.

Ağaçların arasında bir kuş öttü.

Mattis'e bu yetmişti. Küreklerini suya daldırıp ardından köpükten bir iz bırakarak kıyıdan uzaklaştı. Körlemesine kürek çekerken korkuyla titriyordu. İyice açılınca durup korkusunun geçmesini bekledi. Soluğunu toplamak için öylece oturdu.

Kayık bekleyen kimse yok kesinlikle. Jörgen'i de beni de kandırdılar, diye düşündü. Kim yapar bunu?

Geri dönerken düşüncelere dalmıştı, usulca kürek çekiyordu. Çevresinde gece yine de güzeldi.

Geç saate karşın Hege, bir başına, onu karşılamaya basamaklara çıkmıştı. Yatmamış mıydı daha? Neler oluyor? İşte, günlük giysileriyle karşımda.

"Bir sorun mu var, Hege?"

Başını iki yana salladı.

"Sonunda dönebildiğine sevindim," dedi.

Onun için kaygılandığından uykusu kaçmış olmalıydı. Mattis'in içini bir sıcaklık kapladı.

Hege'nin ardından, ışığın yandığı oturma odasına girdi. Orada büsbütün şaşırarak durdu: Ay ışığında görmemişti, oysa şimdi Hege'nin yüzündeki çırılçıplak mutluluğu görebiliyordu.

"Mattis," dedi, nedensiz yere.

"Ne var?"

"Bilmiyorum," dedi.

Mattis mutlu oldu, göldeki serüveninden güvenlice dönmesini bekleyen iyi bir ablası olduğunu düşündü.

"Yatabilirdin, biliyorsun," dedi, "göründüğü gibi korkutucu değil."

"Ne?" diye kekeledi Hege.

"Şimdi sorun ne?" diye sordu, Mattis. Hege birdenbire değişmiş, gözlerini ondan kaçırır olmuştu.

"Yine de yatmayıp beni beklemene sevindim," dedi, iyilikbilir bir tavırla.

Hege başını salladıysa da yüzündeki anlaşılmazlık çözülmemişti.

"Beni sakın bırakma!" dedi Mattis, birdenbire.

Hege yanıt vermedi. Mattis de bunu gerekli görmemişti.

31

Sabah Hege'nin, Jörgen'i öncekinden de yakından izlediği Mattis'in gözünden kaçmadı. Jörgen içeri girdiğinde Hege'nin gözü başkasını görmüyordu. Bunu sevmeyen Mattis, işe gitmek üzere olan oduncunun yanına vardı.

"Dün gece yanılmış olmalısın, boş yere gittim."

"Ah," dedi Jörgen.

Ardından ormana doğru yola çıktı.

Konu kapanmıştı. Jörgen bir biçimde erişilmez olmuştu. Hege geride oturuyordu. İki adamı ilgiyle izlerken örmeyi bırakmıştı. Ancak Jörgen çıkar çıkmaz Hege'nin parmakları alıştıkları işe geri döndü.

Yaşam tıpkı eskisi gibiydi şimdi, ancak yine de eskisi gibi değildi. Düşüncelere dalan Mattis bir sonuca ulaştı.

Bana şekerleme gerekiyor, diye düşündü bir süre sonra.

Dosdoğru gitmek istiyordu, başından geçen onca olayın ardından gerçekten şekere gerek duyuyordu; öte yandan para, bakkal sözü edilince Hege olmaz dedi.

"Artık alışverişi kendim yapıyorum. Epeydir böyle, biliyorsun."

Evet, doğruydu bu. Mattis tüm gün kayıkçılık yapıyordu.

"Artık kayıkçısın," diye sürdürdü Hege, "bu sana yeter de artar. Ayrıca bakkala gidince türlü türlü sorular sorarlar."

"Yok, sormuyorlar!"

"Sormuyorlar mı? Sorabilirler – ayrıca bu onları ilgilendirmez, anlıyor musun?"

Ablasının sesindeki kesinlik karşısında Mattis tek söz bile edemedi. Üstelik Mattis dün gece eve sorunsuz dönünce anlaşılmaz bir sevinç göstermişti Hege. Bundan söz açmışken, bugün de yüzünden mutluluk okunuyordu.

Bir süre sonra, sarıp sarmalanmış yiyeceklerle geldi.

"Jörgen öğle yemeğini unutmuş," dedi kaygıyla, "götürsem iyi olur."

"Ben yaparım," dedi Mattis, "nerede olduğunu biliyorum."

"Yok, sen kayıkçılığına bakmalısın," dedi Hege. "İşi böyle bırakamazsın."

Bunun üzerine Mattis baklayı ağzından çıkarıverdi:

"Böyle Jörgen'in üzerine titremen çok kötü. Her gün."

Hege bir süre kımıldamadı.

"Ne demek istiyorsun?" dedi, zaman kazanmak için.

"Bunu sevmiyorum," diye sürdürdü Mattis, "Jörgen'in üzerine titrememelisin."

Hege güldü.

"Sen birilerinin üzerine titremiyor musun, Mattis?" dedi, göz kırparak. "Anna'yla Inger diye birileri yok mu?"

"Ah, o iş başka!" diyecekti, demedi, bakışlarını kaçırdı, şöyle dedi:

"Öyleyse dilediğin gibi bakabilirsin Jörgen'e." dedi, biraz sevinerek. Nasıl da bilgili ve iyi yürekli, diye düşündü, ablası için; Anna'yla Inger konusunda onu anlamıştı.

Hege yiyeceklerle ormanın yolunu tutarken Mattis de kayıkçılık yapmaya gitti.

Kıyıya ulaşınca yeni düşüncelere kapıldı – taşlar altında gözlerle ilgili düşünceler:

Kapak kapak üstüne, taş taş üstüne; ancak gizlenemez.

Gölün yüzeyi durgundu. Boylu boyunca suyu taradı. Belli belirsiz şöyle düşündü: Yardım et Mattis.

Niye!

Ürperdi.

Yok yok, diye anlamsızca mırıldanarak küreklere sarıldı.

Esintide kurşun var, gözlere taş üzerine taş yığılmış.

32

Jörgen taşınmadı – bunun iyi yanları vardı. Ormanda çok para kazanıyor, Hege'ye iyi ödeme yapıyordu. Mattis bir yandan mutlu, bir yandan mutsuzdu; bir kuşku içini kemiriyordu. İyi de kötü de onun başının altından çıkmıştı: Oduncuyu eve getiren kendisiydi sonuçta. Pazar günü Jörgen gelip onlarla oturabilir diye umutlandı Mattis, ancak oduncu tavan arasından çıkmadı; çıktığında da kıyıda bir yerde yalnız başına oturdu. Hege onun arkasından gitmedi, gider mi diye Mattis ondan gözlerini ayırmamıştı.

Sonraki pazar günü geldi çattı. Jörgen alışıldığı üzere odasındaydı.

Mattis sıkkındı.

"Hege," diye başladı, kekeleyerek. Jörgen'le ablası durumu öğrenmeliydi.

Dileği fazlasıyla gerçekleşti.

"Bana bakmandan bıktım!" diye patladı Hege. Bu kez gerçekten kızmıştı. "Sana görünmeden bir adım bile atamıyorum!"

Mattis'in başından aşağı kaynar sular döküldü. Ondan bıkmak mı? Gerçekten ondan bıktığını söylemişti.

Kızdığında yapageldiği gibi neredeyse söyler söylemez üzülmüştü Hege. Yumuşadı.

"Sözümü geri alıyorum, Mattis. Doğru değil, senden bıkmadım."

"Ağızdan çıkan bir söz nasıl geri alınır?" diye karşılık verdi Mattis, korku içinde.

Hege de ürkmüştü:

"Söylediklerini geri almayı istediğin olur. Senin başına gelmedi mi? İstemedim—"

"Biliyorum," dedi Mattis, birdenbire.

"Ne biliyorsun? Bilecek ne var?" diye karşılık verdi Hege, çabucak. "Senden bıkmadım."

Ablası çok uyanıktı, ancak kendisi şimdi daha da uyanıktı; Jörgen'den konuşuluyordu, bunu Hege de biliyordu, Mattis'i kandıramazdı. Günlerdir kayıkçılık yaparken bunu iyice düşünmüştü. Hege ondan bıktıysa bunun nedeni Jörgen'di. Şimdi bunu öğrenmeliydi Mattis, daha bekleyemezdi!

Tavan arasına, "Aşağı gel, Jörgen!" diye seslendi birdenbire, tekinsiz yükseklikte bir sesle.

Hege bağırdı:

"Mattis! Ne yaptığını sanıyorsun?"

"Aşağı gel, Jörgen!"

Kardeşinin iyice delirdiğini düşünen Hege onun koluna yapıştı, çekti. Bu sırada kısık, kızgın bir sesle gözdağı vermekten de geri durmadı, "Kapa çeneni! Çıldırdın mı?! Seni ne sanacak? Haydi, dışarı çıkıyoruz. Jörgen'i boş ver!"

"Jörgen!"

"Önemli değil," diye bağırdı Hege, tavan arasına.

"Geldiğini işitebiliyorum," dedi Mattis, dışarı sürüklenmeye direnerek.

Evet, Jörgen basamaktaydı.

Hege kardeşini bırakıp odasına koştu, kapıyı kapadı.

Jörgen gelip sordu:

"Ne var Mattis? Geldim işte."

Pazar giysileri içinde çarpıcı bir adam, iyi bir oduncuydu Jörgen. Kendi düşüncesizliğine kızan Mattis onun sorusunu karşılıksız bıraktı.

Ona yaklaşan Jörgen, "Nasıl bir saçmalık bu?" dedi, tersçe.

Bir kez daha denemekten başka elden ne gelirdi:

"Artık burada kalamazsın," dedi Mattis, kıpkırmızı bir yüzle. Kendisi olan biteni anlamadan sözler dudaklarından dökülmüştü – sayısız kez düşünmüştü bu sözleri.

"Gerçekten mi? Ne yaptım peki?" dedi Jörgen. Kızgın görünmüyordu, durumu anlamış gibiydi.

"Ablamı götüremezsin!" diye patladı Mattis.

Jörgen önemli bir durum yokmuş gibi baktı.

"Ablanı alıp götürecek değilim. Evden çıkacak da değilim, daha yeni yerleştim."

Mattis bir süre ne diyeceğini bilemedi.

"Hege eskisi gibi değil, bu senin suçun."

"Ne demek istiyorsun? Ne dedi Hege sana?"

"Hege artık—" diye başladı Mattis, sonra sustu. Sevecen değil diyecekti; onun yerine, "Eskisi gibi değil!" diyebildi.

Boş bulunan oduncu gülmeye başladı.

Bu gülüş Mattis'e çok dokundu, onu çok kızdırdı; yığınla düşünceye kapılan Mattis ne olduğunu anlamayamadan adama sayıp dökmeye başladı:

"Gülmen gereksiz! Benim bildiklerimi biliyor musun? Yoldaki kuşu biliyor musun – öyle güzelini görmemişsindir! Oradaydı işte. Hege için gelmişti. Hege'yi çok iyi tanıyorum, çok. Sonra sen çıkageldin!"

Kendi sözlerinin altında neredeyse ezilecekti Mattis – bu sözlerle bozguna uğrayan Jörgen bir daha onların yanına bile yaklaşmaya kalkışamayacaktı.

Böyle olmadı.

"Evet, sonra ben geldim," dedi Jörgen, soğukkanlı bir sesle. "Bu arada Hege nereye gitti?"

Mattis kapıyı gösterdi?

Jörgen'in dosdoğru ablasının odasına gittiğini görünce, "Ne yapıyorsun?" diye bağırdı Mattis.

"Dur bir Mattis, sonra bunu etraflıca konuşacağız."

Mattis'in patlamasını boşa çıkararak dosdoğru odaya girdi. İçeride çabuk çabuk birkaç söz geçti – ardından kapı açıldı, Jörgen'le Hege dışarı çıktı. Hege'yi koruyor görünüyordu Jörgen. Hege erkek kardeşine utanarak bakıyordu bu kez.

Jörgen kolunu Hege'nin kısa, dolgun bedenine doladı. Sonra onu Mattis'in durduğu yere götürdü. Mattis'in ağzı açık kalmıştı. Hege kıpkırmızıydı.

"Biz iyi dostuz, Hege'yle ben," dedi Jörgen, "bilmen iyi olur diye düşündük."

Hege direnmedi, Jörgen'in kollarının arasında durduğu yerden mutluydu – bir yandan seviniyor, bir yandan korkuyordu.

Mattis büyük bir güçlükle sordu:

"Gerçekten sevgili misiniz?"

Hege sonunda bakışlarını kaldırdı. Bunca yıldır Mattis'i beslediğine göre onunla göz göze gelebileceğini düşünmüştü.

"Evet, öyleyiz," dedi. Bilerek mi yaptı, belli değildi, ancak yüzü kocaman bir gülümsemeyle aydınlanmıştı; Mattis daha kocamanını anımsayamıyordu.

Ardından başka bir biçimde gülümseyen Hege şöyle dedi:

"Onu bana kayıkla getiren sensin, unutma."

Mattis söylenenleri işitmiyor, korkuyordu; Hege'yi yitirmişti.

"Ne zaman sevgili oldunuz?" diye sordu, güçsüzlüğüne karşın üsteleyen bir tavırla.

"Sen kayıkçılık yaparken sevgili olduk."

Jörgen'in kolları arasında Hege'nin çok mutlu olduğunu gördü Mattis. Tanınmaz duruma gelen yüzünde ne bir yorgunluk, ne bir kırgınlık, ne de kaygı vardı. Tüm bunlar Mattis'i etkiledi, neredeyse sevindirecekti; ancak durumu iyice kavramak onu sarstı: Hege'yi yitirmişti.

Yok yok.

Görmüyor musun? Hege'yi yitirdin.

"Bunu bana daha önce niye söylemedin, Hege?" diye çıkıştı, sonunda.

"Emin olalım dedik. Kendin anladın işte, ne uyanıksın sen."

Hege'nin onu yatıştırmak için kullanageldiği bu sözle Mattis irkildi. Ezildi. Ölüm kalım sorusunu sordu:

"Gidecek misin?"

"Niye?"

"Bunu söylemediğine göre!"

"Yok," dedi Hege, üzerine basarak, "bir yere gitmiyoruz. Burada Jörgen'e de yer var. Tıpkı eskisi gibi."

Ona çok yalan söylediklerinden Mattis inanamıyordu:

"Kayıkçılığa başlamamayı dilerdim."

"Bak şimdi," dedi Hege, "tüm gün gölde kürek çekmek iyi bir iş."

"Jörgen'den başkasını taşımadım! Başlamamayı dilerdim."

Bu sırada sessizliğini koruyan Jörgen sonunda konuştu:

"Başkaları da gelebilir."

Mattis başını iki yana salladı. Jörgen sürdürdü:

"Göle kim gelir bilinmez, öyle değil mi?"

Mattis şimdi acımasız, ters davranabileceğini düşündü:

"Dilerdim—"

Gerisini getiremedi. Hege onun kötü konuşmasına, yıkıcı davranmasına engel oldu. Dosdoğru kardeşine gitti, sımsıkı sarıldı; Mattis, Hege'nin şimdiye dek bunu yaptığını anımsamıyordu. Anlaşılmaz bir yüzle şöyle dedi:

"Kayıkçı olduğun için sağ ol, Mattis."

Onu bırakıp çabucak, biraz da utanarak, Jörgen'in yanına döndü.

Bu durumda Mattis kendisine sormak zorundaydı: Jörgen'in sevgilisi olduğundan beri niye bana ters davranıyordu öyleyse? Ona sorsa mıydı? Yok.

"Evet, çeşit çeşit sevgili var," dedi, bunun yerine, biraz konu dışına çıkarak.

Sevgililer ona bakarken tetikteydi. Mattis onlara aşırı uyanık gelmiş olabilir miydi? Hege sordu:

"Ne demek istiyorsun?"

"İlk kez sevgili görmüyorum," dedi Mattis. "Baharda sevgililerle birlikte turp seyreltiyordum, sürekli birbirlerinin bacaklarını çimdikliyorlardı."

Gevşeyen Hege'yle Jörgen mutlu oldu.

"Onlar genç," dedi Hege, "gençler birbirini çimdikler."

Jörgen konuşmadı.

"Çok da sevecenlerdi," dedi Mattis.

"Evet, kuşkusuz öylelerdir," dedi Hege.

"Peki niye bana öyle ters davrandın?"

Hege'nin sözleri yüzünden soru Mattis'in ağzından kaçmıştı işte. Geri alamazdı. Doğrusu sorduğuna çok seviniyordu.

Hege irkilerek gözlerini kırpıştırdı. Ardından beceriksizce kendisini savunmaya çalıştı:

"Ters mi? Ters davranmadım."

Bu bir yanıt değildi – Mattis onu ezmişti, bunu görebiliyordu. Üstün konumdayken ekledi:

"Ben kayığıma gidiyorum. Bunu iyice düşünmem gerek!"

"Evet," dedi Hege.

Mattis beklemeden gitti.

Yokuşun ortasında durup düşünmeye başladı, biraz geri döndü, ardından hızla aşağıya, kayığına yöneldi.

Sen benim en çulluk kuşum, dedi içinden bir ses.

Kayığı suya indirmek yerine kıyıya oturup güzelim katran kokusunu içine çekti. Öte yandan ona küçümseyerek bakıp şunu düşündü: Jörgen'in gelişi en çok kimin suçu; kayığın mı, onun mu? Tek başına ne kendisi ne kayık getirebilirdi onu eve.

33

Önemli duyuruyu izleyen ilk önemli değişiklik, Hege'nin akşamları dinlenmeye çekilen Jörgen'in yanına açıkça gitmesiydi. Onun mutlulukla dolup taştığı Mattis'in gözünden kaçmıyordu. Kendisinin de mutlulukla dolup taşması gerektiğini anlıyordu, ancak korkudan yapamıyordu bunu.

Şunu sorma yürekliliğini gösterdi:

"Ne yapacaksınız? Burada mı kalacaksınız?"

"Bunu söylemek için çok erken," diye yanıtladı Hege, "olduğumuz gibi kalacağız şimdilik."

"Peki ne zaman bilirsiniz?"

"Bakalım. Kaygılanma sen."

Mattis'in ne biçim korktuğunu görmüyor muydu? Hege dönmemek üzere gittiğinde ona ne olacaktı? Mattis bildi bileli Hege onu dizinin dibinden ayırmamıştı.

"Bir de yoldaki kuş var," diye söze başladıysa da gerisini getiremedi.

"Vurulan mı? Ne olmuş ona?"

"Yok, onu kurşunla doldurdular."

"Dinle, Mattis, kuşları çok düşünmemelisin, bırak kuşlar kendilerini düşünsün," dedi Hege, sözlerini şarkıyla bitirecekmiş

gibi cıvıldayarak. Bunu yapmadı, Mattis'in bakışları onu durduruverdi.

Mattis ağırbaşlıydı:

"Seni anlamıyorum."

Hege'nin katı sesinde şarkının izi bile yoktu artık:

"Yetişkin adam gibi davran, Mattis. Yetişkin adamların yapması gerektiği gibi kendini düşün."

"Bu da ne demek?" diye sordu, üzüntüyle.

"Başkalarını da düşünmelisin biraz. Büyükler böyle yapar."

Mattis'in, "Başkaları için ne düşüneyim?" diye umarsızca sorması karşısında ürken Hege yanıt vermedi.

Mattis biraz kayıkçılık yapmaya gitti. Yakında gölde bir çağrı olur kesin, diye düşünüyordu. Öyle ya da böyle, olmak zorundaydı bu.

Yetişkin ol, dedi Hege. Eskiden böyle sözler kullanmazdı.

Mattis kayığını onardı. Sabahları katranlı çullarla yamaları denetlemesi gerekiyordu. Yeni kayık, iyiden iyiye yitip giden bir düşe dönüşmüştü artık.

Yetişkin olmak mı?

Mattis bu isteği anlamıyordu.

Mutluluktan başı dönen Hege ne dediğini bilmez olmuştu; evet, nedeni bu olmalıydı.

Kayığı suya indirmemişti – bunu yapmayacaktı da, cılız bir gürültü çalınmıştı kulağına.

Gök gürültüsü.

Tepelerin üzerinde kalın bir bulut katmanı yükseliyordu. O sırada bir yerlerden bir gürleme duyuldu.

"Elden başka ne gelir," dedi. "Fırtınada kayıkçılık yapmayacağımı söylemiştim, ne iyi düşünmüşüm."

Esinti güçlenirse diye kayığına bir ip daha bağladıktan, kürekleri örtünün altına koyduktan sonra, saklanma yerine gitmekten başka düşündüğü yoktu. Fırtınalarda sözleşmeler onu bağlamıyordu. Yokuşun ortasında birdenbire Hege'nin sözlerini anımsadı: Yetişkin ol! Biraz durup düşündü.

Yukarıda Jörgen'in eve girdiğini döndü. Ormanda başına bir iş mi gelmişti? Öyleymiş gibi görünmüyordu. Jörgen ormana gitmemiş, çalışmak yerine Hege'nin yanında kalmıştı.

"İşler iyice sarpa sardı," diye düşündü Mattis. Jörgen odunculuk yapmıyor, Hege hırka örmüyordu. "Yakında benden başka çalışan kalmayacak."

Gök gürültüleri artınca yürüyüşü hızlandı. Fırtına sırasında eve gidip Hege'yle Jörgen'in yanında otursa mıydı, yetişkin bir adam gibi?

"Yok, korkuyorum," deyiverdi. Dosdoğru alıştığı yere yöneldi. Son fırtına gibi kötü olmasa bile onun tüm gücünü çekip alacaktı bu. İçeri girip kapıyı da kulaklarını da kapadı.

Fırtına yeterince kötüydü. Gök gürültüleri arasında tekinsiz tıslamalar başladı. Mattis iyice büzüldü. Yetişkin gibi davranmayı düşünmedi bile, bunun için çok kötü bir durumdu.

Ancak bu kez burada yeterince güvende değildi. Ne gök gürültüsü, ne de parmaklarının kulaklarında çıkardığı ses örtebildi Jörgen'in bağırışını. Buyurgan bir seslenişti bu.

"Mattis! Çık dışarı!"

Dışarı mı? Çıldırdın mı, diye düşündü Mattis. Kımıldamadı, kapının kancası takılı mı diye baktı yalnızca.

Buyruk yinelendi:

"Çık dışarı Mattis!"

Mattis o gün Jörgen'i tavan arasından aşağı tıpkı böyle çağırdığını anımsadı birdenbire.

"Gelip seni sürüklemem mi gerekecek! Çık çabuk, Mattis!"

Bu da neydi? Jörgen neredeyse kendisi olmaktan çıkmıştı. Sürüklemek demiş, içeride kalmayı olanaksızlaştırmıştı. Gök gürültüleri karşısında Mattis'in yüzü solsa da, bacakları kesilse de çıkmak zorundaydı; yoksa başına neler gelirdi! Jörgen'in seslenişi yüzündendi tüm bunlar!

"Geleceğim!" diye bağırdı, kapının arkasından.

Kancayı açar açmaz çakan bir şimşek neredeyse onu kör edecekti, dosdoğru içine girmiş gibiydi – Mattis yine de eşiği geçip çimenlere çıktı. Başının üzerinde gök gürlüyordu. Yağmur daha başlamamıştı.

Mattis bastığı yeri bilemez durumdaydı – öte yandan Jörgen tam karşısındaydı işte. Yarı yarıya körelen Mattis onu, ayrıca kapı aralığında duran Hege'yi bir sis bulutu arasından güçlükle seçiyordu. Hege, Jörgen'e el sallayarak onu durdurmak, Mattis'i bu sıkıntıdan kurtarmak ister gibi görünüyordu.

Mattis ilerlerken, "İşte geldim!" dedi kısaca. Bacaklarını hissetmez olmuştu. Biraz gerileyen Jörgen'e gitti dosdoğru. Bir şimşek daha çaktı.

"Ne istiyorsun, Jörgen?"

Jörgen kımıldamadan, konuşmadan durdu.

Mattis şimşekle gök gürültüsünün altında yürümüştü. Çuval gibi yığılmamış, parmaklarıyla kulaklarını tıkamamış, gözlerini açık tutmuş, onu çağıran Jörgen'in karşısında sendelemeden dikilmişti – göstermişti ona!

Yanına gelen Mattis'i yine kımıldamadan karşıladı Jörgen.

"İyi," dedi yalnızca.

Bunu üzerine basarak söylemişti – Mattis anladı. Saygıyla söylenmişti bu.

Mattis titriyorsa da bacakları kesilmeden onu taşımayı sürdürüyordu. Jörgen'e bakarken duyguları karışıktı; korkuyor muydu, bir yakınlık mı duyuyordu?

"Bu mu?" dedi Mattis büyük bir coşkuyla. "Benden ne istediğini söylesene!"

"Gel de bizle otur," dedi Jörgen, "hepsi bu. Bence burada durmamalısın."

Mattis içinden köpürse de böyle bir havada kızmaktan çekindi. Biraz duraksadı, sonunda onun ardından evin yolunu tuttu. Yüreği deli gibi çarpıyordu. Fırtınanın gücü azalmış, gök gürültüleri dinmeye başlamıştı.

Kapıda bekleyen Hege'nin Mattis için kaygılandığı açıktı.

"Sence de içeri girsek iyi olmaz mı?" dedi Jörgen ona.

Ne diyeceğini şaşıran Hege başını salladı. Birlikte içeri girdiler. Mattis bu güçlü, uyanık kişilere baktı umarsızca. Onlarla oturacak yüreği yoktu, daha fazlasını yapacak yüreği yoktu – coşkunun artçı sarsıntısı geliyordu. Dinen gürültüler arasında yatağına gitti, uzaklara kayan düşüncelerle yatıp kendinden geçiverdi.

34

Bu olayın ardından Jörgen'den daha fazlasını bekledi Mattis. Başka durumlarda da onu çağırmasını umdu. Jörgen gibilerin ne bulup çıkaracağı bilinmezdi.

Fırtına sırasında olanlardan ötürü içinden seviniyordu. Kısa süreliğine de olsa biraz yetişkin gibi davranmıştı. Bunun dışında önceki gibi şaşkındı, korkuyla dolup taşıyordu. Bu arada Hege'yle Jörgen'in mutluluklarını izliyordu. Hege'yi eskisinden, kardeşinden uzaklara götüren birçok küçük belirti görmüştü.

Bana ne olacak?

İkisini de gözlem altında tutuyordu.

Kendime bakabileceğimi mi sanıyorlar?

Beni düşündüklerini bile sanmıyorum.

Hege'ye dosdoğru sordu:

"Jörgen beni niye fırtınaya çıkardı?"

"Dayanabilecek misin, görmek için," diye yanıtladı Hege, "beklediğimizden daha çok dayandın."

Bu sözler onu sarstı. Dayanabilecek miyim, görmek için. Sınavı geçtiğine seviniyordu. Ayrıca Jörgen yeni başlıyor olmalıydı.

Kaygılar, varsayımlar içinde gölde kürek çekip durdu. Yolcu yoktu; arada sırada bir motorlu tekne geçiyor, doğruca batıdaki

tepelere yöneliyordu. Kimse Mattis'ten kayıkçılık yapmasını istemiyordu.

"Bu işin tek iyi yanı," diye düşündü, "Jörgen'den kızlarla tanıştığımda ne yapacağımı öğrenmem. Anlamıyormuşum. Anna'yla Inger'in karşısında öyle iyi davranabilmem şaşırtıcı."

Bu kutsal isimler burada yakınına geliveriyordu. Yavaşça zikzaklar çizerek kürek çekti.

Çok geçmeden Mattis yeniden soruşturmaya başladı:

"Artık biliyor musunuz?" diye sordu Hege'ye, neredeyse soğuk bir sesle. Neden söz ettiği kuşkusuz ortadaydı.

"Yok," dedi Hege, önemsemezce, "bilmiyoruz. Sen niye mutlu olamıyorsun?"

Başka birine dönmüş, geçmişi unutmuş gibiydi. Mattis onun yanına gidince mutlulukla dolup taştığını görüyordu – bir bakıma mutluluğunu paylaşabiliyordu. Neşeli, yürekli, üstelik kaygısız olabiliyordu:

"Söyleyebilirsin."

"Neyi söyleyebilirim?"

"Katlanabilirim," diye yalan söyledi; oysa içinden korkuyla titriyordu.

Hege çekinerek baktı ona. Körleşmişti, göremiyordu. Ardından yine mutlu oldu, gitmek istedi.

Mattis, "Eskiden nasıldık unuttun mu?" diye başladıysa da sonunu getiremeden susmak zorunda kaldı. Çok sayıda anı çıkmıştı yüzeye.

35

Bir sabah Jörgen, bir iş için olsa gerek, onun yanına geldi. Mattis irkildi: Yeni bir sınav. Jörgen bıraktığı yerden sürdürecekti. Eylül başında serince bir sabahtı, gölün üzerini kaplayan sis dışında gökyüzü açıktı.

Jörgen ormana gitmek üzereyken Mattis'e uğramıştı.

"Benimle ormana gelip odun kesmelisin."

"Kayıkçılık yapmam gerek," diye yanıtladı Mattis.

"Sonbaharda kimseye kayık gerekmez," dedi Jörgen, "bugün ormana gelebilirsin."

Daha çok bir buyruğu andırıyordu, Jörgen öyle biriydi işte. Mattis ablasına seslendi, Hege bekletmeden dışarı çıktı.

"Jörgen'le odun kesmeye mi gideceğim?"

"Git onla," dedi Hege, "kesemezsen o sana öğretir. Ben çabucak yiyeceklerinizi sarayım."

Mattis şaşıp kaldı.

Artık yiyecek sorunları yoktu. Oduncu eve yeterince yiyecek sağlıyordu, eskisine göre iyi durumdaydılar. Mattis onu hazırlamalarına ses çıkarmadığı gibi coşku da göstermedi.

Onunla işini bitiren Jörgen, "İyi," dedi.

"Tüm bunlar ne için?"

"Ağaç devirmeyi öğreneceksin."

Mattis fırtınaya çağrılmasını anımsadı. Oysa şimdi kayıkçılığa yeni alışmıştı, başa çıkabildiği bir işi vardı.

Ormana giderken köye uğradılar. Köylüler onu oduncu giysileri içinde Jörgen'le yan yana gördü. Bu güzeldi, ancak baharda olsa daha iyiydi. Bu yaz olanlar küçümsenemezdi.

Mattis gülmeden edemedi.

"Ne oldu?" dedi Jörgen, gülümseyerek.

"Baharda turpları seyreltemediğimi düşündüm de."

"Hım," dedi Jörgen. Buralarda yeni olduğundan anlamamıştı.

Mattis'in gözünden kaçmadı bu.

"Kayalık ada."

"Bunu da anlamadım," dedi Jörgen, içten bir tavırla.

"Yok, anlamadın."

Başka açıklama da yapacak değildi.

Kesim alanına geldiler, görünüşe göre Jörgen buradan bir Türk akıncı gibi geçmişti: Dört bir yan kütüklerle doluydu. Mattis'e yarım kalmış bir kütüğü göstererek ağaç kabuğu soymasını söyleyen Jörgen biraz ileride kendi işine girişti.

Mattis elinden geleni yaptıysa da bu kayıkta oturup kürek çekmeye benzemiyordu – burada çok geçmeden birbirine karışmıştı düşünceleri. Ağaç kütüğü de bu durumu yansıtıyordu – kütüğün kabuğu kemirilmiş gibiydi. Jörgen'in orada ağaçlar devriliyor, dallar çatırdıyor, yer sallanıyordu.

Mattis kan ter içindeydi. Sonunda işi bitirdiğini duyurdu.

Jörgen geldi. Biraz homurdandı. Bunun dışında bir hoşnutsuzluk göstermedi. Bir oduncu açısından kütüğün durumu içler acısı olmalıydı.

"Soluklan biraz," dedi yalnızca, "ben üzerinden şöyle bir geçeyim."

Mattis oturdu. Jörgen küçük kabuk soyucusuyla kütüğü baştan aşağı temizledi. Mattis'in düşünceleri tek bir soru çevresinde dönüp duruyordu: Niye geldim buraya?

"Niye geldim buraya?" dedi, yüksek sesle.

"Öğrenmeye," dedi Jörgen.

"Evet de niye?"

"Ağaç kesmeyi öğrenmek iyidir."

Jörgen başka açıklama yapmaya yanaşmadı. Mattis şöyle düşündü:

"Tüm bunları beni bırakacakları için yapıyorlar."

"Fırtınada beni dışarı da çağırdın."

"Evet. Sen de iyi dayandın. Şimdi biraz dinlenip yemek yiyelim." Mattis'e yiyeceklerini uzattı.

"Ben onu demiyordum—"

"Yok, yemeğini ye. Pek yemek yemedin ömründe."

Jörgen ona biraz arkadaşlık gösteriyordu, öte yandan Mattis yemi yutacak değildi.

"Beni buraya getirmenin bir nedeni var!"

Usulca ekmeğini çiğniyordu oduncu.

"Bir kötülük yok, onu söyleyebilirim sana Mattis."

Yeniden konuşmaya başlamadan önce tüm bir dilim daha yedi.

"Ne yapacağımızı bilemiyoruz," dedi birdenbire, apaçık bir yüzle Mattis'e dönerek.

"Beni mi?"

"Seni ya."

İri kıyım oduncu oturmuş Hege'nin ekmeklerini yiyordu. Tavırları sıcaktı. Mattis bir yanıyla ondan korkmuyordu, öte yandan Jörgen'in bilip ona söylemedikleri Mattis'in ödünü patlatıyordu.

"Bunları daha sonra konuşabiliriz," dedi Jörgen, "şimdi ağaç kesmeyi öğreneceksin. Bunu bilenler para kazanır, iyi yaşar."

"Ben iyi yaşıyorum," diye patladı Mattis.

"Evet de bunu tek başına yapabilmek en iyisi." dedi Jörgen, katılık olmasına karşın sevecen bir sesle.

Tetikte bekleyen Mattis açısından bu yalnızca tek bir anlama gelebilirdi: Onu bırakacaklardı.

"Öğrenmek istemiyorum!" diye bağırdı.

"Öğrenmek zorundasın," dedi Jörgen, Mattis'i şimşekle gök gürültüsüne çağıran o sesle.

Mattis boyun eğecekti. Sonra bir düşünceye kapıldı. Birdenbire sordu:

"Eve gidebilir miyim?"

Arkasını dönmüş Jörgen omuz silkmekle yetindi, bu Mattis için yeterli bir yanıttı.

Tasarısı başını döndürüyordu, şimşek gibi bir tasarıydı; Jörgen'e şöyle dedi:

"İşte şimdi boş bulundun!"

Koşmaya başladı.

36

Hege kardeşinin var gücüyle eve koştuğunu gördü. Elindekileri bırakıp onu karşılamaya atıldı; çiti, çalıları geçti:

"Yaralandı mı?"

"Kim?"

"Kim olacak!"

"Yok, kütük devirip duruyor."

Yüzü aydınlanan Hege, "Tanrım ne sevindim!" dedi. "Ölen varmış gibi geliyorsun, biliyor musun? Ağaç kesilirken ormandan böyle koşarak gelmemelisin, yoksa bir terslik oldu sanılır."

"Unuttum," dedi Mattis, süklüm püklüm, "başka bir düşüncem vardı."

"Neymiş o? Kendinle mi ilgili?"

"Yok, değil. Şimdi söyleyemem."

Mattis sözlerindeki tersliği anladı.

"Seni görmek, seninle konuşmak için koştum eve."

Hege homurdandı:

"Beni görmek için. Başka neler bulup çıkaracaksın bakalım! Nasıl korkuttun beni, Jörgen'in başına bir iş geldi sandım."

Mattis'in şimşek tasarısı daha ters başlayamazdı. Jörgen ormandan dönmeden Hege'yi geri kazanacağından kuşku duymadığından alık bir şekilde koşmuştu eve. Bir çözüm bulduğunu sanmıştı.

Oysa şimdi? Hege, yalnızca sevgilisi yaralanmadı diye mutluluktan uçuyordu.

Çitin dışında öylece dururlarken sonunda onu konuşturan Hege oldu. Mattis koşunun ardından ağır soluklar alıyordu – Hege sevinçten kolunu kardeşine dolayıp onu tepeciğin üzerine oturması için yanına çekti.

"Otur da soluklan," dedi mutlulukla, "koşarsan işte böyle terlersin."

Tepecikte diz dize oturdular – tıpkı eskisi gibi, yalnızca ikisi varmış gibi.

O sırada Mattis yeni bir düşünceye kapıldı, ne yapacağını biliyordu.

Önce ablasına gülümsedi.

Hege de neşeyle gülümseyerek karşılık verdi.

Ardından Mattis başını salladı.

Ablası da başını salladı.

Birdenbire anımsadıkları eski bir oyun gibiydi bu.

Mattis onun sandığı gibi bön olmadığını düşünüyordu. Bir tasarısı vardı.

"İşte böyle tepecikte oturuyoruz," diye başladı.

Hege başını salladı. Mattis sürdürdü:

"Daha önce de tepeciklerde oturduk."

"Evet, yaptık," dedi Hege, "çok da geçmedi üzerinden."

Mattis başarısına güldü. Şimdi uyanık olmalı, Hege'yi Jörgen'in elinden kurtarmalıydı.

"Seninle tepeciklerde oturmak gibisi yok."

Hege biraz şaşırarak ona baktı, Mattis elini çabuk tutmalıydı:

"Bence daha çok oturmalıyız böyle."

"Öyle mi?"

"Sence de öyle değil mi?"

Hege yalnızca şöyle dedi:

"Sen oturabilirsin, öyle değil mi?"

Mattis onun aralarına ördüğü duvarı görebiliyordu. Bastırıp özüne ulaşmalıydı.

"Sen oturamaz mısın?"

"Ben mi? Yok," dedi Hege. Ablasının bakışlarını ondan kaçırışını görmek Mattis'in canını yakıyordu.

"Niye oturamazsın?"

"Kiminle oturduğumu biliyorsun," dedi.

Böyle kolayca söylediği bu sözlerle Mattis'in tasarısını yok etmişti. Geriye bir kırıntı bile kalmamıştı. Tüm düşünceleri, coşkusu akıp gitmişti. Neredeyse daha başlamadan yenilmişti Mattis.

"Başka söyleyeceğim yoktu," dedi, umutsuzca ayağa kalkarak.

Hege karşılık vermedi, ona bakmadı da. Mattis ekledi:

"Tepeciklerin işe yaramamasını anlamıyorum. Jörgen gelmeden seni ondan koparabileceğimi sanmıştım."

Hege yumuşak tepecikte oturmayı sürdürüyordu. Bunun üzerine kalkıp umarsızca konuştu:

"Evet, öyle, bilmiyorum."

"Neyi?"

"Senden konuşmadık mı sanıyorsun?"

"Konuştuğunuzu iyi biliyorum."

"Elimizden geleni yapacağız," dedi Hege, "bunu sen de biliyorsun, değil mi?"

Mattis onu pek işitmiyordu. Ablasının çiti geçip eve girdiğini gördü. Kendisi düşünceler içindeydi: Şimşek gibi düşünceler.

Bıçak kemiğe dayandığında neye yarardı şimşek gibi düşünceler? Yararsızdı. Uyanık biri ağzını açar açmaz şimşek düşünceler cam gibi parçalanıyordu. Mattis'in bitmesi, tasarısının tuzla buz olması için Hege'nin bir iki söz etmesi yeterdi.

"Elimizden geleni yapacağız," dedi. Olan biteni anladığı yok.

37

Kayıkçılık böylece son buldu. Jörgen'in elinden kurtuluş yoktu. Mattis'i sabahları ormana götürüyordu. Tüm karşı koymaları boş çıkaran o katı tavrıyla, "Öğrenmelisin," diyordu. Mattis istemeye istemeye gidiyordu.

Yorucu bir günün ardından eve döndüğünde Hege'nin yaptığı yeni bir tür yemek onu bekliyor oluyordu.

"Bunu öğrenmelisin," diyordu ablası da.

Kayığın küreklerinde düzgünce akan düşüncelerin bir balta ya da kabuk soyucuda karıştığını anlatmaya çalışmak yersizdi – kördü Hege.

Jörgen ormanda ona karşı iyiydi, sorun başkaydı. Mattis için devirmesi kolay, küçük ağaçları seçiyordu – ardından genellikle üstünden geçiyordu. Bir ilerleme göstermeyen Mattis sürekli Hege'den söz etmek için ölüp bitiyordu.

Dinlenme sırasında kahve içerlerken sonunda bunu başardı. Bitkin düşmüşse de bir iş başaramamış, bir dal yığınıyla uğraşıp durmuştu. Şimdi ikisi de başlarını birer taşa dayamış, kendi dünyalarına dalıp gitmişti.

Konuşmanın sırasıydı.

Kendisini yüreklendirmek için, "Fırtınaya çıkmak!" diye düşündü Mattis, birdenbire. Ardından doğruldu. Tetikte bekleyen Jörgen çabucak uyanmıştı.

"Biraz daha dinlenelim, Mattis."

"Yok, seninle konuşmak istiyorum!" dedi Mattis, böyle sözlerin söylenmesi gereken, gözdağı veren sesle.

"Söyle öyleyse."

"Giderek daha da kötüleştiğimi görmüyor musun?"

Bu doğruydu. Öğrenmek yerine daha da beceriksizleşiyordu. Jörgen bunu çok iyi biliyorsa da Mattis'ten işitmeye katlanamıyordu.

"Evet, niye böyle yapıyorsun?" dedi, ilk kez sesinde kızgınlık vardı.

Bu da Mattis'e gereken yürekliliği sağladı. Kızgın ses.

"*Sen* niye böyle yapıyorsun? Hege'yi benden alıyorsun? Kim yapar bunu?"

Jörgen utanmıştı.

"Öyle oldu işte," dedi yalnızca.

Sessizce oturdular. Hege de orada, aralarındaydı; öte yandan ne birinindi ne öbürünün.

Ardından Jörgen konuştu:

"Biraz olsun Hege'yi düşünemez misin? Bu seni de mutlu etmiyor mu? Nasıl bir yaşam sürdü sanıyorsun?"

Afallayan Mattis olayları bu yeni açıdan görebilmek için duraksamak zorundaydı. Jörgen büyük olasılıkla doğru söylüyordu. Mattis kımıldamadan otururken umarsızca düşünüyordu. Dünya başa çıkılmayan, ezici güçlerle doluydu. Hege, Jörgen, başka uyanık kimseler değildi sorun yalnızca – yok, çok etkiliydi bu güçler; Mattis kendi kötü yazgısını kendi kayığıyla gölden getirmiş, kendi evine sokmuştu. İşler böyle sonuçlanınca elden ne gelirdi?

Mattis karşılık vermeyince, "Bunu konuşmayı bırakalım mı?" diye önerdi Jörgen.

Mattis çekinerek konuştu:

"Şimdi senin için kötü düşünceler geçiyor kafamdan."

"Of," dedi Jörgen, "bunun yararı yok."

"Neyin var?"

"Bunu konuşmayacağız artık," dedi Jörgen tersçe, "nasılsak öyle kalacağız."

"Evet," dedi Mattis. Kötü düşünceler içinde kaynaşsa da susturulmaya boyun eğip evet demişti. Yeniden yere uzandı.

Bellerini dinlendirmek için yatmayı sürdüler. Düşüncelere dalan Jörgen, eline aldığı ince bir çubukla, yanındaki parlak kırmızı zehirli mantarlara vuruyordu. Dinlendikleri yerde kuru dallar, kütükler vardı; toprak yer yer çimenle, yer yer zehirli mantarla örtülüydü. Konuyu değiştirmek isteyen Jörgen birdenbire mantarların güzelliğinden konuşmaya başladı.

"Şunlara bak Mattis. Yiyenin işi bitik demektir."

Jörgen'in çubuğuyla ikiye ayrılan kızıl mantarlar yerde öylece yatıyordu. Ölümcül zehir taşıyan ak etleri körpe görünüyordu.

Mattis irkilse de yattığı yerde gözlerini mantarlardan ayırmadı.

"Gerçekten öyle mi?"

"Evet, çok zehirlidir. Eskiden birini temizlemek istediklerinde bununla bir çorba yaparlarmış."

Bakışlarını mantarlardan alamayan Mattis denetleyemediği, anlaşılmaz birtakım ürkütücü isteklere yenik düşmüştü. Mantarlarla arasında kabaran dalgalara yenik düşen Mattis'in bedeninde önemli yerler ele geçirilmiş, düşünceleri bir büyünün etkisi altına girmişti.

"Doğru mu bu?" dedi.

"Evet, yeme sakın, yoksa beni çok korkutursun."

"Deme böyle," diye mırındandı Mattis. Büyülenmiş gibi mantarlara bakarken hızlıca Jörgen'e göz atıp eyleme geçti. Umarsızlıktan

ne yapacağını şaşırdı. "Mantar yiyeceğim. Mantar yiyeceğim işte! Mantar yiyeceğim."

Mattis'in eli ölümcül zehirden bir avuç koparmak için uzanıyordu bile.

"Kes şunu!" dedi Jörgen, "Gerçekten öldürür! Ne yaptığını—"

Çok geç. Mattis kızıl kabuklu ak etleri kavrayıp ağzına atmıştı bile. Tadını algılamadan hızla yutuverdi; gerçekte öyle değilse de boğazından bir ateş geçmiş gibiydi. Ardından gerçek bir yanma geldi; sıradan bir yiyecek değildi bu – azgın bir it gibi keskin, kısa bir çığlık attı.

"Seni alık, ne yapmaya çalışıyorsun!" Jörgen küplere binmişti. "Çıkar çabuk!" diye bağırdı. "Parmağını boğazına sok!"

"Çok geç," dedi Mattis, güçlükle soluyarak; tüm bedeni, yarı gerçek yarı düş, değişiyordu.

"Büyük bir parça mıydı? Söylesene! Öldün mü çoktan?"

Jörgen çok kızmıştı.

Gözlerini deviren Mattis kendini yokladı. Korkuyordu, boğazı yanıyor gibiydi. "Çok geçmeden içim yanıp bitecek," diye düşündü birdenbire, "elimi çabuk tutmalıyım."

Jörgen'den bakışlarını ayırmıyordu. İçinde şişen zehirli mantarla, oduncunun tavırlarını izleyerek tetikte bekliyordu.

Jörgen kızmıştı, korkmuştu da. Mattis'in kaç mantar yediğini bilmiyordu, durumu gerçekten kötü olabilirdi. Ormanda kullandıkları kararmış cezveyi sönmeye yüz tutmuş közlerin üzerinden aldı, gerçekten koyu bir bardak oduncu kahvesi doldurup Mattis'e uzattı:

"Al! İç şunu!"

Aldırmazca, "Sen öyle san!" diyen Mattis bardağı itip kahveyi döktü. Jörgen'i böyle yendiği için bir yandan korkuyor, bir yandan övünüyordu. Jörgen'in isteklerine karşı çıkmak. Sonuçta

Mattis zehirli mantar yememiş miydi! Şimdi Jörgen'in sırasıydı – ne yapacağını şaşıran Mattis ona doğru atıldı.

Elinden bardağı düşüren Jörgen donup kalmıştı, yine de Mattis'in bileğini yakaladı – atağı boşan giden Mattis'in eli oduncunun güçlü kavrayışında uyuşuverdi.

"Çıldırdın mı?"

Mattis gözlerini devirdi.

"Bırak!"

Jörgen bıraktı, ancak Mattis buyurduğu için değil. Bardağı alıp yakındaki dereden suyla doldurdu.

"İç. Haydi. İç! Parmağını boğazına sok, çıkar mantarı!"

"Benim olan bende kalsın," dedi Mattis, tanınmaz bir sesle. Bedeninin alevlerde usulca yanıp tükenişini getirdi gözlerinin önüne. Yangını söndürmeyi istemiyordu, Jörgen'i büsbütün ezecekti! Güçle, bilgelikle dolduğu duygusuna kapıldı.

Bunun üzerine Jörgen tavır değiştirdi.

"Peki, istediğin buysa öyle yap," dedi, "kaygılanmaya gerek yok, öyle küçük bir mantar seni öldürmez bence. Çok küçük bir parçaydı. Otur da adam gibi davran."

"Ne?" dedi Mattis, titreyen bir sesle.

Yine de söz dinledi. Oturdu, suyu da içti; öte yandan düş gören bir adam gibiydi. Evet, artık değişmişti. Zehirli mantar yemişti.

Evet – düşünceleri, bedeni değişmişti; bir bakıma uçuculaşmışlardı. Mattis bir yandan burada, bir yandan başka bir yerdeydi. Ağaçların üzerinde yokluk gibi süzülüyordu. İlk düşüncesi, kuşkusuz, çulluk oldu.

"Sen de otur, Jörgen!" dedi, gözlerini kocaman açıp ona bakarak. "Sana taşın altında yatan, kanatları kurşun dolu çulluğu anlatayım. Niye böyle olduğunu."

Jörgen homurdandı:

"Kurşun dolu! Saçma dolu! Eve gitsen iyi olur."

Mattis bastırdı:

"Otur dedim sana! Şimdi ben konuşacağım. Bir gün de sıra bana gelecekti, gördüğün gibi!"

Jörgen ses çıkarmadan oturdu:

"Anlat bakalım."

"Hege sana çulluktan söz etti mi?" diye sordu Mattis, ağırbaşlı bir tavırla.

"Çok konuştuk, çulluğu anımsamıyorum."

Mattis inanmaz gözlerle ona baktı.

"Benim çulluğumdan daha önemli bir konu olabilir mi?"

"Evet."

"Çulluğun vurulduğunu da anlatmadı öyleyse."

"Belki anlatmıştır, bilmiyorum. Çulluğu bu kadar önemli yapan ne?"

Mattis çılgın bakışlarını ona dikti, mantar zehrinin etkisi altındaydı.

"Çullukla ben vardık! Şimdi taşın altında yatıyor – yine de bu önemli değil, bir bakıma evin üzerinde uçuyor, bir bakıma işte! Benimle çulluk, bir bakıma. Buradan uçuyoruz, bir bakıma. Burada uçup duracağız. Siz istediğiniz kadar—"

Korkarak durdu.

"Seninle çulluk. Kuşkusuz, seninle çulluk." diye mırıldandı Jörgen, tetikte kalarak.

"Niye böyle diyorsun?" diye çıkıştı, tüm varlığının değiştiğini düşünen Mattis. Gürül gürül bir ateş yanıyor gibiydi içinde.

"İçeride yalnızca Hege'yle sen varsın!" dedi Jörgen'e, tersçe. "Kolay değil bu. Taşın altında ne yatıyor, ne yatmıyor; önemli değil. İşte."

"Evet," dedi Jörgen.

"Niye evet diyorsun?"

Jörgen'in kafası karışmıştı.

"Yok," diye karşılık verdi.

Ona bakmayı sürdüren Mattis şöyle dedi:

"Daha önce sormayı gözümün yemediği bir soru sorabilir miyim, Jörgen?"

Jörgen yapabileceğini belirtti.

"Benimle çulluk, bir bakıma! İşte bu. Anlamıyor musun?"

Jörgen başını iki yana salladı.

Mattis bilinmeyen yollarda dolaşıyordu. Bir yaklaşma. Ne bu? Yok, geliyor işte. Çılgınlık. Ateş. Yıkım. Yanan gözlerini Jörgen'e dikti, alevler onu yuttu. Bunu kendisi istedi.

Saçmalık. Zehirli mantar yedim – yalnızca bu. Yine de Jörgen'e kötü kötü bakacağım. Şimdi ona bakacağım—

Karanlık bir gölge yükselip Jörgen'e uzandı. Saçmalık işte, zehirli mantar yediğim için. Ölmeyeceğim. *Jörgen* ölecek!

Birdenbire Jörgen'e saldırdı. Yırtıcı bir hayvan gibi onu kavramak için atıldı.

"Demek bana zarar vermek istiyorsun, öyle mi?" dedi Jörgen, soğukkanlı bir sesle; gölge onu ıskalamıştı. Oduncu, Mattis'i bir çocuk gibi tutuyordu.

"Adam gibi davransana seni alık!"

Mattis'i kaldırıp birkaç adım ilerideki dereye götürdü. Çarpık yüzünü yıkadı. Mattis ilkin debelendi, ancak suyun serinliği, güzün soğuğuyla içindeki yangın sönmüştü; ayılır gibi oldu. Bunun üzerine utançla, üzüntüyle inleyerek yere yıkıldı.

"Seni öldürmek istemedim!"

"Yok, bu öyle kolay değil," dedi Jörgen.

"Hege nerede? Ölmedi değil mi?"

Jörgen neredeyse sıçradı:

"Kapa çeneni! Neler diyorsun! Artık saçmalamıyoruz, bunu böyle bilesin!"

Jörgen'in baltasıydı konuşan; öyle sert, öyle keskin.

Usulca kendini toplayan Mattis şaşkındı:

"Ne yaptım?"

"Düş gördün. Mantar yiyip saçmaladın."

"Önemli değil, sen yaşıyorsun!" dedi Mattis, birdenbire sevinerek.

Jörgen böyle tavırlar karşısında utanıveriyordu.

"Peki peki—"

Mattis büsbütün değişti, başka bir coşkuya kapıldı, güzellikler düşünmeye başladı, bunları Jörgen'e anlatmak istedi – Jörgen'in yaşamasına, mantar zehri çılgınlığında öldürülmemiş olmasına çok sevinmişti.

"Anna'yla Inger," dedi katışıksız bir minnetle, bu adları bir armağan gibi onun ellerine bırakarak. "Bu ne biliyor musun?"

Jörgen karşılık vermeden bekledi.

"Daha önce onlardan söz etmiş miydim, Jörgen?"

"Yok. Kim onlar?"

"Kızlar," dedi Mattis, övünerek.

"Evet, orasını anladım."

"Onları kayıkla dolaştırdım. Yazın. Adadaydık. Bakkala gidişimi tüm köy gördü."

"Evet, iyiymiş."

Mattis sevinçle gözlerini yumdu, Jörgen'in yanıtı taşı gediğine koymuştu. Karşısında bir adam için neyin önemli olduğunu bilen biri vardı.

Bunun üzerine, "Sana bir soru sorabilir miyim, Jörgen?" dedi.

"Demin de sordun. Anlamadım. Yine de sor."

"Şunu bilmek istiyorum," dedi Mattis, biraz duraksayarak, "hafta içinde de kızları düşünüyor musun?"

Jörgen bunu beklemiyordu, yine de gözünü kırpmadan yanıtladı:

"Evet, düşünüyorumdur kesin."

"Düşündün mü?"

"Evet."

"Neyse," dedi Mattis, gevşeyip soluk alarak. Öldürme isteğinden arınıp bakışlarını kaldırarak ekledi. "Anlaşılmaz, değil mi?"

"Ne?"

"Bilmem – *çok*."

Birdenbire, "Of, yeterince üşengeçlik yaptık," diyen Jörgen baltasını kapıp ağaçların yanına gitti.

Mattis yerinden kımıldamadı; bir yandan mutluydu, bir yandan kendisine kızıyordu. Mantardan geri kalanları çizmeleriyle ezdi. Ardından sevinip güldü. Katı öğretmeninin sözlerini yineleyerek, "Düş gördüm," dedi.

38

Yine de bu olay Mattis'te derin bir etki yarattı. İlk gevşeme duygusu geçtikten sonra dinmek bilmeyen bir korku sardı içini.

Neredeyse Jörgen'i öldürecektim – nasıl yapabilirim bunu?

Yoksa yediğim mantar yüzünden mi yalnızca?

Paylanmayı bekleyerek birkaç gün boyunca Hege'nin dibinden ayrılmadı. Hege olayın sözünü bile etmeyince Mattis konuyu kendisi açmak zorunda kaldı.

"Jörgen söylemedi mi?"

"Neyi?"

"Benimle onu, öyle bir olayı işte – ormanda, mantar yemek gibi birtakım işler."

"Söylemedi, söylemesi mi gerekiyordu?"

"Yok."

"Bir iş mi geldi başınıza?" diye sordu Hege.

"Yok, bir iş gelmedi, görmüyor musun?"

Mattis oradan uzaklaştı. Jörgen onu şaşırtmıştı.

Jörgen ertesi gün de onu ormana çağırdıysa da Mattis şöyle karşılık verdi:

"Oraya bir daha gitmem!"

Onun korkusunu gören Jörgen üstelemedi. Mattis'in ormana gelmesi ona yalnızca sıkıntı verdiğinden artık pek umursamıyordu.

Mattis yatağında oturup dışarıyı izledi. Hege onun çevresinde tedirgin dolanıp duruyordu. Jörgen'e olan biteni sormuş, Jörgen de ona anlatmıştı kuşkusuz. Özenle kardeşine yanaşıp bir girişimde bulundu:

"Kayıkçılığa başlasana Mattis."

"Bilmem."

"Çok sevmiştin o işi."

"Artık eskisi gibi değil," dedi Mattis.

"Yazık."

Hege yine canlandı. Bugünlerde sürekli canlıydı, özellikle sevgilisi ortadayken. Titizlikle ev işlerini görürken yeni yaşamından mutlu olduğu anlaşılıyordu. Mattis ondaki değişimleri gözden kaçırmıyordu. Elinden tek gelen günden güne o sıkıcı soruyu yinelemekti:

"Bana ne olacak?"

Yeniden kayıkçılığa başlamadı. İşler değişmişti. Başıboş dolanırken çitin yanında parlak kızıl bir ışıltı görünce irkildi. Çirkin, gizli kızgınlıkla dolu kocaman bir mantardı bu. Mattis'i gözetlemek ister gibi çitin yanı başına yerleşmişti.

Yok yok, dedi, bu korkutucu düşünceyle savaşarak. Beni büyülemeden onu ezeceğim.

Gidip mantara bir tekme savurdu. Kızıl ak bir patlamayla gözleri kamaştı.

Bir süre sonra, çitin içinde, kendi bahçelerinde bir mantar buldu. Öbürü gibi bu da güzeldi. Bu kez tekmelemedi, kaygıyla terleyerek uzaklaştı. Ormanın, çitin kıyısının, tepelerin, yokuşların mantar dolu olduğunu biliyordu.

Ev zehirle çevriliydi.

Önceki yıllarda da böyle miydi? Daha önce gözüne ilişmemişti. Nereden geliyordu bunca mantar? Durup izleyince büyüyor gibiydiler.

Açıkça şunu düşündü: Tüm bunların içinde Jörgen ölebilir, aralarına giren o.

Yok yok, ölsün istemem!

Öte yandan bu düşünce, bir sürüngen gibi geri döndü.

Ne yapacağım, dedi, korkudan kımıldayamaz bir durumda.

Engel olmalıyım. Yakında yine denerim.

Sonunda yapageldiğini yaptı: Bilgililere danışmak. Eskisi gibi Hege'nin yanına gitti.

"Bu yıl alıştığımızdan daha çok zehirli mantar yok mu?" diye sordu, bir açıklamaya gerek görmeden.

"Bana öyle gelmedi," dedi Hege, "tıpkı önceki gibi." Durumu anlamadan işlerine dönmüştü bile.

39

Kimsenin zehirle çevrili olmadığını gösterircesine bir kız çıkageldi.

Mattis ilkin gözlerine inanamadı. Üstelik onu tanıyordu da: Geçen baharda turp tarlasında birlikte çalışmışlardı. Sevgilisini mutlulukla çimdikleyen, kendisi de o güzel, tatlı biçimde çimdiklenen kızdı bu. Böyle karanlık bir durumda onun geldiğini görmek neredeyse doğaüstüydü.

Göldeki adada olanları anımsayan Mattis kızın onu görmeye geldiğini düşündü.

İyi de onun sevgilisi var.

Yıllardır bir kız gelmemişti evlerine. Hege'den başkası yoktu. Mattis kızı uzaktan görür görmez şöyle düşünmüştü: "Anna mı Inger mi?" Yaklaşınca ikisi de olmadığını anlamıştı. Bu gerçek olamayacak ölçüde güzel bir düşünceydi. Olsun, Mattis yine de mutluydu, bu kızı da tanıyordu.

Daha önce birlikte çalışmaları Mattis'i gevşetiyor, ona özgüven sağlıyordu. Anımsadığına göre böyle bir kızdı o. Görünüşe göre ikisi de unutmamıştı. Kız onu tanıdığını gösterircesine başını sallayıp gülümsemişti. Mattis'in tüm karamsarlığı silindi; orman artık zehirli mantarlarla dolu değildi; arkadaş canlısı bir koruyucuydu.

Kız daha yanına gelmeden, tek söz söyleyemeden Mattis soruverdi:

"Artık sevgili değil misiniz?"

Kız güldü.

"Ne?"

"O işte. Kollarınla bacaklarını çimdikleyen."

"Nereden çıkardın bunu?" diye sordu. "Sürekli el ele gezemeyiz, öyle değil mi?"

Mattis boynunu büktü. Şimdiden bir alıklık mı yapmıştı? Düşününce kızın doğru söylediğini anladı. Kız şöyle diyerek bu utanca bir son verdi:

"Yine de doğru bildin. Ayrıldık."

Mattis bir sancı duydu. Doğrusu iki sancı duydu: Biri üzüntüden, öbürü sevinçten.

"Senin bu kadar üzülmene gerek yok yine de, öyle değil mi?" diye sordu kız.

"Yok," diye mırıldandı.

"Böyle işlere belli olmaz. Sen de bilirsin bunu," dedi, onu yatıştırarak. Ne iyi kızdı.

Açıkça evet diyerek dosdoğru yalan söylemeye yüreği elvermediğinden, "Hım," diye geçiştirdi. Yine de sevinmişti.

"Şimdi biri var mı?" diye sordu, gergince. "Yeni biri?"

"Yok, bu aralar az çok özgürüm," dedi kız, umursamazca başını sallayarak.

"Oh," dedi Mattis.

Kız yine güldü, üstelik nedensiz yere; yine de kötü bir gülüş değildi bu. Ardından gelme gerekçesini açıkladı sonunda.

"Burada sizle oturan oduncuya bir haber getirdim, Jörgen mi ne. Belki günün bu saatinde evde değildir."

"Yok, ormanda," dedi Mattis, biraz tersçe. Görünüşe göre yanılmıştı, Jörgen'i görmeye gelmişti kız.

"Sana söyleyebilirim öyleyse. Sen ona aktarabilirsin, öyle değil mi?" dedi, düşünmeden.

Mattis biraz kızardı. Öte yandan kız bunu görmeyecek ölçüde gençti, mutluydu, kendi kaygılarına dalıp gitmişti.

Mattis haberi alma yürekliliğini gösteremiyordu. Yanlış aktarabilirdi. Özellikle Jörgen'le ilgili olduğundan.

"Ablama söylesen daha iyi olur. İçeride," dedi. Bunu söylemek ona acı vermişti.

Kız sırıttı.

"Evet. Düşünemedim."

Çevik adımlarla eve yöneldi. Onu çoktan bağışlayan Mattis gözleriyle izledi. Yazın ardından başka biri olmuştu – Anna'yla Inger'i kayıkla gezdirdikten, fırtınaya çıktıktan, kayıkçılığı öyle iyi becerdikten sonra. Söylememesi gerekenleri söyledi diye bu kızı bağışlamak güç değildi.

Bu nedenle çabucak tasarılar kurmaya girişmişti, konukla bir kez daha konuşabilmek için tasarılar. Evden görülmemek için yokuşu çıktı, orada durup bekledi. Kız dönerken buradan geçmek zorundaydı.

Bu işe yaradı. Bir süre sonra patika kızı dosdoğru oraya getirdi – bir tuzak gibi Mattis'in avucuna düşmüştü. Yine de umursamazca güldü kız:

"Demek buradasın. Eve giderken benim karşıma çıkmak istedin."

Mattis şunu düşündü: Bilgililer tüm gizli tasarıları bulup çıkarabiliyor. Çoğunlukla. Mattis kızın umursamaz sesiyle konuşamazdı, onun sorunları gerçekten çok büyüktü. Bir adım öne çıkıp ağırbaşlı biçimde sordu:

"Seninle yürüyebilir miyim? Yola dek."

Kız bekletmeden yanıtladı:

"Yürüyebilirsin."

"Sevgilin olmadığına göre ben de yapabileceğimi düşünmüştüm," diye kekeledi, Mattis.

"Öyle demedim. Az çok özgürüm, dedim. Evet, biri var. Şöyle böyle."

Gözleri kocaman açılan Mattis yavaşladı. Yüzü asıldı. Anlamıyordu.

"Gelmek istemiyor musun?" diye sordu kız. "Nasıl istersen."

"İstemek?" Anlamıyordu. Bir sevgilisi varsa nasıl onla yürüyebilirdi? Niye yapacaktı bunu?

Kız gitmeye yeltenince Mattis kendisine fırlatılanı yakalamaya kalkmış, ardından cayıp düşmeye bırakmış gibi bir tavırla kolunu kaldırıp indirdi. Kızı durdurdu bu.

Patikanın yanında büyük, düz bir taş vardı. Mattis tüm yaşamı boyunca taşı görmeden geçip gitmişti – oysa bugün bir kişiliğe bürünmüştü taş neredeyse. Mattis onun yanına gitmesi gerektiği duygusuna kapıldı – ardından, nasıl öyle çabuk düşünebildiğini anlamadan orayı gösterip şöyle dedi:

"Düz taşlar oturmak içindir."

Söyleme biçimi karşısında Mattis'in düşünmesine olanak vermeden oturuverdi kız.

Çılgınlık bu, diye düşünen Mattis kızın yanına ilişti.

Taşta yeterince yer vardı. Mattis çok yaklaşmamaya özen gösterdi. Ne istiyordu? Bunu pek bildiği söylenemezdi. Kızı dinlemek. Ona yakın olmak. Yine de böyle sessiz oturamayacağını anladı; kız onu bekleyerek yere bakıyor, apaçık Mattis'in konuşmaya başlamasını bekliyordu.

"Sence iyi dedim mi?" diye sordu, işte bu yüzden birdenbire.

Kız bir otla kendi yanağını okşuyordu. Ayaklarını sallıyordu. Tedirgindi.

"Ne demek istiyorsun?"

"Düz taşlarla ilgili söylediklerim. Oturmakla ilgili."

Homurdanan kız ayağa kalkmıştı bile.

"Bir de *böyle* sorular mı soruyorsun?" dedi, düş kırıklığı içinde; ondan bıkmış olabilirdi.

Ondan bıkmış—

"Niye?" diye sordu Mattis, korkuyla. Taşın üzerinden kımıldamadı.

Kız gidiyor, Mattis onu durdurmaya kalkamıyordu.

"Yanlış olduğunu bilmiyordum," dedi.

"Yok, neyse, daha çok kalamam."

"Durum şu—"

Kız onun sözünü kesti:

"Kapatalım bu konuyu. Önemli değil; bizim için bir önemi yok, öyle değil mi?"

Yürümeye başladı. Önce başını sallamıştı; arkadaşça, belki biraz utangaç bir biçimde. Yine de gidiyordu.

Mattis bir anıya sarıldı, "Öbürleri böyle değildi!" dedi. "Onlarla ne çok konuştum."

Kız birdenbire durdu.

"Öbürleri mi? Öbürleri kim bilmiyorum."

Mattis kısık sesle ekledi:

"Öbürleri derken Anna'yla Inger demek istiyorum. Onları duymuşsundur, öyle değil mi?"

"Evet – evet, duydum."

"Gölde birlikteydik, bütün gün konuştuk. Onlar böyle değildi."

Kız ona doğru gelip dosdoğru gözlerinin içine baktı, öyle konuştuğu için üzgündü. Mattis gözlerini kocaman açtı. Ne bekliyordu? Bilmiyordu. Yine de bekledi.

"Mattis."

Titriyordu.

"Evet?"

Kız ne diyeceğini bilemiyordu. Onun gözlerine baktı.

"Yok," diye başladı, "sana *ne* denir bilinmez!"

Konuşurken usulca onun yanağını okşadı, ardından gerçekten gitti; çevik adımlarla, göz açıp kapayana dek.

Mattis duygularını isim koymaya çalışmadı; işler yoluna girmiş, daha çoğu gerçekleşmişti. Mutlu bir anda kız, Anna'yla Inger'in bile yapmadığını yapmıştı – böylelikle bir yer edinmişti kendine.

Mattis taşta uzun uzun oturdu.

40

Sonra geldi. Öncekilerden tümüyle değişikti: Sorunları çözen bir şimşek. Durup dururken çözüm apaçık kendisini göstermişti, Mattis'e kalırsa. Apaçık olsa da güçtü.

Sıçrayıp kalktı taştan.

Kör eden bir şimşek gibi. Bu kez içindeydi, orayı aydınlatıyordu.

Ne! Bunu yapamam, diye düşündü korkuyla.

Kızı unutmuştu. Kızın ona verdiği mutluluğu düşünerek orada öylece otururken şimşek çakmıştı. *Bir çıkış yolu,* baştan sonra şimşek gibi bir çözüm.

Biriken sorunları birdenbire, acımasızca kesip atıyordu. Mattis sorgulamadan, korkmadan benimsemeliydi bunu – içinden üzülse bile. Başı dönmüş bir durumda ne yapması gerektiğini gördü, anladı, benimsedi.

Yeni tanıyıp sevdiği taşın üzerinde otururken çakmıştı şimşek. Çıkış yolu onu eziyordu. Hege, Jörgen, ben, diye düşündü. Bu kez çulluk yoktu, o başka bir yerdeydi.

Düşünmeden bir daha oturdu.

"Güç olacak," dedi olanca sesiyle, boşluğa doğru. Onu işiten yoktu. Bilgili olmak çok zor, diye düşündü Mattis.

41

Tasarı gizliydi. Çok özenli yürütülmesi gerekiyordu. Bu yüzden Hege'ye sözünü bile edemezdi – Hege beklemeden araya girer, onu durdururdu.

Öte yandan bu tasarı güç olduğundan, biraz daha yumuşak bir çözüm bulmak için son bir deneme yapabileceğini düşündü Mattis, şimşek coşkusu sönmeye başlayınca.

Ertesi gün Jörgen'in ormana gitmesini bekledikten sonra törensel bir tavırla Hege'nin yanına vardı. Hege bir yandan hırkalarla uğraşıyor, bir yandan bir şarkı mırıldanıyordu.

"Ne var Mattis?" dedi, mırıldanmayı bırakıp. Mattis'in küçük bir olaydan söz etmeyeceği görünüşünden belliydi.

"Önemli," diye karşılık verdi, "sandığından daha da önemli."

"Peki söyle bana," dedi Hege, onu sıkıştırırcasına.

Mattis'in boğazı kurumuştu. "Artık birlikte olacağın kişiyi seçmen gerek; Jörgen mi ben mi," diye dosdoğru konuya girdi.

Açıklama gerekmiyordu Hege'ye. Görünüşe bakılırsa düşünmesi de gerekmiyordu.

"Değişen yok bence," dedi duraksamadan. "Artık kimle birlikte olacağımı sen de anlamışsındır."

"Evet," dedi Mattis, sönen bir sesle, "öyleyse—"

Sustu, az kalsın ağzından kaçıracaktı.

Hege soruna kendi açısından yaklaştı:

"Düşününce sana da doğal gelmiyor mu?"

Mattis düşününce onun doğru söylediğini görebiliyordu. Yine de. Durumun değişebileceği umuduna sarıldı. Değişebileceğini işittim. İlişkiler yürümeyebilir. Birbirlerini çimdikleyenlerin başına bu geldi.

Varını yoğunu ortaya koyarak sordu:

"Değişmeyeceğini iyi biliyor musun, Hege?"

"Burada oturduğumu nasıl biliyorsam öyle," diye karşılık verdi. "Tanrı'ya şükür."

Mattis boynunu büktü.

"İyi, öyleyse."

Hege'nin neden söz ettiğini bildiği açıktı. Sesi azıcık bile titremiyordu. Onu geri kazanma umudu yoktu.

"Bu bir yandan beceri gerektiriyor, bir yandan güç," dedi Mattis, "üstesinden gelmesi kolay değil."

"Neyin üstesinden gelmek?" diye sordu, anlamayan Hege. "Sence Jörgen'le ben geçinemez miyiz?"

Mattis şaşkına döndü. Hege durumu anlamıyordu. Üstelik bir de şöyle dedi:

"Bunu bana çok görmemelisin, Mattis."

Çat. Kapı kapandı.

"Çok görmek," dedi.

Yolu kesilmişti, söyleyecek sözü kalmamıştı.

"Başka isteğin var mı?" diye sordu Hege, onun konuşmadan durduğunu görünce.

Mattis başını iki yana salladı. Hege gerektiği gibi açık davranmıştı. Yapılacak olan belliydi. Büyük tasarısına başvurmak zorundaydı. Önce orada biraz bekleyecekti.

42

Bir çift kaba yontulmuş kürek yılladır odunlukta duruyordu. Kayığında eski kürekleri kullanmayı sürdüren Mattis onları bitirememişti bir türlü. Şimdi bu yarı yontulmuş kürekleri çıkarıp bir rendeyle kazımaya başladı.

Kendisini tasarıya çok kaptırmıştı, bu kalın odun parçalarını bile tasarının bir parçası diye görüyordu. Evet, düşüncelerim bu kez olsun yolunda, diye düşündü, anlaşılmaz duygular bedenini sararken. Kendini bilinmeyenin eline büsbütün bırakmış gibiydi.

Ormandan gelen Jörgen, Mattis'i elinde rendeyle gördü. Alışılmadık bir görüntü.

"Yeni kürek mi yapacaksın?"

"Evet, epeydir düşünüyordum," dedi Mattis.

Jörgen, "Yeniden kayıkçılığa mı başlayacaksın?" diye sorarak bu düşünceyi ona aşılamaya çalıştı.

"Öyle görünüyor."

Mattis bakışlarını kaldırmadan karşılık veriyordu. Tümüyle doğruları söyleyemezdi şimdi – yoksa tasarısı bozulur, yasaklanırdı. Onu bağlayabilirlerdi bile.

"İyi," dedi Jörgen, "işsizlik çok kötü."

Ardından yemeğini yemek için Hege'nin yanına gitti.

Kürekler çok büyüktü, kalındı; Mattis onları bitmiş göstermek için biraz ağartıp parlattı. Yine de kaba odun parçalarıydı – böyle işe yarayacaklardı. Ya bu küreklere tutunup yüzerek kıyıya ulaşacak ya da onlarla batıp gidecekti. Tasarının en önemli bölümü buydu.

Böylece ne yapacağımı öğreneceğim. Göreceğim.

Gölün en derin yerinde çürük kayık bir patlak verip dibi boylayacak. Ben de yüzmeyi bilmiyorum. Bu kalın küreklere tutunup yüzebilirim – geri dönebilir, eskisi gibi onlarla oturabilirsem.

Bunu ben belirlemeyeceğim.

Yine de çok güç.

Kürekleri iyice parlatınca yatağa gitti. İşler bitince anlaşılmaz bir duruma gelmişti. Yapacak bir iş daha vardı.

Yarın olmaz, diye düşündü.

Neden olmasın, diye sordu içinden bir ses, üstelercesine.

Anlaşılmaz bir durum, diye karşılık verdi Mattis. Böyle olmalıydı.

Sırasına yatmış, dışarıyı izliyordu. Dışarıdaki gecenin cılız aydınlığı yansıyordu içeri.

Akşam döndüğünde Hege'yle Jörgen ortalıkta yoktu; tavan arasından kısık sesler geliyordu. Büyük olasılıkla mutlu sesler – Mattis'in işitmek için ölüp bittiği konuşmalar yapılıyordu. Ayrıca ondan da söz ediyorlardı kuşkusuz; bunu yaparken çok mutlu değillerdi – onu korkunç bir yük diye görüyor olmalıydılar.

Şimdi kürekler hazır, olacakları göreceğim yakında.

Yüzleşmek istemediğinden bu düşünceyi bastırdı. Biraz sonra kendi kendine konuştu: Bir fırtınayla yüzleşmek gibi sanırım.

Yukarıda mırıltılar sürüyordu. Soluk bir gülüş yere düşen bir top gibi kesildi. Demek sevinince böyle gülüyordu Hege. Mattis bunu bilmiyor muydu?

Şimdi ondan konuşmaya başladılar. Artık gülmüyorlardı.

Sırasına otururken, "Şunlara bakın!" diye bağırdı, sevinerek.

Dışarıda bir esinti koptu.

Bir güz esintisi, birdenbire.

Derme çatma duvarlarına çarpan esintiyle inledi ev, uzaktaki ağaçlar usulca içlerini çekti; gölde dalgalar kabarıyor olmalıydı.

Ne güzel.

Mattis gevşeyerek mutluluğun tadını çıkardı.

Yarın kesin dalgalı olacak. Bu durumda düşündüklerimi yapamam. Kürek çekerken göl durgun olmalı. Şimdi uyuyabilirim.

Bütün günün gerginliği, yorgunluğuyla çabucak uykuya daldı.

43

Esintisiz bir günde, durgun bir gölde – getirdiği koşullar yalnızca bunlardı. Tasarısını uygulamaya kalkıştığında göl dümdüz olmalıydı, yoksa sayılmazdı. Geriye esinti çıkıp çıkmayacağı kalıyordu.

Yerinde koşullar, diye düşünüyordu.

Esinti günlerce dinmedi.

Küreklerle kayık bekliyordu – Mattis sabahları deli gibi çarpan yüreğiyle tedirgin kalkıyordu: Göl durgun muydu?

Öte yandan tüm sabahlar esintiliydi. Bunu gören Mattis'in göğsündeki sıkışıklık gevşiyordu.

Bir gün daha, diye düşündü. Kimse bilmiyor! Ne anlaşılmaz.

Bir süre sonra şöyle geçirdi içinden: İşler böyle yürüyor.

Dolanıp durdu Mattis. Jörgen bir daha ne kayıkçılığın sözünü etti, ne de Mattis'i ormana götürmek istedi.

Korkunç kızıl mantarlar dört bir yanı sarmayı sürdürüyorsa da Mattis'i artık korkutmuyordu. Durumu değiştiremezlerdi.

Kimse bilmiyor. Hege'yle Jörgen çok büyük bir çift yeni kürek görüyor, buna bir anlam veremiyor. Onları daha küçük yapamadığımı sanıyorlar.

Gerçekten uyanık biri miyim artık?

Geç bile kaldım bunun için.

Bir gün daha doğdu. Hege'nin mutfakta Jörgen'e, "Göl bugün dümdüz," deyişini duyduğunda yıkılmamak için kendini hazırlıyordu Mattis.

Yine de sonunda gerçekten geldiğinde onu altüst edeceği kesindi bunun.

Ablasının bunu başka nasıl dile getirebileceğini düşündü: "Bugün yaprak bile kımıldamıyor," diyebilirdi. "Bu durgunluğun bir nedeni olmalı," da diyebilirdi.

Hege böyle bir söz etmedi. Kuşkusuz, havadan daha önemli konuları vardı Jörgen'le konuşacak. Hava o ikisini pek etkilemiyordu. Türlü türlü havada ağaçları devirip duruyordu Jörgen.

Yatağında yatmayı sürdüren Mattis, Hege söylemese de göl dümdüz olabilir, diye düşündü. Ayağa kalktığında ağırlığı iki katına çıkmış gibiydi. Dışarı çıkıp bakmalıydı:

"Oh—"

Esinti dinmemişti, açık gökyüzünün altında göl koyu yeşil dalgalarla örtülüydü. Böyle önemliyken gölü izlemek anlaşılmaz duygular uyandırıyordu. Bir gün daha gecikme.

Yemekte Hege'nin onu izlediğini görür görmez daha yiyemez oldu, dışarı çıktı. Belli oluyor muydu yoksa? Aletlerini alıp kapıya geldi, kayığı onarmaya gittiğini söyledi.

"Peki, git kayığını onar," dedi Hege, sevinerek. "Nerede olduğunu bileyim de."

"Evet, pencereye oturup beni gözetleyebilirsin," dedi Mattis, kışkırtmak istercesine.

"Niye?"

"Gözetlemiyor musun sonuçta?"

Mattis yoluna gidip kayığın sağını solunu yamadı. O sırada kayığın dibinde, uğraştığı gevşek kaplamaların altında gerçekten çürük bir yer gördü. Sağlam bir tekmeyle orayı parçalamak işten

bile değildi. Üstelik Mattis bugünlerde çok güçlüydü, gereğinden de güçlü.

Düz taşlar oturmak içindir, diye mırıldandı çalışırken. *Güzel* bir sözdü, yine de anlamamıştı kız. Evet evet, bu beni kaygılandırmıyor artık, böyle işleri umursamıyorum.

Kayığın yanına oturup yüzünü göldeki esintiye verdi.

"Es!" diye diledi, içinden.

Düşünecek ne çok sorunu vardı.

Gözlerin üzerinde birer taş, deyiverdi.

Anna, Inger, ne varsa.

Kuşların oturduğu tüm o ağaçlar.

Hege'nin yürüdüğü tüm o yollar.

Bunlar ona çok ağır geldi, artık konuşamadı.

Güneşle ısınan kayık eskisi gibi katranla çürük tahta kokuyordu. Mattis göle baktı; esinti yüzeye derin izler bırakıyor, dalgalar ayakucunda çalkalanıyordu.

Er ya da da geç durulacaktı. Esinti sonsuza dek sürmez. Durgunluk da. "Benimle çulluk, bir bakıma," dedi, durup dururken.

44

Kayığın işi bitince Hege'nin yanına döndü.

"Kayıkçılığa uygun mu artık?" diye sordu ablası, Jörgen'in yaptığı gibi ona bu düşünceyi aşılamaya çalışıyordu.

"Evet, uygun. Yarın eskisi gibi kayıkçılığa başlayacağım," dedi Mattis.

Ablasına bakmıyordu.

"Yarın mı? Evet, neden olmasın," dedi Hege, üzerine basarak. "Sana göre bir iş bu, Mattis."

Mattis kıyıda ona söyleyeceklerini düşünmüştü. Şimdi konuşma istediği gibi gidiyordu.

"Esinti çok güçlü olmazsa," diye sürdürdü. "Kayık çok çürük, esintide çıkmaktan korkuyorum. Yanlış yere basarsan dibini delebilirsin."

Bunu öylesine söyleyebilmek güçse de başarmıştı Mattis. Kendi kaygılarını unutuveren Hege kardeşinin güvenliğini düşündü.

"Öyleyse durgun suda da işe yaramaz. Bence artık kullanmamalısın."

Mattis homurdandı.

"Kayığımı tanıyorum."

"Öyle mi? Dibi boylamanı istemem."

"Saçmalık."

Tasarısını böylece uygularken içi eziliyordu. Öte yandan işler yolundaydı; söylemesi gerekenleri, söylemesi güvenli olanları söylemişti; onların ne olduğunu biliyordu. Ancak geç kalındığında uyanık olabilmeyi anlamıyorum, diye düşündü.

"Durgunken tüm gün gölde kalabilirim," dedi. "Kaygılanmana gerek yok, Hege, elimden ne gelir ne gelmez biliyorum. Nereye basacağımı da."

"Peki, yine de ayağını denk al," diyen Hege gitti. Bir süre sonra döndü. "Kayık güvenli mi diye Jörgen'e bir baktıracağım. Bu işlerden anlıyor. Kayık kullanılamaz durumdaysa sen de bir daha göle çıkmazsın."

"Jörgen!" diye bağırdı Mattis.

Jörgen karışmamalıydı, onu ilgilendirmiyordu bu. Mattis çılgınca haykırdı:

"Jörgen'siz de yaparım! Elimi neye atsam! Jörgen'i getirirsen olacaklara karışmam!"

Hege geriledi:

"Güzel kardeşim—"

"Jörgen'i buna karıştırma! Yoksa ona gününü gösteririm!"

"Kes şunu!" dedi Hege. "Ne istiyorsun Jörgen'den? İyi bir adam o, sana bir kötülüğü dokunmadı."

Mattis kendini durduramadı, "Havaya bağlı artık!" dedi, deli gibi.

"Hava mı?"

"Evet, duymadın mı? Esinti, hava. Düşünmediğimi mi sanıyorsun?"

Mattis üzülmesin diye genelde kaçındıkları bu sözü işte kendisi kullanıyordu; üstelik ne yaptığını çok iyi bilerek.

Hege biraz geriledi.

"Çok düşünüyorsundur kuşkusuz," dedi. "Olanlardan sonra biz de çok düşündük."

Hege yalnızca bir sorunu görüyor, yalnızca ondan söz ediyordu. Mattis üzüntüyle onun karşısına dikildi. Ablası değişmişti. Jörgen'in bir parçasıydı. Yarı yarıya Jörgen'di.

"Nasıl böyle olabiliyorsun?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Kendin gibi – ne olacak! Artık seni tanıyamıyorum. Niye böyle yapıyorsun?"

"Niye mi böyle yapıyorum? Biliyorsun. Söyledim sana. Mutluyum."

Bu sözlerin kesinliği bir dalga gibi geçti Hege'nin üzerinden.

"Bunun için sana sarıldım bile, unuttun mu Mattis?"

Konuşurken Jörgen yanındaymış gibiydi, buna karşın sözleri kardeşinin çılgınlığına bir son verdi. Durulan Mattis şunu diyebildi:

"Öyleyse git Jörgen'in yanına."

Hege şaşırmadı.

"Ben de oraya gidiyordum," deyip gitti.

Mattis orada öylece oturdu. Dışarıda arkadaş canlısı esinti sürüyordu. Alaca karanlık çöktü. Özel bir biçimde çevresine bakınmaya başladı. Bunu yapmak istemese de başka türlüsü elinden gelmiyordu. Tavan arasından Hege'ye Jörgen'in bitmek tükenmek bilmeyen mırıltıları geliyordu.

Artık geriye yapacak iş kalmadı, diye düşündü. Ona kayığı güzelce anlattım. Şimdi ister essin ister dinsin, benim işim bitti.

O gün Hege'yle tartışmasından, yığınla düşünme işinden sonra uykusu geldi, alıştığından daha erken çekildi yatağına.

Tavan arasında konuşmalar kesildi. Mattis için bu bir yandan iyi bir yandan kötüydü. Dışarıda dört bir yandan gelen esinti yarın da dinmeyeceğini bildiriyordu.

45

Oysa şimdi dinivermişti işte.

Gece yarısı uyanan Mattis daha iyice ayılmadan anladı bunu. Dinen esinti gerçeği gizlemişti. Yapraklar hışırdamıyordu; fısıltı yoktu. Mattis ilkin şöyle düşündü:

"Geceleyin olmaz! Gece yaparım demedim."

Şimdi durmuşsa da yarın sabah esebilir. Geceleri çoğunlukla diner esinti.

Pencereden içeri dolan güzelim ay ışığına baktı. Gece ilerlerken parlak bir ay yükselmişti.

Esintilerin geceleri dindiğini bir kez daha söyledi kendisine. Ancak işe yaramadı bu, esinti öncekinden değişik bir biçimde durmuştu. Saçmalık. Böyle uyurken nasıl bilebilirdi bunu?

Evde çıt çıkmıyordu.

Hege kendi odasında mı? Bu beni ilgilendirmez, diye uyardı kendini. Esintinin durması bana yeter de artar.

Orada öylece yatmayı sürdüremiyordu artık, çıkıp bakmalıydı. Sessiz evde usulca giyindi. Gitti.

Ayışığı su üzerinde yine çizgi çizgiydi. En küçük bir esinti izi yansıtmayan göl eskisinden daha da geniş görünüyordu – Mattis büyülenmiş gibiydi.

Ormanı, çayırları, kıyıları bitek dereyi de gördü. Bir dereden su içebilmek, diye düşündü birdenbire.

Çiy üzerinde yürüyüp dereye gitti. Bu küçük dere onunla konuşmuyordu, yine de orada küçük bir birikinti oluşmuştu.

Mattis o birikintiye eğilmek, yüzünün yansımasını görmek istemiyordu; anlaşılmaz bir katılık vardı yüzünde, üstelik bu ayışığında kesin görürdü onu.

Kımıldamadan göle bakarken içinden bir ses açıkça sordu: Nasıl bitsin istiyorsun? Kayıkta kim bilir ne olacak.

Bunu düşünmek istemiyordu. Düşünemedi de. Ayla konuşur gibi yüzünü göğe kaldırdı; ağırbaşlı, yüksek bir sesle şöyle dedi:

"Artık benimle bir ilgisi yok, başkalarına kalmış. Bunu onların eline bıraktım."

Aya söyleyecekleri bunlardı. Ardından çite, açıklığa, tepeciklere yürüdü; eskisi gibi anlaşılmaz, anlatılmaz olanların yanına gitti. Tüm yaşamım boyunca, diye düşündü birdenbire; ancak düşüncesini bastırdı. Bunları boş ver!

Yine de tepeciklerden birine oturdu biraz. Çok sayıda sıcak, arkadaş canlısı tepecik onu biraz kalmaya çağırıyordu. Ayın güçlü ışığında kendi gölgesinin önünde cansız bir varlık gibi görünüyordu Mattis; ayla gölgelerin oynadığı oyunun bir parçasıydı bu.

Çok geçmeden soğuktan titremeye başladı; açıklığı geçip eve döndü. Yatağına büzüldü. Uyumaya olanak yoktu.

Derinlikler, diye düşündü. Tedirgin düşünceleri sonunda oraya götürmüştü onu. Ne çoklar: Yosunlu derinlikler, diye düşündü. Kumlu derinlikler. Çamurlu. Taşlı derinlikler. Kayalıklar. Kimsenin düşlemediği derinlikler.

Ayrıca şu öbür konu da var, diye düşündü, şaşkınlıkla; yüreği el verdiğince ileri gidiyordu. Tüm derinliklerden yükselirsin.

Sonunda oraya mı gideceğim, diye sordu kendine, düşler içinde bu düşünceye sıkıca sarılıp.

Evet, oraya gidiyorum, diye yineledi.

Uyuyamadı. Esinti yoktu.

46

Mattis sonunda sabaha karşı uykuya dalmış olmalıydı. Onun yanından geçip mutfağa giden Hege'yi algılamadı. Jörgen'i de görmedi. Kalktığında ikisi de mutfaktaydı. Kap kacak seslerini işitti – ardından bir söz onu uyku sersemliğinden çekip aldı:

"Bugün çok dingin, tıpkı—"

Bu Jörgen'e yöneltilmiş öylesine bir sözdü; büyük olasılıkla onun ekmeklerini sarıp kahvesini doldururken söylemişti Hege.

"Evet, öyle," diye karşılık verdi Jörgen, ilgisizce.

"Demek sonunda bugün göle gidecek," dedi Hege.

Jörgen buna bir yanıt verdi mi, işitmedi Mattis. Tüm bedeni ürperdi. Dört bir yandan bastıran düşünceler onu neredeyse ezdi. Öte yandan onları olabildiğince bastırmalı, kendisini toplayıp adam gibi davranmalıydı.

Olduğunuz yerde kalın, dedi düşüncelerine, ardından kalkıp giyindi. Tasarıyı uygulamaktan başka yapacak iş yoktu.

Pencereden gölü görebiliyordu. Gece gördüğü gibi durgundu. Birkaç ince sis bulutu dışında kımıldayan yoktu – güzel bir güz sabahıydı. Güneş yükselmemişti, ancak yakında tüm görkemiyle çıkıp kalan sis parçalarını da eritecekti.

Mattis mutfağa girdiğinde düşünceleriyle boğuşmayı sürdürüyordu, çok belliydi bu. Hege yalnızdı. Jörgen'in çoktan gitmiş olmasına sevindi Mattis.

"Sorun ne?" diye sordu Hege, onu görür görmez bunun sıradan bir sabah olmadığını anlamıştı.

Mattis karşılık olarak başını sallamakla yetindi.

"Söyle," diye bastırdı Hege, Mattis bu ablalık gösterisine bir bakıma boyun eğdi.

"Çok düşünüyorum," diye doğruyu söyledi.

"Başka bir sorun olmasın da."

Mattis irkildi.

"Gel yemek ye."

Birkaç ısırık almaya çalıştı. Hege onun yanıtını yeterli bulmuş, başka soru sormamıştı. Onu izleyen Mattis sonunda açıkladı:

"Bugün kayıkçılık başlıyor."

Hege gözle görülür bir sevince kapıldı.

"Evet, başla ya. Çok iyi."

Dört gözle bunu mu bekliyordu? Ardından tekinsiz kayığı anımsadı.

"Dur bir – kayık çürük demiştin. Öyle mi?"

"Yok, çok kötü değil."

"İyi bak, başına bir iş gelmesin—"

"Göl durgunken gelmez. Esintide kötü, demek istemiştim."

"İyi bak işte," deyip gitmeye yeltendi. "Sana yiyecek vermiyorum bugün. Acıkınca eve gelirsin."

"Olur," dedi Mattis.

Artık gitmek zorundaydı Mattis. Kımıldamadan duruyordu mutfağın ortasında. Sonunda Hege sordu:

"Bir isteğin mi var?"

"Yok."

Bunun üzerine gitmek zorundaydı. Daha çok konuşabilirdi, ancak yanlış olurdu bu. Yine de, söylenmedik onca söz varken gitmek güçtü.

Mattis yokuştan inerken güneş tepelerin ardında yükseliyordu. Güneş ışıklarındaki yumuşak güz sıcaklığı çevreyi saydamlaştırıyor, ışıltı yeşillikler arasında yürümeyi kolaylaştırıyordu. Yine de kolay değildi.

Mattis önünde uzanan güne baktı. Yokuşun uzunluğunu, dikliğini bastırmak için aksi ve yüksek sesle konuştu:

"Kayıkçılık için ne güzel bir gün."

Birkaç adım sonra ekledi:

"Kayığıma çok yolcu gelebilir."

Biraz daha aşağıda:

"Ve *bu* çok iyi."

Bu düşüncelerle birlikte çok sevdiği küçük yolu geçip kıyıya, kayığın yanına inmeyi başardı. Sabah güneşiyle uyanan katran kokusu çarptı burnuna. Bodur kızılağaçlara dayalı kocaman yeni kürekler apak ışıldıyordu. Mattis onları kayığa koydu.

Geriye başka iş kalmadı.

Peki ya?

Yok—

Elini çabuk tutmalıydı. Göle açılmalıydı çabucak. Kayığı suya itti. Ardından çevresine bakındı, çıldırdı, kayığı karaya çekip çakıl taşlarına, huşlarla kızılağaçların güzelce sokulduğu kıyıya doğru koştu. Dosdoğru bir kızılağaca gidip dişlerini boz kabuğa geçirdi, acı sular ağzına aktı. Kimse görmemeliydi bunu, çok da sürmedi. O kısacık çılgınlık sırasında kaskatı durdu, ardından bir ağaç dalı koparıp kayığa doğru koştu – bu arada ağaçta bıraktığı diş izleri kararmaya yüz tutmuştu.

Şimdi?

Bitti.

Kıyıdan uzaklaştı. Kürek çekerken geride bıraktıkları gözlerinin önünden gitmiyordu.

47

Homurdanırken giderek küçülen motorlu bir tekne dışında boştu göl. Mattis'in işine kimse burnunu sokmamalıydı. Kendini kıyıdan koparmak yeterince güç olmuştu – yine de düşünceleri eskisi gibi karışmadan bir sağ küreğe, bir sol küreğe yönelebiliyordu. Sıradan bir günmüş gibi çekiyordu kürekleri. Üstelik düz gitmek için bakışlarını kıyıda bir yere odaklamamasına karşın, yalnızca alışkanlıktan, dümdüz gidiyordu.

Kayığın burnu batıdaki ıssız tepelere çevriliydi; kürekçi onlara sırtını vermişti. Göle açıldıkça oturduğu yerden çok daha geniş bir kıyı görebiliyordu. Göz alabildiğine güzellikler uzanıyordu önünde.

Arada sırada şöyle düşünüyordu:

"Bakma onlara."

Yine de düşünmek zorundaydı. *Biri şöyle, öbürü böyle,* dedi – daha derin düşünmeye korkuyordu. Tasarısını gerçekleştirecek gücü koruyabilmek için çizgiyi bir yere çekmesi gerekiyordu.

Olan biteni ben belirlemeyeceğim işte, bunu başkalarına devrettim.

Kayığın kıçında duran yeni kalın kürekler karayı gösteriyordu – Mattis'in altından batıp giderse kayık bu durgun suda kürekler kolayca taşırdı onu. Bir kulaç bile yüzme bilmiyordu – bilseydi bu sınavın bir anlamı olmazdı.

Baştan çıkarıcılarla kuşatıldı – açık güz havası, sararan ağaçlar. Girdikleri biçime aldırmadan başından savdı onları.

Uzak. Oraya mı gidiyordu? Çiftliklerden onu gören olursa gelip karışırdı. Kıyıdan, tüm çiftliklerden çok uzağa gitmeliydi.

Karanlık derinlikler paklar beni, bu orada belirlenmeli, gitmeliyim uzaktan da uzağa—

Gerçekten de oraya gidiyordu.

Daha önce buraya gelmemiştim, diye konuşmaya başladı.

Gelmemesi gerekirmiş gibi görünen bu yerde olmalıydı.

Birdenbire küreklerini kaldırdı – iri ter damlaları akmaya başladı alnından. Ne oldu? *Burası.* Gelmişti. Tüm kıyılardan uzaktaki bu yere gizlenmiş, gerekçeleri tüketmişti. Burası işte. Düşünmemeli.

Kayığa aldığı küreklerin üzerindeki sular güneşte ışıldadı. Bir süre gitmeyi sürdüren kayık büsbütün durdu.

"İşte şimdi göreceğiz, Hege," dedi, göle doğru.

Bunu katı, yüksek bir sesle söylemek istemiş, başaramamıştı. Öte yandan tasarısını sorunsuz uygulamıştı. Uyuşan parmaklarıyla gevşek kaplamaları çıkarıp çürük yere ulaştı. Ayağı da uyuşmuştu; sert tekmesi yine de kolayca ulaştı suya. Yanmış gibi geri çekti ayağını. Delikten içeri fokurdayarak doldu su. Büyük kürekleri kollarının altına yerleştiren Mattis kayığın dibine oturdu.

Bedenim nereye gitti, diye düşündü. Yaptıklarımı yapan kim? Ben yapmıyorum. Ne olması gerektiğini göreceğiz.

Kayık çok geçmeden doldu. Su kenarına ulaşınca usulca battı. Mattis olan biteni anlayamadan küreklerin üstünde yüzerken buldu kendini. Tıpkı istediği gibi.

Soğuk değildi su. Yazın sıcağı bitmemişti. Öte yandan karanlık derinlikler ayaklarına sarılınca Mattis irkildi. Yalnızca başı su üzerinde kalmıştı. Kıyıya ulaşmak için kollarını, bacaklarını savurmaya başladı. Bunu da yapabildi, tıpkı olması gerektiği

gibi. Çılgın gibi suyla boğuşuyor, anlaşılmaz sesler çıkararak yüzüyordu. Göl ayna gibiydi, yerle gök ters duruyordu.

Mattis ileri atıldı. Gözlerini batıdaki tepelere odaklamıştı. En yakın yere. Olanca gücüyle suya karşı savaşmak tasarısının bir parçasıydı.

Bir süre sonra, biri üflemiş gibi gölün yüzeyinde bir esinti koptu. Suda gölgeler belirdi. Mattis bunu görmedi; belirlediği yöne doğru ilerliyordu yavaşça, soluk soluğa bocalayarak. Bu sırada ardında sıra sıra bulutlar yükseldi – onları da görmedi Mattis.

Gördüğü yoktu artık, küreklerden düşmeden ilerlemek için olabildiğince çabalıyordu. Karmaşık duyguların sardığı bedeni uyuşmayı sürdürüyor, kurşun gibi ağırlaşıyordu. Yüzerek geçtiği uzaklık, yüzmesi gerekenin yanında önemsizdi; başladığı yerden kıyıya yaklaşmamış gibiydi.

"Hege!" diye bağırdı, birdenbire. Esintinin çıktığını görmüştü. Demek bugün de esecekti! Yumuşak esinti çabucak fırtınaya dönüştü. Mattis uzakta, gölün yüzeyini boydan boya geçen koyu bir çizgi gördü. Hızla yaklaşıyordu. Bulutları önüne katmış geliyordu fırtına – çok geçmeden göl çalkalanmaya başlayacaktı.

Ak köşeli dalgalar belirmeye başlamıştı bile; birazdan Mattis'in ağzını suyla dolduracak, onu soluksuz bırakacaklardı; birazdan kayacaktı kürekler ellerinden.

Büsbütün umudunu yitirdi, "Mattis!" diye bağırdı şaşkınlıkla; ıssız gölde bilinmedik bir kuş sesi gibiydi çığlığı. Büyük bir kuş muydu bu, yoksa küçük mü; belli değildi.

"Evde bir iz kaldı. Kuş vuruldu, gözlerini yumdu, taşın altına kondu – ancak iz kaldı."

Buz Sarayı'nın yazarı, İskandinav Edebiyat Ödülü sahibi Tarjei Vesaas'tan, nahif olduğu kadar şiddetli, aldatıcı basitlikte, sarsıcı bir roman: ***Kuşlar...***

Kahramanımız Mattis, ablası Hege ile Norveç ormanlarının derinliklerinde bir gölün kıyısındaki kulübelerinde yaşar. Mattis bedenen bir yetişkin olsa da hayata çocuk gözleriyle bakar, öyle çalışır onun aklı. Ablası, ördüğü kazaklarla evi geçindirirken Mattis'i de insan içine çıkmaya, çalışmaya teşvik eder. Sonunda kayıkçı olmaya karar veren Mattis'in ilk ve tek yolcusu olan yabancı, hayatlarını hiç ummadıkları şekilde değiştirecektir...

XX. yüzyıl İskandinav edebiyatının en önemli isimlerinden Tarjei Vesaas'u zirveye taşıyan romanı ***Kuşlar***, ilk defa Türkçede; Deniz Canefe'nin kusursuz çevirisiyle...

"Bir başyapıt." – ***Literary Review***

"Gerçek bir edebi şaheser." – ***Publishers Weekly***

"Okumaktan özellikle zevk aldığım roman." – **Doris Lessing**

ISBN 978-605-08-0795-1
9 786050 820951
₺18
timas.com.tr